

Dagboek 1914-'18 van Louis Geeurickx

Louis Geeurickx (1), sinds 1912 de koster-organist van de Sint-Pauluskerk, was in 1903 door lottrekking aangeduid voor de militaire dienst, maar als onderwijzer werd hij vrijgesteld van actieve dienst in vredes-tijd. Maar met de mobilisatie kreeg hij op 31 juli 1914 zijn oproepingsbevel om zich op zaterdag 1 augustus te Namen te melden.

Het gezin Geeurickx-Moens had toen twee kleine kinderen: Jozef (° 1913, later priester, † 1992) en Maria (° 1914). Het jongste was slechts enkele maanden oud.

Met Opwijkenaar Eugene Van den Broeck en andere soldaten meldde Louis zich in de kazerne van de lanciers en werd ingeschreven in de vierde legerdivisie. De groep van 250 priesters en onderwijzers waartoe hij behoorde, werd aangeduid voor de ambulantiendiensten.

Al vanaf 1 augustus 1914 hield hij nauwkeurig een oorlogsdagboek bij.

De eerste maanden van de oorlog zat Louis zowat dagelijks midden het achteruittrek-kende frontgeweld. Zo kan hij ons veel vertellen over gebeurtenissen en over wat hij zelf zag en meemaakte, ook in enkele buurgemeenten (Lebbeke, Dendermonde, Sint-Gillis, Denderbelle, Grembergen,...).

Vanaf oktober 1914 verbleef hij aan het IJzerfront als frontbrancardier en vanaf half maart 1915 was hij verbonden aan de aalmoezeniersdienst in het oorlogshospitaal van de Brusselse dokter Depage in Calais.

Na de wapenstilstand was hij de tweede Opwijkse frontsoldaat die terug in zijn dorp kwam (15 november 1918). Even later moest hij terug naar Calais. Pas in het voorjaar 1919 kon hij definitief thuisblijven.

Louis Geeurickx onderhield een uitgebreide correspondentie, onder meer met vele Opwijkse frontsoldaten. Hij was ook één van de bezielers van het frontblaadje *De Stem uit Opwijk* - zie pag. 385 e.v.

Als geëngageerd intellectueel met een uitgebreide culturele achtergrond, sociaal, diep christelijk en Vlaams, was hij zowat de sociale dienst van de Opwijkse frontsoldaten. Hij was in grote mate de aanspreek- en tussenpersoon en vertrouwensmens voor de Opwijkse fronters.

Zoals blijkt uit bepaalde fragmenten uit zijn dagboek en uit zijn gedachten, brieven en op-

Louis Geeurickx.

stellen (zie ook het hoofstuk *WO I en de Vlaamse Beweging*) had Louis ook een erg nuchtere en klare kijk op de verzuchtingen van de Vlaamse frontsoldaten en de Frontbeweging.

Het geheel van het dagboek bestaat uit vier chronologisch opeenvolgende delen waarvan het eerste de titel *Veldtocht 1914-15* draagt, en is volledig handgeschreven.

Daarnaast is er van Louis Geeurickx een afzonderlijk schrijfboek *Gedachten, brieven en opstellen* dat wij in het volgende hoofdstuk grotendeels brengen.

Het dagboek is gesteld in het Nederlands. De enkele passages in het Frans (citaten,...) vertaalden wij in de voetnoten.

Wij brengen hierna (pag. 105 e.v.) de integrale tekst van het dagboek 1914-1918, met uitzondering van enkele niet relevante passages (die

wij vermelden). De weergegeven illustraties maken geen deel uit van het oorspronkelijke dagboek.

- (1) Louis Geurickx, ° Opwijk (Kalkestraat) 13-04-1883, zoon van Joannes (Dries) en Joanna Maria De Pauw, † 14-08-1952, x Opwijk 22 mei 1912 Maria Celina Moens. Hij kwam uit een landbouwersgezin met zeven kinderen.

Het jonge gezin Geurickx-Moens ging na hun huwelijk (1912) inwonen bij meter Catoke op de Singel in Opwijk.

In 1902 behaalde hij, als primus van de klas, het onderwijzersdiploma, samen met een akte van bekwaamheid om de functie van koster en organist te mogen uitoefenen. Naast de muziekopleiding binnen het schoolprogramma mocht hij privaat les volgen voor harmonie en orgel bij de toenmalige leraar en directeur van het lemmensinstituut Aloïs De Smedt.

In 1903 door lottrekking aangeduid voor de militaire dienst (hij was één van de laatste lotelingen), maar als onderwijzer werd hij vrijgesteld van actieve dienst in vreedetijd.

Hij is 8 jaar onderwijzer geweest aan de gemeentelijke jongensschool in de Neerstraat te Asse.

Louis was (kerk)musicus in hart en nieren. Hij droomde ervan deze betrekking ooit te mogen uitoefenen in Opwijk zelf.

In januari 1910 stierf koster Petrus Anselmus Geurickx. Het kerkbestuur wenste de ambten van koster en organist samen te voegen en organist Achiel Bragers moest de kosterij erbij nemen. Dit scheen niet de beste oplossing want op 17 november 1910 nam Louis het kostersambt over van Achiel Bragers en een maand later nam hij ontslag als onderwijzer in Asse.

Twee jaar later, in 1912, besliste Achiel Bragers naar Amerika uit te wijken en Louis werd definitief als koster-organist aangesteld.

Hij en zijn echtgenote beredderden een winkel op de Singel en Louis hield zich in de vooroorlogse jaren ook bezig met met geldplaatsingen voor de Caisse de Report en de Dépôts.

Na de oorlog werd Louis Geurickx terug koster-organist van de Sint-Pauluskerk.

Het gezin werd nog uitgebreid met Anna, Godelieve, Paula, Emmanuel, Agnes, Jan en Paul.

Hij was lid van de Commissie van Godshuizen 1911-'25, medeoprichter en secretaris van de Katholieke Volksbond van Opwijk (zie pag. 425-426), voorzitter van de ziekenkas van Opwijk, voorzitter van de Bijzondere Raad van St.-Vincentius van Asse (1927), ondervoorzitter (1919) en voorzitter (1933) van het plaatselijk St.-Vincentiusgenootschap, gemeenteraadslid van Opwijk 1920-'26, schepen van Opwijk 1927-'32 en 1939-'46, voorzitter van de Opwijkse Vriendenkring der Oudstrijders 1914-'18, stichter en voorzitter van de Bond der Kroostrijke Gezinnen van Opwijk, lid van de Erecommissie der Koninklijke Harmonie "De Volherding", ondervoorzitter van het Davidsfonds,...

In 24 april 1921 werden de eerste naoorlogse gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Burgemeester Benoit De Smedt, 67 jaar geworden, liet het afweten en zijn neef, brouwer Jozef De Smedt, voerde de lijst aan. Men kende de populariteit van Louis Geurickx en om de lijst zoveel mogelijk stemmen bij te brengen vroeg men zijn medewerking als kandidaat. Ze haalden slechts 5 van de 11 zetels en de tegenpartij kreeg de meerderheid met dokter Jozef Wijnants als nieuwe burgemeester.

Louis was bij de gekozenen en zetelde als gemeenteraadslid in de oppositie samen met Jozef De Smedt, veearts Jozef Vereertbrugghen en Hendrik Van Lembergen (van het Hof ten Eeken). Hij was vast besloten zijn invloed op gemeentelijk vlak zo efficiënt mogelijk aan te wenden om de Opwijkse belangen te behartigen en het Vlaams bewustzijn sterker te maken in het verfranste België - zie hierover het hoofdstuk *WO I en de Vlaamse Beweging*.

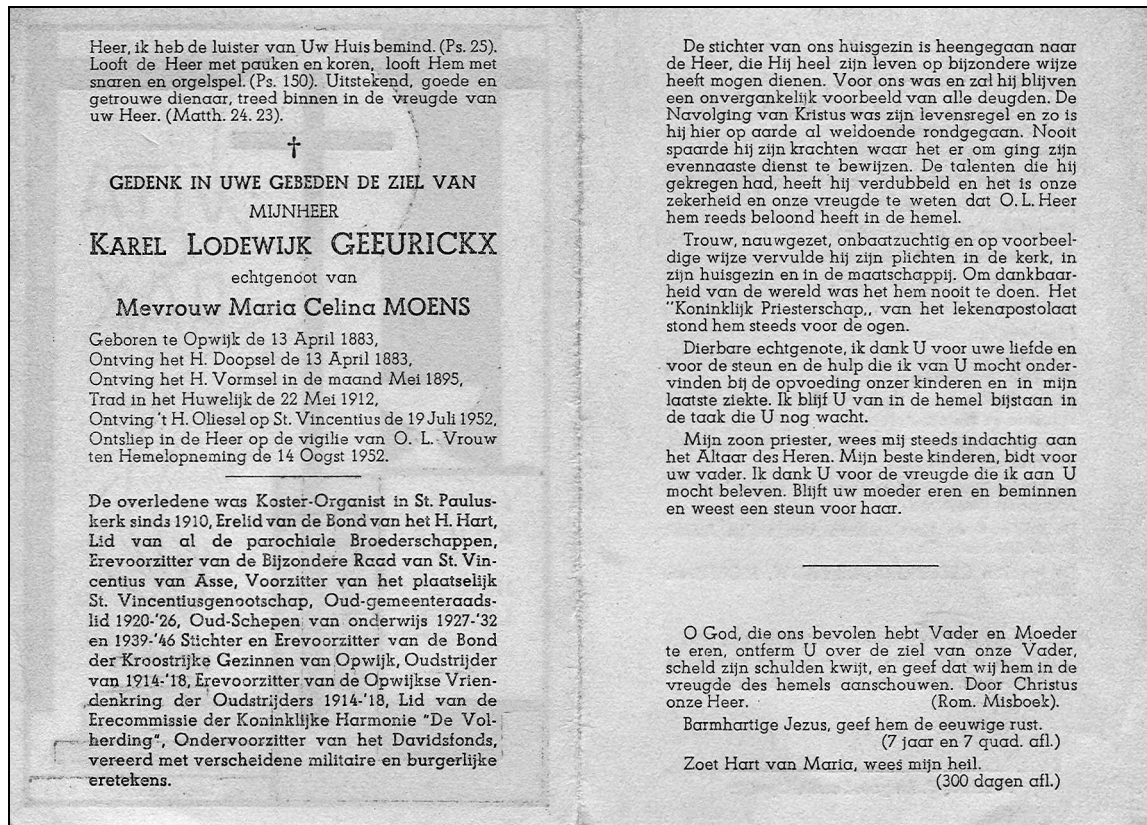
Hij bracht ook zijn Opwijkse oorlogskameraden bijeen en stichtte de "Vlaamse Oudstrijdersbond" (V.O.S.) waarvan hij het voorzitterschap op zich nam. Hun streven was erop gericht de rechtmatige eisen der Vlaamse oudstrijders zo spoedig mogelijk te verwezenlijken, namelijk een Nederlandstalig bestuur in Vlaanderen, Nederlands onderwijs van de laagste school tot de universiteit, Nederlandstalige rechtspleging in Vlaanderen en een Nederlandstalige bevelvoering in het leger met Vlaamse regimenten en Vlaamse officieren. Met dat doel hadden zij vier volle jaren gestreden aan de IJzer - zie ook hierover het hoofdstuk *WO I en de Vlaamse Beweging*.

Op 10 oktober 1926, waren er weer gemeenteraadsverkiezingen. Deze keer haalde de lijst met Louis een ruime meerderheid, met zeven gekozenen van de elf. Brouwer Jozef De Smedt werd burgemeester, Paul Lindemans en Louis Geurickx werden zijn schepenen. Op 20 februari 1927 werd de nieuwe burgemeester met een praalstoet plechtig ingehaald. Er werd een leeuwenvlag en een Opwijkse vlag aangekocht zodat met de Belgische driekleur het gemeentehuis voortaan drie vlaggen kon uithangen bij feestelijkheden.

In mei 1927 hield Louis een gloedvolle redevoering voor de gemeenteraad om de leden te overtuigen een motie van amnestie te stemmen voor de activisten. Hij had in de oorlog ervaren dat 80 % der frontsoldaten Vlamingen waren die voor België's onafhankelijkheid wilden strijden om na de oorlog volwaardig medezeggenschap te krijgen in het staatsbestuur. Velen van deze activisten werden achter slot en grendel gezet. Het waren veelal idealisten die om een of andere pekelzonde bestraft en gebroodroofd werden door Vlaamshatende francofonen. Vlaanderen kon zich geen tweedracht veroorloven wilde men de Vlaamse ontvoogdingsstrijd succesvol verder zetten, Hij haalde zijn slag thuis. Meerderheid tegen oppositie keurde de amnestiemotie goed en verzond ze naar de Eerste Minister en het parlement. Zie ook hierover *WO I en de Vlaamse Beweging*.

Deze biografische gegevens werden grotendeels overgenomen uit de niet uitgegeven publicatie van zijn zoon Emmanuel *Het verhaal van vader,*

waarin uiteraard ook de oorlogsperiode 1914-1918 uitgebreid aan bod komt.

Veldtocht 1914-15

Dagboek

1 Augustus 1914.

Te middag te Namen: kaserne der Lan-
ciers. Niets gedaan. In de kaserne geslapen:
hard ('s Namiddags naar huis geschreven).

Zondag 2 Aug.

Te 8u een broodje gekregen – niets anders van
heel den dag. 's Namiddags te 3 u te Flawinnes
op 't plein aan de kerk. 4 secties gemaakt. Ik
in de 3^e met Mr. Salmin uit Marcinelle aan het
hoofd. Hoofd der Colonne d'ambulance Dr Petit
Major. Naar huis geschreven. Geslapen bij
Mr. Jos. Trussart met Eugeen Van den Broeck.
Goed bed!

Maandag 3 Aug.

Voormiddag oefening en les in een weide nabij
het Kasteel van Flaxinnes; zoo ook 's namid-

dags; 's avonds soep, ½ brood en vleesch ge-
kregen.

Dinsdag 4 Aug.

's Morgends 10 u. appel. Koffie en soep - oef-
ning in de weide – uitleg over de eerste hulp
aan de gekwetsten – ontladen van geweer;
Hulp verschuldigd aan alle gekwetsten – zelf
nooit schieten. 's Middags soep brood en
vleesch – 's avonds niets meer. 's Namiddags
naar de weide – oefening. 2 u. worden 36 man
gevraagd om naar de forten te gaan. 's Avonds
pic-nic in de weide met brood ½ pond rozijnen
en flesch stout.

Woensdag 5 Aug.

8 u. Koffie met beschuiten – naar de weide –
opspannen eener tent (: veldhospitaal). Na den
middag vertrekken 50 man naar Sart-Bernard.
Namiddag wat oefening in de weide; 7u. avond
appel.

Donderdag 6 Aug.

Te communie – Koffie – beschuiten. - naar de
weide: 15 tal paters van Maredsous komen bij

als vrijwilligers. Middag: soep en vleesch.
60 tal vrouwen vertrekken in groepen in 't veld werken om alles gereed te maken voor goede verdediging. Officieel? Fransch leger te Dinant! bereidt hun goed onthaal! 's Avonds goede berichten uit het oorlogsveld: kloek gedrag der Belg. soldaten. Duitsch vertrokken. Waar naartoe? Kaart van Jozef ontvangen.

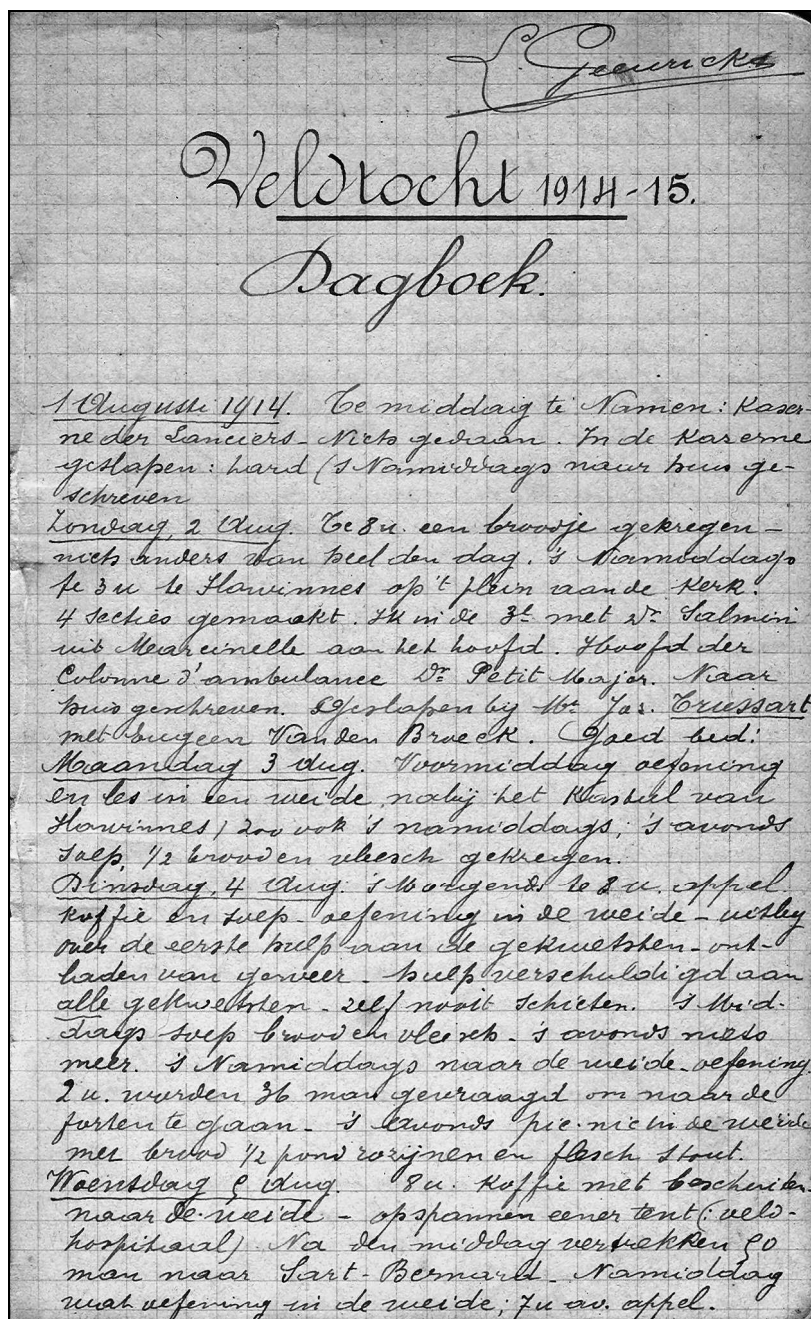
Vrijdag 7 Aug.

1e Vrijdag: gisteren gebiecht aan Pater Kestens - nu te Communie - voormiddag naar de weide

- regen - namiddag les in de kerk. 's Avonds nieuws: 20 à 25.000 Duitschers dood. Ze vragen 24 uren wapenstilstand. Brief van Henri gekregen.

Zaterdag 8 Aug.

Nieuws: 5.000 Duitschers verdrinken. Metz ingenomen ?? 80.000 dooden ??? Gisteren avond bij een kogel op ons (Leyssens Eugeen en ik). Misschien zullen we eene kapote krijgen. Voormiddag naar de weide. 's Namiddags te voet naar Jambes. - door Namen - toejui-

Het eerste deel van het geheel van het oorlogsdagboek van Louis Geurickx.

chingen. Slapen in de verrerie!

Zondag 9 Aug.

Mis in 't klooster der Carmelitessen. Voor- en namiddag naar de weide, waar de rijtuigen staan. Namiddag scène avec le pharmacien. Logement gevonden: Rue Catelie 53 bij Mr. Louis Corbeaux-Beldé. Zeer goed! Bad genomen in de Maas. Vinnis Vermeir ontmoet 13e lin. Dezen morgen kaart van Louise ontvangen.

Maandag 10 Aug.

Nieuwe verdeling – ik in Colonne d'ambulance. 3eme section 2e peloton 4DA. Na den noen een brief met postbon en eene kaart met vraag van wege Bertien. Of die deugd gedaan hebben! Juist een ½ uur te voren een brief in de post gestoken voor Celine. Ik schrijf aanstonds nog een.

Dinsdag 11 Aug.

Voormiddag weinig nieuws. Namiddag 3¼ u. brengt Mgr. Heylen ons een bezoek. Schoone aanspraak: eerst fransch dan vlaamsch. Zegen: allen knielen nede. Dan aan 't werk. Mgr. gaat overal wat zien en praten. 's Avonds veel vermaak met zang en volle vlaamsch gezelschap.

Woensdag 12 Aug.

Voormiddag patatten geschild. Namiddag naar de weide.

Donderdag 13 Aug.

Voormiddag 1e peloton der 3e sectie vertrekken per auto en met al de wagens onzer secie naar Eghezée, waar een klein gevecht heeft plaats gehad. Ze komen terug rond 4 u. nam. Belgen 3 dooden en 4 gekwetsten. Duitschen 40 dooden. Bot gezien van Husard Kuhlman regiment van Koningin Wilhelmina Hannover. Vernacht bij naturalist: oom van L. Corbeaux.

Vrijdag 14 Aug.

Kaarten van Celine, Louise en Marie. Vandaag niets gedaan. 's Avonds brief van Celine gekregen.

Zaterdag 15 Aug.

Biecht en communie: voormiddag niets gedaan. Reeds van in den voormiddag begint het canon te grommelen in de richting van Dinant. Dat gaat altijd erger en erger. Rond 4 ½ u. vespers door de paters van Maredsous, geholpen weldra door vele anderen. Indrukwekkend.

Zondag 16 Aug.

50 man van de 2^e sectie trekken naar Hoei: ze geraken maar tot Landen. In den voormiddag breken de Duitschen een gedeelte op van den ijzeren weg te Gembloux. De dienst tusschen Brussel en Namen is voor een dag opgeschorst. Hij herneemt nog Maandag.

Maandag, 17 Aug.

Niets bijzonders.

Dinsdag, 18 Aug.

's Middags vertrekt de 1e sectie 1e peloton. We weten niet waarheen. Niets nieuws.

Woensdag 19 Aug.

Niets bijzonders.

Donderdag, 20 Aug.

Voormiddag bezoek van den médecin divisionnaire. Aanstonds na den noen vertrekt ons peloton per auto met 3 ambulanciewagens naar Bonnine. Een compagnie 10e linie is achteruitgeworpen. 36 man worden vermist. We mogen de gekwetsten nog niet gaan oprapen. Later wordt een gekwetste gebracht, been gebroken – naar Namen gevoerd. In den namiddag terug hevig gevecht en kanonvuur. Ingeijks 's nachts. Schrikkelijk vuur uit de forten – vreeselijke nacht op den hooizolder van het Kasteel van Bonnine. Hevig geweervuur middernacht; ook terug in den vroegen morgen.

Vrijdag 21 Aug.

's Morgens 4 ½ u. gaan 25 man zien tot op 1 km. van den vijand. Geen gekwetsten gezien. Rond 10 ure wordt het kasteel beschoten. We trekken vlug op naar Bouge; Namen gebombardeerd boven ons hoofd. Wonder indruk het fluiten der zware projectielen boven ons! Hoofdaalmoezenier V. Luyten komt ons onderwege bezoeken. Hij vertelt over de uitwerksels der obussen in de stad. Hij laat een "éclat" zien. Tegen avond een kanonnier van 't fort van Marchovelette gesproken; hij was gaan vluchten: 't fort was in stukken. 's Avonds geslapen te Bouge in de Brouwerij. Vreeselijke staet van vluchtelingen: ouderlingen kleine kinderen, in alle slach voertuigen: treurig, vreeselijk treurig. Een 20 tal gekwetsten worden naar Namen gevoerd.

Zaterdag 22 Aug.

Voormiddag te Bouge in de brouwerij: ik aan 't aardappelen schillen. Gedurig kanonvuur: we denken: 't zijn onze kanons; 't gerucht komt dichter: we denken onze kanonnen komen stilaan achteruit: doch mis: 't zijn projectielen der Duitschers die ontploffen. Opeens ontploffen er 4 op 20 m. afstand van de brouwerij – dak van het huis rechtover waar Dr. Salmin verblijft getroffen. Wij ijlings weg. Eugene Van den Broeck neemt een paard. We houden stil aan en draai eener straat: gaan binnen in een huis: na eenige minuten ontploffen ze weer dicht bij ons; We rijden voort door Namen. Zien reeds hier en daar de uitwerksels der bommen van vrijdag en gisteren. Ik zie een zware obus ontploffen op 100 m. afstand. Tegen den middag komen we aan te Salzennes, voorstad van Namen. In den namiddag krijgen we eten. Ik begin een brief aan Celine op den dorpel eener heerenwoning. Onderzoek door

Dr. Boey over 't gebeurde te Bonnines. We slapen in de gemeenteschool.

Zondag 23 Aug.

Vroeg op – naar de kerk; te communie. Pastoor tracht het volk gerust te stellen: hij verzoekt de menschen koffie te geven aan de brancardiers. We krijgen er bij den onderwijzer. De 1^e sectie komt terug 's morgens te 4 ure (van Champion). Te 5 u. vertrek naar Bois-de-Villers. Aftocht. Treurige stoet! Vlucht. Lang gewacht tegen Malonne in het bosch. Rond 1 u. wordt het een echte vlucht. 't Kanon dondert langs alle kanten op Namen. Rond 3 u. zijn we te Bois-de-Villers, waar we in verschillende groepen aankomen. Daar vernemen we dat de Duitschers te Taminne over de Samber getrokken zijn en een hevig gevecht heeft plaats gehad. Vreeselijke wreedheden te Taminne gepleegd. Wij hebben nog geen eten gekregen. Doctours gaan dineeren bij pastoor en blijven er tamelijk lang. Rond 5 u. trekken we op naar St Gérard (?) Arbre, Bioul, Warnant. We zijn moede en hebben honger. Eeuwig lange stoet van wagens en ruiters en infanteristen. Onderwege liggen langs de baan ransels, broeken, schoenen enz. Op verschillende plaatsen zijn gevechten aan gang op 1 à 2 km. van de groote baan. Te Bioul blijft het gerij stil? De C.A. trekt voort naar Warnant op: 't wordt donker, men is moede, heeft dorst, honger ... Groote branden woeden langs alle kanten rondom ons: we zijn ingesloten! Schrikkelijk! Een pater stelt voor langs binnenwegen naar Maredsous te gaan. Onderwege worden we tegengehouden door een schildwacht (Fransch). We kunnen niet verder – veranderen van richting. Eenige soldaten voegen zich bij ons: ik raad aan eenen aan zijn geweer neer te leggen als hij ons wil volgen. Doet het. Ik help een Pater minderbroeder, die gepletterd geweest is, om te gaan, samen met een seminarist van Dinant. Daarmede geraken we stilaan achteruit en gescheiden van de Colonne. Terug in Bioul gekomen weten we niet welken weg de Colonne is ingeslagen; op goed valle het uit kiezen we juist: doch na eenige minuten gaans tref ik Leyssens aan, die niet meer gaan kan. Ik vraag aan een cyclist zijn velo een weinig af te staan voor Leyssens: hij doet het. Aan een anderen cyclist vraag ik vooruit te rijden om te zien of het hoofd der C.A. wel vooraan is. Nadat deze een paar minuten vertrokken is, weerklinkt opeens geweervuur. Algemeene rechtsomkeer: velen liggen gekwetst; ook dooden – paarden zijn gevallen en voituren omgeklonken en versperren den weg. Na eenigen tijd een fransch officier: Demi tour – tas de froussards – l'ordre est formel (1). Velen keeren terug "C'était une méprise" (2)! 't Zijn franschen die geschoten hebben. Op dezelfde plaats gekomen 't zelfde

uitwerkse! Velen beweeren dat het eene mitrailleuze is, die werkt. Majoor Petit beweert gekwetst te zijn. Eugeen vertelt me dat ze in een huis gevlucht zijn met majoor Petit; Pater Hubin geeft de laatste absolutie: plechtig oogenblik. Gauw wordt een "Drapeau croix-rouge" (3) gemaakt. Men verwacht alle oogenblikken de Duitschers. Wij zijn teruggekeerd naar het dorp van Bioul; de meeste menschen zijn gevlucht. In een huis krijg ik nog eene gourde water. Op de plein voor 't Kasteel vergadert men en legt zich neder: doodmoede. We gaan naar de pastorij. Daar zitten hoofdaalmoezenier en doctours Frank, Salmin. Wijn op tafel. Een 40tal brancardiers komen binnen. De pastoor tempeest. Mr Van Luyten en Drs. doen mede: we moeten buiten! We gaan. Ik stel nog voor aan Drs. en Cie taalman te spelen als 't noodig is met de Duitschers, aangenomen. We gaan naar de kerk. Jef Tysmans kan niet meer gaan. Ik help hem dragen, om zoo te zeggen. In de kerk met Leyssens, Davids en De Vadder. We maken ons een ligplaats met tapijten in een aanhangsel van de koor, rechts; ook links vestigen zich anderen. Velen bidden aan 't altaar op hunne knieën o.a. Van den Steen. Velen wilden het licht (electr.) uitdraaien: ik stel voor het aan te maken en bied mij aan, zoo de Duitschers binnenkomen, midden in de koor te gaan met witten neusdoek en te zeggen, dat enkel leden van 't Rood Kruis in de kerk zijn en dat we ons overgeven. Schiet men op mij, gijlieden kunt nog vluchten langs de open zijdeuren in den hof, over den muur, het veld in. Aangenomen. Doch intusschentijd komen meerdere soldaten, gewapend binnen; ik ga rond en vraag hun buiten te gaan. Ze weenen: ik heb ... kinderen enz. Ik ook ... Leg uw geweer aan den kant... Ze doen het. Doch beneden, aan den ingang hebben Franse soldaten de stoelen bezet, gansch gewapend. Aan hen durf ik het niet te vragen. We besluiten dan zelf de kerk te verlaten. Leyssens stelt voor met drie of vier man in een huis te gaan waar men hem aangeboden heeft te komen; de bewoners ervan blijven "à la garde de Dieu". Ik wil medegaan. Doch Jef Tysmans kan niet meer: hij smeekt me te blijven bij hem. Ik doe het. – (Vroeger, in de kerk, is ook Leyssens rond geweest; hij komt zijne 2 makkers, priesters verzoeken naar de biechtstoelen te gaan, ze doen het; weinigen komen -). De 3 priesters gaan naar het huis – we hebben ze niet meer teruggezien. Sommigen o.a. D.V. en D. verliezen het hoofd. Vollen Aflaat in articulo mortis.

Maandag 24 Aug.

Rond middernacht gaan we naar de school, waar gekwetsten zijn – gesloten – Terug naar den hof der pastorij. Daar – doodmoede tegen

den grond gelegen. Hevige koude! Rond 4 u. komen velen daar toe. We vormen groepen. Dr. Petit gekwetst – hoofddekseel. Dr van Luik voet verstuikt. Snoeck gekwetst mankt – burgerkostuum – hoed – "Je crois que j'ai aussi une entorse" (4). Twee vlaggen Rood Kruis zijn gemaakt- We gaan naar de kerk op – Opnieuw geweervuur op 20 min. afstand. 8^e linie op de koer van het kasteel. Een overste komt binnen – wordt voorgesteld "Acclamez le bien fort" (5). Geruchten van overgeven loopen rond. Mengelmoes: er komt orde in gendarmerie – 8^e linie. Troepen trekken het veld in. De C.A. wordt in tweeën gesplitst: Maj. Petit trekt met de eerste groep vooruit. We vernemen later dat ze naar de abdij Maredsous gegaan zijn en daar gevangen. Goed behandeld – terug naar Namen gevoerd. Daar eenige dagen gekwetsten verzorgd en vrijgelaten. Leyssens en Cie. Ook zijn te voet naar Brussel (en Merchtem) gegaan. – De tweede groep, onder 't geleide van Commandant Glorie trekt 't veld in: wie zien gevechten op korten afstand. Weldra komen we aan een bosch. Nog eenige ambulancewagens (3?) zijn bij ons. Trekken het bosch in langs smalle wegen, zien Duitschers passeeren dicht bij de abdij van Maredsous die op een hoogte op 20 m. afstand gelegen is. Ik ben achteruit – heb een oogenblik 't gedacht ook naar de Abdij te gaan – doch neen – moed en vooruit! Ik heb ongeluk: een band van mijnen ransel breekt: ik kan niet meer loopen. Ik neem een doos vleesch en een paar beschuiten er uit en werp al het andere de beek Molligné? in. Dan op een loopen en 'k geluk er in de Colonne terug te vervoegen. We trekken door een dorp waar de Duitschers een uur te voren nog waren. Onderwegen trekken we over 't veld – een deel der Colonne wordt aangevallen – in twee gesplitst. We komen door Flavion: een half uur rust – al de bewoners weg – vele huizen geplunderd. Naar Rosée – daar de grote baan op Philipville. Ik kan gedurende ½ uur op eenen wagen zitten. Te Philipville geen inwoners meer te zien – alles gesloten – triestig. Een weinig voor de stad komen we de Fransche legers te gemoet: een Franse soldaat vertelt ons dat zijne compagnie (80 man) gansch vernield werd bij Florennes toen ze een bosch verlieten. 2 man slechts bleven over. Verdrietige gedachten bij het zien der Fransche legers – Waarom? ook hoopvolle gedachten – Konden zulke talrijke legers wel verslagen worden? Een kamp met Duitse gevangenen gezien. In Philipville groote verwarring: we moeten nog verder – we zijn weer gesplitst. We vernemen dat we naar Mariembourg moeten gaan. Groote breede baan – macadam! Ongelooflijk stof – Parijsche autobussen kruisen ons met vleesch en andere levensmiddelen. Stof! Kanonnen

gaan in tegenovergestelde richting. Ik ga een heel eind weegs met Leo De Knop – L'Apôtre, De Smedt. We gaan, alhoewel doodmoede met snellen stap. Komen rond (6 ure?) te Mariembourg. Moeten daar nog de tram nemen voor Couvin. Onderwege zien we de Fransche legers ook in die richting trekken. Te Couvin aangekomen weet men niet waarheen. Men legt zich op straat – op trottoir. We gaan in een burgershuis onze voeten wasschen – die menschen geven ons een glas wijn en zenden ons naar de Normaalschool om slapen te zoeken. We gaan er naartoe – goede ontvangst – een glas bier met boterham! Dan gaan we slapen in de gymnastiekzaal. Rond 11 u. worden we opgetrommeld door Fransche dragonders? We moeten weg. Zij moeten daar slapen. Ik wandel eenen tijdje de speelplaats op en af – ga daarna op eene bank liggen. Kan niet slapen – Heb koude.

Dinsdag 25 Aug.

Te 4 ure op weg naar de statie. Men weet niet wat doen. Sommigen zeggen: wachten tot 6 u. Dan komt de Etat Major met orders. Ieder vertrekt naar goeddunken; de roep is dat we naar Chimay moeten. Zoon Frans De Leeuw van Manzeele gesproken. Rond 6 ½ u. trekken we met een groepje der A.C. in de richting van Chimay. Infanterieregimenten op dezelfde baan. Ook gansche karavanen vluchtelingen met alle soorten rijtuigen. Een kapitein beveelt ons de groote baan te verlaten. We trekken over 't veld naar eene andere baan van minder belang, die nagenoeg gelijklopende is met de groote baan en vanwaar we de groote karavaan in 't oog kunnen houden. Vermoed! Maxime Guilin is niet tegen te houden! De groote karavaan gaat niet tot Chimay. Onderwegen zeggen de gendarmen dat het daar niet meer veilig is. Ze slaan links af naar Baileux, waar we voor hen aankomen. Ik krijg een gourde water gemengd met witten wijn. Wat verder een paar kanten Fransch brood dat ik niet kan eten denkende dat het bedorven is: 't is nochtans niet zoo maar de Fransche smaak: bitter! We volgen de Colonne Eugene en ik: onderwegen kruipen we op een Fransche caisson d'artillerie (6). Schokken! Hevige krampen. Na drie kwart uurs verwittigt men ons dat de Belgen een anderen weg zullen volgen; we stappen af en vinden gelegenheid een boterham en een peer te koopen. Dan volgen we een linieregiment – slaan links af – de soldaten moeten altijd hun geweer gereed houden: overal is vrees voor een aanval. 't Kanon buldert nog steeds op tamelijk korten afstand. We trekken door Cul des Sarts en Petite Chapelle waar we de grens oversteken. Vaarwel ons landeken: we komen op Fransch grondgebied: papieren toonen daar we nog in burger gekleed zijn. We

gaan niet tot Rocroy dat reeds aangevallen wordt zegt men. We bereiken tegen avond nog de statie van Auvillers. Daar meenen we den trein te nemen. Dr. Snoeck springt op den eersten. Hij alleen van de Kolon is weg: men zegt hem half zinneloos. Wij wachten – gaan naar eene weide, waar het 10^e linie legert. Daar worden eetwaren gegeven: we komen te laat daarvoor. We willen rond 8½ u de laatste trein nemen naar Hirson. Hij is opgepropt met gekwetsten uit Charleville en omstreken. We geraken er niet op. Toch eenigen vertrekken er mede o.a. E.H. Heylen. We vermaken de voeten van een aantal onzer soldaten die leelijk gesteld zijn. 's Avonds laat geraken we, met een heel groepje ambulanciers bijeen onder 't geleide van en médecin divisionnaire. We gaan slapen in eene soort smisse, ijzermagazijn op den zolder in 't hoei. 't Stinkt er afgrijpselijk: toch slapen we een goede poos.

Woensdag 26 Aug.

's Morgens zeer vroeg (4 u.) op. Vele soldaten staan reeds in 't gelid – eetwaren worden uitgedeeld: ik geluk er in ook eenige Franse beschuiten te bevrappen. We zien generaal Michel te paard. Er zijn geene treinen meer: die van gisteren avond is de laatste geweest. We trekken af naar Liart, waar we rond 10u. toekomen. Onderwege door de Fransche boerendorpen: schoone streek. Zeer weinig bewoond: eenige groote hoeven, vuil. We ontmoeten nog vluchtelingen. Eene vrouw die we aanspreken woont maar op 7 km. afstand en daar zijn reeds Duitschers (Tusschen Eteignères en Auvillers hebben we Judo Luypaert, art-de forteresse (7) gezien en gesproken ook nog een andere Opwijckenaar). Te Liart zien we opnieuw generaal Michel. Daar wordt vleesch uitgedeeld. We eten eene doos met ons tweeen. Rond den midag begint men de verschillende regimenten voetvolk te klasseeren. Wij gaan in eene weide – geen overheid. We zullen niet vertrekken zeggen sommige chefs. We verdeelen ons in secties zooals te Flawinnes en trekken maatje wie er eerst zal vertrekken. Mr. Hooghe neemt bevel. Hij ontmoet gelukkig Dr. majoor Piret die aan een Colonel d'Etat Major voor ons ten beste spreekt Deze neemt onze zaak in handen. Een Comandant artilleur maakt lelijk leven tegen zijne mannen en tegen ons: lieve woorden: hij bedreigt zijne soldaten met revolver en schreeuwt dat hooren en zien vergaan. We moeten water halen voor zijne mannen. Ik haal twee of drie emmers en kom alzo te laat om met mijnen groep in de spoorhalle te gaan. We worden eens binnengelaten doch worden langs den anderen kant weder naar buiten geleid. Eindelijk geraken we toch terug binnen rond 5 u. We worden verdeeld per wagon groepen van rond de 50 à 60 man. Bij

elke groep worden eenige brancardiers gezet. Eetwaren voor 24 uren worden uitgedeeld: waarlijk niet te veel. We gaan onze gourde met water vullen en wachten daarna ongeduldig de komst van den trein af. Eindelijk: we stappen in: 't zijn gesloten goederenwagens. We zitten met 58 man in een wagon: opeengeperst als haringen: ik in 't hoekske. Rond 6 u. 6 ½ u. vertrekken we: Hirson – Laon – Soissons – Parijs – Rouen. De nacht is schrikkelijk: geen licht – gedurig gevecht en getempeest voor plaats. Sommigen zitten – liggen half – alle soort manieren worden uitgevonden om plaats te winnen – men zit tusschen elkanders beenen, ligt op elkander. Ik weinig of niet gezeten: 2 of 3 maal een tiental minuten op hurkje gezeten afwisselend met mijn gebuur. Dan staan zonder de voeten te kunnen verzetten. Ongehoorde martelie!
Ik heb geweend. Gedachten ...

Donderdag 27 Aug.

's Morgens, als het licht wordt, houdt de trein ergens stil: eene voituur wordt aangehecht en eenige mannen verlaten de onze: we hebben het iets ruimer, doch niet veel! Goed, geestdriftig onthaal in vele statiën, waar onze komst aangemeld was: men brengt eten en drinken, wijn – bloemen enz. Belachelijke houding onzer soldaten (sommigen). Vooral in Soissons goed onthaald. We passeeren op ½ u. afstand van Parijs, waarvan we de meeste monumenten goed onderscheiden. Rond 9 u. van den avond komen we te Rouen toe. Daar zien we wagens van tram omstreek Gent. Ook Engelsche gekwetsten komen in groote hoeveelheid toe. Hunne brancardiers werken goed en met veel orde. We mogen in de statie staan schilderen tot rond 1 ure van en nacht. Dt. Kapt.... komt eindelijk vragen wat we verkiezen: nog eene uur of langer wachten naar koffie, ofwel vertrekken naar een cantonnement: allen verkiezen te vertrekken.

Vrijdag 28 Aug.

In den nacht trekken we door Rouen naar eene voorstad: Petit Luévilly: daar vinden we onderkomen in de Filature (8) "La Flandre". We zetten ons neder op de bank en slapen met het hoofd op de tafel, waarop de fabriekmeisjes gewoonlijk eten. 's Morgens ben ik gebeten door de beestjes. We worden geravitailleerd: koffie met cognac of rhum er in en Fransch brood. Twee- of driemaal per dag hebben we appel; we worden terug in secties verdeeld. Eerst zijn we met ongeveer 70 man (van 600 ambulanciers en brancardiers die er te Namen waren). Alle dagen vergroot het getal. Voormiddag bij arme werkvrouw binnen geroepe om te rusten – voeten wasschen.

Zaterdag 29 Aug.

We gaan naar het lof in de kerk (voorloopige) van Petit Luévilly. In de filature kennis gemaakt met een jufvr. uit Tamines, die naar haren oom onder-bestuurder der filature gevlucht is. In de kerk lied aangeleerd.

Zondag 30 Aug.

Te communie. Gaan wandelen met Eugeen en Jef Legroux en Louis Verheirstraeten van het 13e linie. Naar de haven geweest.

Maandag 31 Aug.

Te 3 ½ u. vertrek naar Darnetal 2 u. van Rouen; daar uitgerust in eene fabriek aan een Duitsch toebehoorende. Daar uitgerust. Appelen geplokket. Gewandeld. Onze solde betaald.

Dinsdag 1 Sept.

Te 3 u. op: te voet naar Rouen. Daar te 7 u. op trein naar Le Havre. Een hemd gekregen van Judo Luypaert. 1 Fr. Aankomst in Le Havre te 11 ure. Schoone reis: we kunnen zitten. In den namiddag naar boot: op 2 booten geweest en terug er af. Op de 3^e kunnen we blijven. De "Ceylan" een Fransch passagierschip. We laden gedurende minstens een halve uur brood met een 100 man omtrent. We vertrekken rond 10 u. 's avonds. Schilderachtige aanblik! Droevige nacht op den boot. We slapen op het dek: koud!!! zittende op eene bank en met het hoofd op eene tafel, waaronder een Witte Pater (Thys?) ligt.

Woensdag, 2 September.

In den voormiddag komt een klein Fransch oorlogsschip naar ons toe. We houden stil. We mogen voort. Rond 1 uur namiddag komen we voor Oostende. Rond 5 u. 's avonds ontschepen we door "Stad Antwerpen". We mogen niet buiten - gaan naar de statie en moeten daar wachten in de groote wachtzaal. Slapen op de steenen. Rond middernacht wordt brood, kaas, peren en bier uitgedeeld.

Donderdag, 3 Sept.

Te 4 ½ u. 's morgens vertrekken we per trein naar St. Niklaas. Ik koop daar een caban. We worden gekantoneerd in de Mercatorstraat. Turnzaal? Kamiel Germanes gezien en gesproken: deze vertelt ongelooflijke dingen over Merchtem. Over Opwijk P. Van den Broeck. Liefdadige dames brengen allerlei kleergoed - sloffen enz. Goed onthaal door de bevolking van St. Niklaas. Schoenen doen herstellen. 's Avonds naar Jan De Smedt gegaan met Eugeen. Hem gevonden in "De Ton". Aangenaam gesprek - Jan vertelt schikkelijke dingen over de handelwijze de Duitschers te Grimbergen en te Wolverthem. Onderzoek gedaan door Am. Joos en Jan. Schrikkelijk.

Vrijdag, 4 Sept.

Zak doen maken door schoenmaker tegen de kerk. 's Namiddags vertrek naar St. Gillis-

Waas. We gaan rechts af als we bijna te St. Gillis zijn, naar een gehucht van Vrasene. Daar komen we rond 8 ½ u. toe bij een veehandelaar in 't wagenhuis. 's Avonds nog aardappelen geschild, spek erin: gereed rond 10 ure. Rond 12 u. koffie.

Zaterdag, 5 Sept.

Vroeg op om heel den voormiddag niet te doen. Rond 10 ure ontvangt elk ¼ brood. Te 12 u. vertrekken we langs Nieuwkerke, Haasdonck, Burst, Hoboken, Contich. Van Hoboken naar Contich per trein. Rond 12 u. te Contich. Dan te voet naar Contichsen Olver: te 1 u. aankomst bij Verhoeven: goede boterhammen met koffie, dan geslapen op den schelf boven de koeien - ook een doctor slaapt daar.

Zondag 6 Sept.

De hoogmis gespeeld te Aartselaar - lekker diner bij E.H. L. Van Der Eycken en Delfina - voeten gewasschen en neusdoeken - een neusdoek gekregen. Na den middag vertrek langs Contich naar Ouden God. In drie groepen verdeeld; wij naar de "Villa Hortensia". Daar slijten we gedurende verscheidene dagen een lui leven. Gaan naar de kerk van Ouden God. Mr. Manpuis. Priesters beloven zich niet over pastoor. We gaan 's avonds een pint drinken: te 8 u. moeten we binnen zijn. Dagelijks wordt de solde betaald rond 11 u. door Lt. Servaes. We krijgen achterstal van onze vlucht uit Namen - ook de 21^e voor schoenen. Alf. De Roeck, die dichtbij de villa Hortensia woont, verscheidene malen gezien en gesproken. Er eens koffie gedronken: onze hemden laten wasschen.

Zaterdag, 12 Sept.

In den namiddag komt Emiel Drijvers me bezoeken. Ik deed hem verwittigen door den vader van Jozef De Bosscher. Hij leent me 25 Fr. Ik overhandig hem eene schuldbekentenis. Rond 5 u. haastig vertrek naar Contich en Waarloos: 4 uren in den regen. Nacht op den hooischelf bij gebroeders Maes, brouwers. Familie van Mechelen op den hooizolder.

Zondag, 13 Sept.

9 ½ u. vertrek naar Duffel. Prosper Roels gesproken. Jan Walgrave is vertrokken naar Heyst. Slaaplijf gekocht. Bad genomen. 7u. 's avonds terug naar Oude God. De 3^e D.A. komt terug uit den slag van Haacht en omstreken. Jan Buggenhout gesproken. 11u. aankomst op de villa Hortensia.

Maandag 14, Dinsdag 15 en Woensd. 16 Sept. Eentonig leven op de villa: "De Katholiek van de daad" gekocht.

Donderdag, 17 Sept.

Door adjudant Penasse gevraagd om mede te gaan naar Antwerpen - kostuum gekocht. Ge-

zien en gesproken Eulalie De Lathouwer en Delfien Van Geet en dochter van Mie Naren. Gelukkig te vernemen dat te huis nog alles goed was. Mijne groeten doen overmaken. Ze konden nog rijden tot Baesrode of St. Amands-Puers. Celine zou me komen bezoeken! 12¾ u. terug in Oude-God. Aanstonds vertrek naar Hemiem. Onderweg tegen-order. 's Avonds terug in Oude God.

Vrijdag, 18 September.

Terug naar Antwerpen om de vlaggen die we gisteren besteld hadden. Geweest bij Constant Janssens, schoenwinkel. Kennis Lindemans. In Nederlandsche Boekhandel kaart gekocht, ook "Het Leven" en Brusselmans! Gisteren aan TH. Verellen 20 Fr. ontleend. Geteekend.

Zaterdag, 19 Sept.

's Morgens te 8 u. gereed om te vertrekken naar Thielrode. Hevige regen: te 8 u. tegenbevel; men blijft.

Zondag, 20 Sept.

Te 2u. lof gespeeld te Mortsel. 3 ½ u. bezoek van Victor Vermeyen, Celine kan daar komen!

Maandag, 21 Sept.

In den voormiddag komen we Victor Rombauts, Frans Van Langenhove en André Miers tegen – brief medegegeven – 's Namiddags bezoek van Vader! Wat een geluk! Met hem geslapen op de Pieter Rijpenslei bij jufvr. Heylen.

Dinsdag, 22 Sept.

7 ½ u. op weg naar Hemiem. Vader vertrekt. Mijn hartelijkste groeten aan Celine, de kinderen, moeder, broers en zusters medenemende. We gaan langs Hemiem, Schelle, Basel, Temsche, Thielrode, Elversele. Daar blijven we wachten tot rond 6 u. 's avonds. Eugeen gaat naar Hamme: vruchteloos. 's Avonds gaan we verder door tot St. Niklaas, naar ons oud cernement: de turnzaal.

Woensdag, 23 Sept.

We gaan naar Jan De Smedt, vinden hem in "De Ton". Slapen in de "werkmanskring".

Donderdag, 24 Sept.

Te communie! De priesters, meer de Vlaamsche zijn aalmoezenier benoemd. Gemaets capitein. Wij, met 18 man aangeduid voor het 10^e linie, 6 voor het 2^e Bataillon. We worden naar Drie Gaaien gezonden, waar ons Bataillon gecantonneerd is. 's Morgens Hendrik Van Den Steen en zuster gesproken: brief medegegeven voor Celine. Ga naar Hoboken! In Drie Gaaien worden we "Guillaume en ik" aangeduid voor 4/II. Goede keuken. 's Avonds wandeling met Guillaume en een mijnwerker uit Borinage.

Vrijdag, 25 Sept.

Te 8 u. vergaderen we voor vertrek. Kennis gemaakt met Dr. Wauthier van ons Bataillon met Jos. Meeussen, hulpdoctor; met Maurice,

Armand De Ghendt en Nouma x. In den namiddag gaan we naar Hamme. Slapen, Emiel Van der Weyden en ik in de ijzerenwegstraat, tegen de melkerij, bij brave menschen.

Zaterdag, 26 Sept.

5 ½ u. vertrek naar Grembergen – bij fam. De Wapenaar binnen geroepen. Goed onthaal – met dochters Lindemans gesproken. Dan naar Dendermonde: Paters Bruno en Odilo gesproken in burger. Ons bataillon naar St. Gillis – Denderbelle (Dries). Met Emiel wat rondgelopen. Cie 2 en 3 in 't oog houden. 's Avonds terug naar St. Gillis – tamelijk hevig gevecht. Tegen avond zijn wij met Majoor Maris aan den barreel op St. Gillis. Ons bataillon heeft 9 gekwetsten. In de richting van Aelst word ook ferm gevochten rond Audeghem en Ghyseghem. 's Avonds avonturen 1^e met Emiel 2^e met Rucquoi. We slapen op een hooischelf op den draai – dicht bij ijzerenweg.

Zondag 27 Sept.

's Morgens aan de statie van Dendermonde. De Duitsch heeft gisteren vele verliezen gehad: een caisson genomen, ook wagens met paarden enz. Rond 7u. trekken we terug naar Denderbelle, zelfde weg als gisteren. Onderweg zien we Duitsche kleederen liggen; we zien ook een wagen met paarden aan de Duitschen ontnomen. Huizen waar vele geweerkogels insteken. Gisteren avond een order aan Majoor Maris gehoord. Ik geef eenigen uitleg – Alfons Buyens aangetroffen in 3/II. We zien door 't veld een breede baan langswaar de Duitschen 's nachts afgetrokken zijn naar Wieze. We spreken met menschen uit de streek. Sommigen kennen mij: goed ontvangen in een boerenhof op den draai eener baan. Armand en Rucquoi worden naar hospitaal gezonden. Armand Van Herck vervangt De Gendt. Rond 10 ½ worden Emiel en ik met 2 compagnies naar Lebbeke gezonden langs Molenstraat; we gaan naar het dorp, broederschool. Kerkhof – bombardement op Lebbeke. We weten niet van waar 't geschut komt. Commandant Goovaerts verzorgd – naar de kleine plaats. Met zuster van Kalleboem gesproken – uitleg over wreedheden in Lebbeke gepleegd. Op al de deuren "Güte Leute". Op de kleine plaats komen nog verscheidene gekwetsten toe: we verzorgen ze. Cap. Monnateur? zeer slecht. Emiel gaat mede naar Dendermonde. Onze mannen trekken voorlopig achteruit. De Etat Major der divisie te Lebbeke in huis Haems. Het hospitaal der zusters wordt beschoten door de Duitschers. Duitsche gekwetsten, welke er in zijn, worden verder gevoerd met stootkar. Alle soort voertuig wordt gebruikt. Engelschen nemen eene photographie van karretje met dijsel waaraan pater Coppens – een hond erin. Pater De Mets en ik er van achter aan. Voor de eerste maal

speel ik taalman: 't gaat moeilijk maar toch. We blijven een heel poosje in eene schuur aan den steenweg. Verscheidene Companies trekken terug de Duitschen tegemoet; doch nu begint onze artillerie voorgoed te werken; ze is opgesteld tegen het kerkhof van St. Gillis. We zijn tusschen Vondelbrug en molen van Mr. Potiau?. Daar is ook generaal ...

Maandag 28 Sept.

1 u. 's nachts naar Hamme. Van Haver. 8u. naar Moerzeke (Boeykens) 10 ½ u. naar Castel met 1^e en 2^e Compagnie; Louis De Clerck, Edw. Lauwereys. In De Klok te Moerzeke geslapen.

Dinsdag 29 Sept.

Eten 's middags in "'t verken". Haems. 10.32 solde 6 dagen tot 29 sept. inbegrepen. Slapen gast brouwerij. Tegen avond antwoorden de Duitsche kanonnen.

Woensdag 30 Sept.

Van 's morgens af kanongeschut van Belgen richting Baesrode. Vermeylens fabriek? Rond den middag bombardement van Castel door de Duitschers. Volk van Lebbeke bij Jos Westerlinck Haems. Geslapen bij Amelie, moeder van Jos. Westerl. Haems. 's Nachts kanon van fort Bornhem. Dien dag 2^e bataillon 3 dooden en 7 gekwetsten.

Donderdag, 1 October.

Voormiddag bij al de companies geweest van St. Amands tot bijna Moerzeke. Namiddag hevig schrapnelvuur der Duitschers – gezeten bij Petrus D'Heer; ontploffingen rond het huis. Battaillon 1 gekwetste. Rond den avond kanonvuur rond Dendermonde, zwaar geschut. Men zegt dat het van de Belgen is. 's Nachts gevecht en veel kanonvuur; van waar?

Vrijdag, 2 October.

Visiet aan den dijk. Gansch de dag stil geweest. 's Avonds gekwetste (treinwachter van Koekelberg) naar Moerzeke gevoerd; geslapen in de Klok.

Zaterdag, 3 October.

's Morgens naar Castel. Visiet aan den dijk. Afscheid bij Jos. Westerlinck en moeder en Wwe. Waterschoot. Vertrek met heel het bataillon naar Moerzeke en Hamme (fellen Hooirt). Logist bij P. en L. Goossens, Damstr. 82.

Zondag 4 Oct.

Dag doorgebracht op den Hooirt. Trouwboekje Merchtem Lombart-Jacobs. M. Mortier gaan vinden bij luitenant Mertens. 's Avonds gereed houden.

Maandag 5 Oct.

3 ½ u. gewekt. 4/II vertrekt naar Moerzeke. Visiet 7 u. "In Grembergen".

Dinsdag 6 October.

4 u. vertrek naar Castel. Am. Huyghens – visiet – afwasch.

Woensdag 7 October.

Naar Moerzeke met een gekwetste. Dan naar Zogge. Tot aan statie Grembergen. Moerzeke kalm. Men zegt dat de Duitschers te Berlaer over de Schelde gegaan zijn.

Donderdag 8 October.

2 ¼ u. naar Elverseele. Post vatten aan de Durme, na de bruggen te hebben doen springen. Dan naar Waasmunster. Aftocht der 6^e afdeling beschermen. 15 mannen van het 8^e linie worden door de onzen over de Durme gehaald met ladders. Sommigen zwemmen. 4 verdrongen. 's Avonds 7u. dicht bij Lokeren. Langs gehucht Rosten-Sinaay-Exaarde-Wachtebeke 2 ¾ u. Naar Aug. Crick, bij Siska en Wannes. 5 u. naar Winckel s. Kruis-Leerdonck-Cluyssen-Sleydinghe 12u. Slapen in een werkmanshuis, schaaftal achter de brouwerij. (25 u. gaans).

Zaterdag 10 October.

2 u. 's morgens vertrek langs Waarschoot – Somerghem – Bellem naar Aeltre. Trein rond middag naar Brugge. Oostende. Ghistel.

Zondag 11 Oct.

Aankomst te Ghistel 1 ½ u. 's morgens. Te voet naar Westkerke. 2 ¾ aankomst bij Bernard Pierloot, koopman in granen. Opperbest ontvangen. 10u hoogmis – 11 u. militaire mis. 's Nachts nog goed geslapen bij Pierloot.

Maandag 12 Oct.

8 u. 's morgens vertrek naar Ghistel. Dezen morgen te communie geweest. Te Ghistel een dag en nacht verbleven. Goed geëten en geslapen te Ghistel bij de zusters (Hospitaal).

Dinsdag 13 Oct.

Te communie in de kapel. 7 ½ vertrek naar Wynendaele (Ichtegem). Tranchées. 's Avonds geslapen op de groote baan naar Dixmude.

Woensdag 14 Oct.

Terug naar de posities. Visiet: 119 aanwezig. In de school bij de zusters geëten. Geslapen in herberg "In de stad Rosendaele".

Donderdag 15 Oct.

4 u. Regiment trekt af op Dixmude. 2de bataillon blijft tot 12 u. Dan ten Noorden van Dixmude over den Yser. Avond en nacht te Stuiwekenskerke bij den E.H. Pastoor op 't stroo geslapen.

Vrijdag 16 Oct.

6 u. naar Oud-Stuivekenskerke. De compagnies waren een weinig opengespreid. Hevig gevecht tusschen Franse marinefuseliers en Duitschen. Nachtelijk gevecht in volle mist.

Zaterdag 17 Oct.

5 u. II/2 en II/3 trekken langs Stuivekenskerke, Beerst, Reyem naar Vladslloo om cyclisten en ruiters op de flanken te beschermen. Hinderlaag tegen Vladslloo. Schrikkelijke kanonnade. Obussen vliegen tegen ons hoofd en ontploffen op 4 à 5 m. van ons. Huis in brand tegen ons. Loopen langs grachten en hagen verder van het dorp. Nieuwe kanonnade. Zichtbare bescherming van O.H. Slechts een enkele gekwetste in II/3 en 3 in II/2. Gelukkig einde! Duitschers met zware verliezen achteruitgeslagen. Een krijgsgevangene (Neumarck). Schrik en honger. Een uur met hem gesproken. Dank God!

Zondag 18 Oct.

's Morgends gaan 2 bataillons den vijand tegemoet. Ons bataillon neemt stelling te Keyem. Rond den middag wordt het gevecht zeer hevig. Geweer- en artillerievuur. Kerk van Keyem in brand. Obus in 't huis waar we meenden te eten. Paul en ik daar terug naar toe. Vijand komt vooruit. Rond 2 u. aftocht door overmacht gedwongen en omdat het 3^e bataillon geplooid heeft; daarom ook op zijde aangevallen. Velen gekwetst bij den aftocht op de groote baan. Wij langs de weide. Onderweg gekwetsten verzorgd, universitair door 6 man der 2/4 gedragen; ordelijke aftocht der 2/4. Schrapnels in de weide: 1 man gedood, verscheidene gekwetst. Op den dijk vele gewonden verzorgd. 's Nachts in 't veld geslapen tegen eene mijt. Koude! Vreeselijke dag! Ontsnapt! Gode dank!

Maandag 19 Oct.

Wij rusten op dezelfde plaats als des nachts. 1 bataillon van 't 8^e en een van 't 13^e herkennen Keyem. Van 216 man blijven 42 over! Ze zien eenige gekwetsten van het 10^e die door de Duitschen verzorgd zijn. Tegen avond gaan we tot tegen Pervijze en met de duisternis komen we terug naar de posities van Vrijdag 16 Oct. Solde 17, 20 Fr.

Dinsdag 20 Oct.

's Morgends gaan de 4 compagnies naar den lijn op grondgebied Oud-Stuivekenskerke en nemen 1000 m. van den dijk in bescherming. Tegen avond verscheidene gekwetsten in 2/II en ook een doode.

Woensdag 21 Oct.

De dijk wordt gedurig beschoten alsook gansch den omtrek met stukken van 15. Vreeselijke uitwerksels! 3 dooden en 6 of 7 gekwetsten.

Donderdag 22 Oct.

Zelfde toestand. Vreeselijke kanonnade rond het huis waar we zijn ook op den dijk. In het 2^e bataillon 4 of 5 dooden en een 8tal gekwetsten. Onze soldaten worden moede; toch houden ze kloek stand.

Vrijdag 23 Oct.

Altijd zelfde toestand. De slag op de IJzer zal in de geschiedenis medespreken naast dien op de Aisne. Weeral 4 dooden en een 10tal gekwetsten. Tegen avond moesten we afgelost worden. Doch er komt tegenbevel uit oorzaak der karabiniers en 13^e. Dood van Champagne Frederik van Velm; van Hoolandt van Ronse, gisteren Verstraeten van Antwerpen (Zuid). Tegen avond en gedurende den nacht verwoede aanvallen der Duitschers die trachten bruggen te maken. Elke der 4 compagnies sturen 10 man op de onbezette plaats van den dijk.

Zaterdag 24 Oct.

Tegen den morgen gelukken de D. erin den IJzer over te steken. Verdrietige aftocht. Er komt hulp. Zullen we het houden? God geve het! Nu wordt het een gedonder gebulder en geknetter van de andere wereld. Men wordt er aan gewend en men geeft zooveel niet meer om 't leven. Tegen avond rond eene mijt; uitdeeling van kogels. Slapen tegen de mijt.

Zondag 25 Oct.

Gansch het regiment trekt op naar den ijzerenweg van Dixmuide op Nieuwpoort, schuiven wat links op. Voor den ijzerenweg op 1 lijn liggen de Franschen. 's Avonds geslapen in groote hoeve met de genie.

Maandag 26 Oct.

Poste de secours (9) in hoeve tegen den ijzerenweg.; daar ook de Fransche brancardiers; gekwetsten van 8e en 13e en met laatste schrapnel ook 5 man van de onze (Vervoort, Triest, Charreté van Aalst). Gansch den nacht gedragen naar hoeve tegen den steenweg.

Dinsdag 27 Oct.

Naar Commandant Van Holsbeeck en Doctoor Aloys De Smedt gesproken, 3e Chasseurs 3e Bat. 's Avonds tegen de hooimijt geslapen en van het hof dat in den dag beschoten en bijna geheel afgebrand is. Een brancardier slaapt bij V. Holsbeeck.

Woensdag 28 Oct.

's Morgens Compagnie afgelost door het 8^e. Een uur later nog eens post vatten omdat gen. Michel denkt dat een loopgracht onbezet is. Na een uur terug ½ uur achteruit naar een groote hoeve. Onderweg nog met Aloys De Smedt gesproken en sigaar gekregen. Luxe! In den namiddag beschieting der hoeve. We trekken wat verder op en keeren 's avonds terug naar de hoeve van burgemeester van Oostkamp (Duchatelet?). Geslapen op een zolder.

Donderdag 29 Oct.

5 u. op; rond 9u. opnieuw erge beschieting der hoeve van den burgemeester: 7 à 8 obussen en schapnells vallen op de gebouwen; een paar soldaten gekwetst. We trekken eene hoeve verder.

Vrijdag 30 Oct.

3 ½ u. vertrek naar ijzerenweg; hevig gevecht met het geweer bij onze aankomst; 20 gekwetsten en 20 dooden voor de aankomst aan den ijzerenweg; Duitschen teruggeslagen. Ze hebben veel dooden (250) en rond de 500 krijgsgevangenen; een paar Duitse gekwetsten verzorgd. In den dag in de tranchée gebleven. Luitenant Lombert 2/II verzorgd alsook een 7tal soldaten. Beginnen gekwetsten te verzorgen van rond 5 u. tot 3.10 u. van Zaterdag morgen. De laatste was een Duitser die zeer erg gekwetst was op 6 plaatsen. Meer dan 1 uur er aan gewerkt. Moedige jongen, metsers, reeds 2e maal getrouwd. Moedel! (Met Juul Schoonheydt en Straatmans).

Zaterdag 31 Oct.

Rond 3 ½ u. afgelost. Rust in dezelfde omtrek als eergister. Tegen avond 2 groene schrapnels vallen in de hoeve waar we zijn; tegen de mijt 10 dooden en 15 gekwetsten. Bij de dooden Jules Schoonheydt onzen makker, onderwijzer te Berchem bij Antwerpen, geboren te Herenthout? Afgrijpselijk! Roerende plechtigheid 's avonds, de Profundis. Aanspraak Luitenant Petit. Kolonel. We zetten een kruis er op met al de namen. Dat hunne zielen in vrede rusten! Dat ze op vigilie van Allerheiligen recht naar den Hemel gaan!

Zondag, 1 November, Allerheiligen!

5 u. verhuizen naar andere hoeve, burgemeester Van Oostkerke. 7 u. nog naar een andere. Spijtig dat we niet naar de mis kunnen gaan. In kerkboek gebeden voor de overledenen.

Maandag 2 November.

1 ½ u. gaan we het 13e? aflossen. Geene Duitschers meer over den ijzerenweg. Te 3 u. beginnen we Duitse gekwetsten te dragen door regen en vuilen weg. Als we den 2den wegdragen gedurig schrapnels achter onzen rug. Kolonel: "Les cochons! On transporte leurs blessés et ils vous envoient des schrapnels." En toch doet hij warme koffie brengen. Tegen avond gekwetsten gehaald in huis 800 m. over den ijzerenweg. Reeds gekwetste vrienden 21en Oct. Doodmoede! Gedragen tot 10 u. Geslapen in 't veld op brancard.

Dinsdag 3 Nov.

Afgelost rond 4 u. Naar Eggewaertscapelle. Rust in de school. Te communie kunnen gaan! Dank u God! Doctor spreekt Medecin Divisioinaire. 's Avonds naar Commandant Coco. 3 nieuwe brancardiers.

Woensdag, 4 Nov.

Naar de colonne: 3 nieuwe brancardiers: Koinckx, Goeminne en De Haene. We gaan ze voorstellen aan Dr. Wauthier en Commandant Van Holsbeek. Afscheid van die 2 heeren. Afscheid van onze makker. Voor Avecapelle –

slapen in de school. (Solde getrokken tot en met gisteren inbegrepen.)

Donderdag 5 Nov.

Naar Commandant Coco: "Blijf een paar dagen hier er zal wel eten zijn; we zullen daana zien." 's Namiddags muziek van 13^e Linie. 's Avonds raad gevraagd aan Gemoets en Proost.

Vrijdag 6 Nov.

Naar de kerk. 1^e Vrijdag (te laat geweten). In voormiddag komt Kempenaars met briefje van Wauthier naar Coco om nog brancardiers te vragen. "Dat de andere teruggaan". 's Avonds naar Majoor Piret met kaartje Wijnants. Kolonel Cortier tegenwoordig. Slecht onthaal door dezen laatste. Onderzoek: niets! Moeten terugkeren naar 10^e. Coco roepen.

Zaterdag 7 Nov.

Coco naar Cordier: we moeten terug naar 10^e Linie Miel V.d.Weyden en ik. Ik leen aan Eugene Van den Broeck van Opwijck, door tussenkomst van Aug. De Vos van Antwerpen, 20 Frank. We trekken op en middagmalen in 't klooster te Avecapelle. Ik kan bijna niet verder meer. Emiel verder naar Veurne met kameraad. Ik blijf liggen.

Zondag, 8 Nov.

Naar de mis te Avecapelle. Dan naar het 10^e op den kruisweg. Dr. Wauthier slaapt als we aankomen. We bieden ons aan en slapen in een "poste de secours".

Maandag 9 Nov.

Met het regiment naar Eggewaertscapelle Geweest en geslapen en geëten. Buikpijn, krampen, afgang. Vandaag solde getrokken voor vandaag en gisteren. Dus 4 dagen verlies.

Dinsdag 10 Nov.

8 u. mis voor. Petit 1^e. bataillon ook voor de andere officieren gedood tijdens den oorlog. Schoone dienst! Onderwerping aan Gods H. wil. Naar Roosdam. Boer rhumatism. Melk.

Woensdag 11 Nov. St. Marten!

Groote Heilige bid voor ons! (Assche). 4 ½ u. naar den ijzerenweg. Gansch den dag niets. 1 gekwetste. 's Avonds hevige wind en regen, weg verloren, doornat!

Donderdag 12 Nov.

Voor Eggewaertscapelle rond 5 ¼ u. Onderweg melk ... met boterhammen. Bij Meester Verbouwe koffie gedronken met E.H. Priem en zoon Verbouwe (seminarist) Middell om naar huis te schrijven. "Bureau des correspondences Belges Saint-adresse Le Havre" (Ontv. Van Kap. Van Holsbeek 1,00 Fr. pour vos oeuvres).

Vrijdag, 13 Nov.

Roosdam bij Servaas D'Haene.

Zaterdag 14 Nov.

Naar ijzerenweg. Niet uit den tranchée geweest, daar ook geslapen met Emiel.

Zondag 15 Nov.

Naamfeest des konings. Te communie in Ave-capelle. Dan naar Eggewaertscapelle 30 f. sol-de meer.

Maandag, 16 Nov.

Naar Roosdam. Onderweg spek en melk en vet bij burgemeester van Zoutenaai. Lekkere pap bij Servaas Haene.

Dinsdag 17 Nov.

Naar ijzerenweg met Sus Straatmans geheel den dag in tranchée. Verbraeckelt vrijwilliger van Wolverthem 4/I wordt door schrapnel gedood dicht bij ons. Aalmoezenier er nog bij geweest. In tranchée geslapen; koude voeten!

Woensdag 18 Nov.

Naar Eggewaertscapelle A. Buyens veroordeeld ter dood? Veranderd in levenslang door Koning! Eugene gezien. Naar Veurne gegaan. Daar Al. De Smedt gesproken. Kaart van Adv. J. De Smedt: te Opwyck alles rustig en stil! (17,18 Fr. getrokken).

Donderdag 19 Nov.

Blijven te Eggewaertscapelle tot 's avonds. Vertrekken rond 4 ½ u. door sneeuw en wind en modder naar de loopgracht. Slapen in de opene schuur van den Kolonel. Vriest zeer hard!

Vrijdag 20 Nov.

Onmogelijk te slapen van koude voeten! 's Morgens naar ijzerenweg – geheel den dag beweegloos gezeten. Nieuwe hulpaalmoezenier E.H. Pauwels. 's Avonds zieke naar poste de secours. Dan te voet naar Eggewaertscapelle om auto. In Eggewaertscapelle blijven slapen bij brancardiers van 13^e (broeder Van der Cruys van Lombeek (St. Cath.), beste pap. Hemelsbreed verschil voor den dienst tusschen 10^e en 13^e.

Zaterdag 21 Nov. St. Cecilia.

Lieve heilige b.v.o.! Te communie 7 u., 8u. mis voor overledensoldaten van 13^e; ik gespeeld. 9u. mis ter eere der H. Cecilia vanwege de muzikanten van 13e. Naar Roosdam bij s. D'Haene – onderwege bij burgemeester. Zoutenaai 1 pond vet. 's Middags mislukte pudding. Het winterweder dat we nu hebben is aangenamer dan den verdrietigen regen en de vreeselijke modder van vroeger. Maar koud in de tranchée. Geslapen ~~in de nieuwe hoeve bij de kanonniërs. Bijna den heelen nacht artillerievuur Duitschers op korten afstand.~~ bij s. D'Haene.

Zondag 22 Nov.

Naar mis en te communie naar Avecappelle. Daar gesproken Ch. VanderBeken van Assche

12e Linie. 's Avonds naar tranchée; geslapen enz. zie wat hooger doorgehaald werd.

Maandag 23 Nov.

's Morgens naar tranchée. Tegen avond 5 dooden en 7 gewonden in hoeve tegen toren van Oud-Stuivekenskerke. Soldaten der 4/II die in voorpost waren; in hoeve getroffen door 3 à 4 obussen Rond 10 u. in Eggewaertscapelle aangekomen doodmoede.

Dinsdag 24 Nov.

Goed geslapen in school. 's Namiddags begraven op 't kerkhof van een der gekwetsten van gisteren; dat maakt 6 dooden.

Woensdag 25 Nov.

Te communie. Dank! Naar Alveringhem met Emiel en Jan Koninckx. Luitenant Vande Velde Joz. gesproken 2^e Chasseurs 4/II. 't Doet deugd iemand uit de streek en over de geboorteplaats te kunnen spreken! We zullen soms aan elkander schrijven. Hemd en handschoenen van Jozef gekregen. 4 u. vertrek naar Front. Geslapen bij M. Lannoy. St Catharina. Zalige feestdag aan schoonmoeder!

Donderdag 26 Nov.

Naar ijzerenweg. Van gansch de dag hebben de Duitschers geen enkel schot gelost in onze richting. Hevig artilleriegevecht langs Yperen. Een paar hoofdstukken gelezen in de "Navolging Christi", die ik gisteren in Alveringhem heb kunnen kopen. God zij dank daarvoor!

Vrijdag 27 Nov.

Naar Serv. D'Haene. De vrienden gaan naar Veurne of De Panne. Eergister is Joz. Meeussen van Deurne onze hulpdoctor gekwetst in den arm door geweerschot bij ongeluk afgegaan. Arme jongen!

Hij is vervangen door Dr. De Loose uit de Col. ambulancie – Heel den vrijdag gebleven bij D'Haene. Middagmaal er genomen. In Streuvels Duimpjesbundel gelezen.

Zaterdag 28 Nov.

Geheel den dag bij D'Haese tot 4 u. Vertrek naar tranchée. Volgens Dr. Wauthier moeten er nu 4 brancardiers in de loopgrachten blijven dag en nacht; de anderen in poste de secours.

Zondag 29 Nov.

Geheel den dag in tranchée met Meskens van Opwijck, Mannaert van Bornem, Gillis van Merchtem. 's Avonds naar Eggewaertscapelle.

Maandag 30 Nov.

Te communie! Geschreven aan Luitenant V.d.Velde. Gezamenlijke brief aan H. Minister. Raad van marice Marice.

Dinsdag 1 Dec. St. Eloi

Te communie! Ik maak een smeekschrift op aan de minister volgens raad van majoor en Dr. Wauthier. 3 ½ u. vertrek naar ijzezen weg. Slapen in poste de secours.

Woensdag 2 Dec.

Brief ingehouden door Dr. Graveline. Naar Veurne. De mannen laten al spelend het eerste smeekschrift in de bus vallen!

Donderdag 3 Dec.

Bij D'Haene. St. Franciscus b.v.o. Noveen van gratie.

Vrijdag 4 Dec.

4 u. naar ijs. IJzeren weg. Regen en wind.

Zaterdag 5 Dec.

Naar Roosdam.

Zondag 6 Dec.

Naar tranchée. Wij bij M. Lannoy (12tal obussen dichtbij).

Maandag 7 Dec.

Naar Roosdam. 's Morgens eerst naar Lampernisse geweest met Florent.

Dinsdag 8 Dec.

O.L.V. Onbevlekt Ontvangen, bid voor ons! Naar tranchée. In den kelder der groote hoeve. Tota Pulchra!

Inviolata? 's Avonds afgelost door 11e en 9e linie. Gaan slapen naar Eggewaertscapelle

Woensdag 9 Dec.

Naar Wulveringhem bij Gaspard Boudeweel.

Donderdag 10 Dec., Vrijd. 11, Zat. 12.

Bij Gaspard Boudeweel. Op Zat. 12, komt een brief van Celine! Danke u, mijn God! Ik schrijf aanstonds weder! Zat. ook komt koning Albert met eere teekens.

Zondag, 13 Dec.

Te communie. Mis gespeeld te 11 ure en vespers en lof te 2 ure.

Maandag 14 Dec.

Te communie. Ook op Dinsdag 15 Dec. Op dezen dag revue van het 10^e.

Woensdag 16 Dec.

Guldenmis. Te communie 's Namiddags naar Houthem, naar de colonne. Lt. D'Hooghe en Eug. V.d.Broeck gesproken. Ook lancier Costers van Opwijk.

Donderdag 17 Dec.

Te communie. Ook Vrijdag 18 en Zat. 19

Zondag 20 Dec.

Mis te 11 u. gespeeld. Marcel Bogaert gesproken.

Maandag 21

Nog altijd te Wulveringhem.

Dinsdag 22

Vertrek naar De Panne. Wij gaan langs Eggewaertscapelle en Veurne. Te Veurne Jan Buggenhout en Gustaaf Costers gesproken. Geslapen in de villa Pierrot bij Debève Rue Dambrugge 78 en Me. Van Hove verificateur van Rollegem Chaussée de Thournout 15bis Ostende (moeder van M. Van

Hove te Middelkerke aan de kerk We. Van Hove zeer goed onthaald!)

Woensdag 23

1e en 2e bataillon trekken naar Wulpen langs Veurne. Jan Buggenhout en Gust. Costers gesproken, Coxijde, Oost-Duinkerken. Boven peerdenstal.

Donderdag 24

Naar Veurne. Weer Jan Buggenhout gezien., ook Pater Lauwereys (baard) die weerkomt. Jonge pater wil me vervangen. Naar Paul Lindemans geschreven.

Vrijdag 25 Dec.

Te 12 u. Kerstmis in de kerk van Wulpen (E.H. Pauwels) onvergeetlijk! Toren af. Kerk ligt gansch open – vol strooi vol soldaten die er slapen – soldaat zingt: "Minuit chrétiens" – met viool. Vrede!!! Te communie geweest. Te 1 ½ u. naar Nieuwpoort. Terug rond 9 u. Hevige aanval: we kunnen het 8e niet aflossen. We gaan terug naar Wulpen: slapen boven peerdenstal.

KERSTNACHTVISIOEN

Zaterdag 26 dec.

Te 1 ½ u. op weg. 8e afgelost – Poste de secours op boulevard. In kelder. Nieuwpoort gebombardeerd door stukken van 28 en 32. Putten van 12 à 15 m. doorsnede op 2 à 3 m. diep. Kasseistenen over de huizen en op 50 m. afstand. In 't collegie – kelder der gendarmerie. 's Nachts in kelder geslapen.

Zondag 27 Dec.

Gebiecht. 9u. nieuw bombardement tot iets na den middag. Belg gedood door Fransche schildwacht. Franschen en Duitschen in tranchees op 12 m. afstand. 's Avonds goed geëten. Hulp der mitrailleurs Alf. V.d. Straeten korporaal in keuken der mitrailleurs.

Maandag 28 Dec.

3u. afgelost door B. Naar De Panne bij de Kapitein De Berne en Van Hove. Eugeen V.d. Broeck gezien. Nieuws in de kolone: vaders van familie zouden vervangen worden.

Dinsdag 29 Dec.

Te communie. Photographie laten maken bij Jos. Peeters van Lier. E.H. D'Hooghe gesproken: geen nieuws.

Woensdag 30 Dec.

Naar Wulpen. Op zoek naar logement gevonden bij vrienden van 3/II. Geslapen met Fr. Herinckx van Groot-Bijgaarden, klas van 1902. Majoor Dumart gesproken over geschenken – zeker recht er op.

Donderdag 31 Dec.

Laatste dag van 't droeve jaar!

Vrijdag, 1 Januari 1915

2 u. naar Nieuwpoort 3u. naar Lombartzijde steenbakkerij. Ballen schuifelen naast ons. 's Avonds een gekwetste met veel moeite tot aan poste de secours. Rapport van luitenant Pacot. Terug naar tranchée – blijven in een huis.

Zaterdag, 2 Jan.

Blijven in Nieuwpoort. Rond middag tot 4 u. zeer hevig bombardement van Nieuwpoort. Schrikkelijk. Een obus vernietigt totaal 2 huizen en begraaft in den kelder 27 man van 1/II. Allen dood! Luitenant Lamotte en Marten adjudant Meunier, fourier Linger; de keuken van 1/II. De genie begint aanstonds het "déblayement", wij helpen van 10u 's avonds tot...

Zondag, 3 Jan.

5 u. 's morgens: 15 lijken zijn opgehaald. 5 ½ u. we vertrekken naar De Panne. ...11 ½ u. ik spreek met Majoor Piret: "de zaak zal geregeld worden morgen of overmorgen."

Maandag 4 Jan.

Brief naar Celine en Minister en P. Lindemans. Lijst der brancardiers voor de verandering. 's Avonds bezoek aan luitenant en onderluitenant 4e Linie (Degoutant).

Dinsdag 5 Jan. Woensd. 6 Jan. Dond. 7 Jan.
Bij HH V. Hove en Debève.

Vrijdag 8 Jan.

Bij luitenant Pacot: theorie en bij de Compagnie (Solde)..

Zaterdag 9 Jan. En Zondag 10 Jan.

Op de villa Pierrot.

Maandag 11 Jan.

Naar Wulpen.

Dinsdag 12 Jan.

10u. naar De Panne bij Commandant Coco vragen ons de vervanging te doen. Aanstonds gedaan. Briefje voor Dr. Groveline. Terug naar Wulpen. Afscheid van Dr. Groveline, Wauthier en de kameraden.

's Avonds terug naar De Panne. Dank u, o Heer!

Woensdag 13 Jan.

In de kolon terug 7 ½ u. koffie 11 u. appel 12 u. soep 2 ½ appel 3 u bij Commandant Coco om tabak en cigaretten.

Donderdag 14 Jan. Vrijdag 15 Jan.

's Avonds Van Heyghem of Van Neyghem van 't Eeksen gesproken. Fr. Van Linthout heeft hem gezegd dat ik dood was! Geschreven aan Not. Wynants, Paul Lindemans, Jef Wijckmans, Fr. Van Linthout.

Zaterdag 16 Jan.

Jan Buggenhout komt in De Panne en blijft er voor 8 dagen. Eug. Van den Broeck heeft me gisteren de 20 Fr. weergegeven, die ik hem geleend had.

Zondag 17 Jan.

Jan Buggenhout komt met ons soupeeren en den avond doorbrengen. Leute. Hij blijft slapen. Dezen middag zijn we vriendelijk uitgenoodigd om mede te dineeren in familie ook een sergant majoor van 't 14^e Linie.

Maandag 18 Jan.

Ik schrijf naar Celine door tusschenkomst der HH. K.J.Kuyck en Joz. Buggenhout.

Dinsdag 19 Jan.

Geschreven naar P. Moerenhout en Not. Wynants.

Woensdag 20, D. 21, Vr. 22

Jan Buggenhout heeft heel de week bij ons geslapen. 's Avonds goed vermaak. Bijna dagelijks naar de kerk en te communie. Vandaag de kaart van Celine gekregen geschreven den 10 Jan. Ook kondigt Pot Lauwereys, aalmoezenier me aan dat we aan de dagorde gestaan hebben. Welke dag? (voor de zaak van Nieuwpoort).

Zaterdag 23 Jan.

Geantwoord aan Celine langs het aangeduid adres. M.C. MaleFroy – Sas v. Gent. Eugeen V.d. Broeck wordt aangeduid voor het 8e.

Jan Buggenhout en ik gaan naar Adinkerke: Paul Lindemans is niet daar. Wij ontvangen, Jan en ik, elk honderd Frank van AlFred Jacobs-De Cré, gendarm, die ons vraagt naar huis te schrijven en 100 Fr. aan zijne vrouw te doen bezorgen. 's Avonds schrijven wij aan B. Meert om hem te vragen onze beide brieven 't huis te doen bestellen.

Zondag 24 Jan.

Afscheid van Jan Buggenhout. H. De Clerck zoon van Paulus gesproken 9e Linie, Luik mede gedaan.

Maandag 25 Jan.

St. Paulus bekeering. Groote H. Apostel Paulus bescherm ons! opdat we uwen luister in Opwyck parochiekerk nog dikwijls mogen vieren.

Dinsdag 26 Jan.

Naar Adinkerke. Paul Lindemans gezien en hem gesproken! Hartelijke kussen! 't Was gisteren zijnen feestdag! Hij stelt het goed. Van Opwijck gesproken. Brieven medegedeeld. Toekomstige week zal hij naar De Panne komen. Storms, Fr. V.d. Bergh, Michel Van Geel gesproken ook op trein nr. 3. Vandaag en gister lang bombardement langs Nieuwpoort ook op Coxyde. Hevige gevechten langs Yperen. Een Duitsche dreadnought gecouleerd? Hoopvolle berichten! Van 8 tot 12 wacht in de ambulance voituur! Immer Klug.

Woensdag 27 Jan.

Eug. V.d. Broeck gaat naar het 8^e Linie 1^e bataillon 1^e Comp. I/1. Organist bij de Paters Oblaten.

Donderdag 28 Jan.

"Du Pape" van C. Jos. De Maistre ontleend aan de Paters Oblaten. Juf. Belpaire bezat de "Sacres de St. Petersbourg". Men zal ze me bestellen. Ik mag gaan spelen op 't harmonium als ik wil. Om kolen – 11u. dienst Ie Chasseurs.

Vrijdag 29 Jan.

Om petrole. Hevige gevechten. Wij gaan vooruit – groote duinen. Schrikkelijke kanonnade.

Zaterdag 30 Jan.

Misschien veranderen van secteur? Bezoek aan B. V.d. Steen en Cie. In zijn brief staat dat we, J. Buggenhout en ik, naar huis geschreven hadden en namen van Opw. Soldaten hadden opgegeven. Dus tusschen 10^e en 16^e Jan. moet Celine een brief van me ontvangen hebben.

Zondag 31 Jan.

Te peerd gereden op paard van bankier Mathieu van Brussel (Kasteel Wyneghem). In de duinen.

Maandag 1 Febr.

Bezoek van Paul Lindemans, gelukkig samen zijn. Wandeling in de duinen. Opwyck! Fotos van Rood Kruis. Puinen De Keersmaker. Huis van oom Joannes ook afgebrand! Verhaal der

gebeurtenissen op 't Eeksken. Jan Lindemans en burgemeester zouden de mannen gered hebben. Dank God voor het zichtbare sparen van Opwyck.

Dinsdag 2 Febr.

O.L.Vr. Lichtmis – Kaarswijding in de kerk der Paters.

Woensdag 3 Febr.

Bureau heeft van vrede gesproken zeggen de bladen! Paul Lindemans komt terug. Ik zie hem niet. Vandaag symphonie Van Beethoven. gezien. Cte. Jos De Maistre "Du Pape" verschaft me veel genoeg.

Donderdag 4 Febr.

Brief ontvangen van B. Meert. Ik antwoord hem morgen. Vandaag kolen gaan halen naar Veurne. Namiddag lossen. Dan naar Frans Van Roey. Met gerst naar de brouwerij om te pletten.

Vrijdag 5 Febr.

Veurne weer fel gebombardeerd. 's Avonds van 8 tot 12 wacht in de voituur. Brief aan Lord Ashton geschreven.

Zaterdag 6 Febr.

Brief van Celine langs MaleFroy. Ik stuur haar antwoord langs B. Meert. Bezoek van Frans Pissens, die wat nieuws over Opwijck weet. Bernard Miers gevallen te Ramscappelle (tegen de steenbakkerij van Wulpen). Naam enz. staat op zijn graf.

Zondag 7 Febr.

Gebedendag. Gedurige Aanbidding bij de Paters – veel troost!

Maandag 8 Febr.

Gesproken met Ben. Ballon, Gent, 1^e Comp. Ite Bat 2^e Div. Gecomponeerd Ramscappelle en hymne aan den Yzer.

Dinsdag 9 Febr.

Brief aan Dr. J.B. over prijs. Brief aan Celine begonnen. Morgen verzenden langs C. Male-Froy.

Woensdag 10 Febr.

Brief aan Pr. P.J. Tysmans met 2 melodieën om beoordeeling en vraag naar Berl. Messe.

Donderdag 11 Febr.

Feest van O.L.V. v. Lourdes, te communie. Brief ontvangen van Joz. Van de Velde met nieuws over Alois De Smedt.

Vrijdag 12 Febr.

Engelsch woordenboek gekocht. 'k Ga toch Engelsch bijleeren. Brief ontvangen van Celine 26 Jan. uit het ministerie en kaart van notaris Wynants.

Zaterdag 13 Febr.

Brief aan Alois De Smedt en Joz. V.d. Velde.

81_HYMNE AAN DEN YSER

H.NORDA (uit "Belg Standaard") 28-1-15) L.GEEURICKX

— 111 —

1^e strofe van "Hymne aan den Yser", muziek van Louis Geurickx, uit het Liederboek van den Belgische Soldaat, door Th. Q..., 1916, - zie pag. 397 en 422.

Zondag 14 Febr.

Brief aan Joz. Wyckmans en Mme Wynants.

Maandag 15 Febr.

Plechtige dienst voor M. Jacquemain, brancardier 8^e linie. 1 Fr. ingeschreven. Dugof en V.D.Weyden gaan met de lanciers naar Nieuwpoort.

Dinsdag 16 Febr.

Naar Adinkerke met F. Van Rogge.

Woensdag 17 Febr.

Buggenhout komt toe!

Donderdag 18 Febr.

Wandeling met Eugeen en Jan.

Vrijdag 19 Febr.

Vergadering voor Commandant Glore. We moeten naar de villa Rita. Kaart ontvangen van Caporal Lindemans.

Zaterdag 20 Febr.

's Avonds een glas gedronken met Corn. d'Hauwer, H. V.d. Bosch. J. Meskens. Kosters (Brecht) Verdoodt (Matens) en zoon Adolf Meskens (Mazel).

Zondag 21 Febr.

Paul Lindemans komt en blijft met ons middagmalen. We brengen met hem en Jan Buggenhout den dag over. Aangenaam! Concert grenadiers. Koningin gezien.

Maandag 22 Febr.

Paul komt nog. We schrijven samen een brief naar Jan Lindemans. Onverwacht komt Eugene erbij. We willen ons laten photographieeren. Ongelukkig 't kan niet zijn!

Dinsdag 23 Febr.

Paul komt terug. Schoone revue van 9^e en 4^e linie op het strand. Wandeling in de duinen: bergbeklimming; Jan eerst. 's Avonds verliezen we elkander. Vinden weer!

Woensdag 24 Febr.

7u. Priesterwijding. Mg. Ruct dient aan 6 seminaristen van Namen het priesterschap toe. Muziek van 't 8^e linie speelt. 10u. revue van 't 10^e linie.

Donderdag 25 Febr.

Vergeeten. Op 23 (eergister) brief gezonden aan Jan Lindemans door ons gevierden geschreven. Ook een brief aan Celine geschreven. Beide rechtstreeks verzonden. Vandaag een brief ontvangen van B. Meert met nieuws uit Opwyck. Ik stuur hem een antwoord met een fotografie van mij er bij. Een andere fotografie steek ik er bij om ze aan Celine te sturen. Tekst zie zwart schrijfboek. (10)

Vrijdag 26 Febr.

De Panne wordt gebombardeerd door een 12tal vliegers. Schade aan vliegplein. 4 à 5 dooden waarvan 1 soldaat, ook eene vrouw en een kind. Een op 120 m. afstand van ons. 's Avonds groote ontploffing richting van Duinkerke.

Zaterdag 27 Febr.

Groote wandeling op het strand. Kaart van Mw. Wynants ontvangen. Op zoek naar Boekje.

Zondag 28 Febr.

8 u. vertrek naar Abeele, gehucht van Leyseele op 10 m. afstand van Ghyveringhove bij ... Wat verschil met De Panne! Onderwege, Adinkerke, Veurne, Bulscamp, Wulveringhem, Vincem, Isenberghe, Male. Een brief ontvangen van Petr. Moerenhout.

Maandag 1 Maart.

Wandeling naar Ghyveringhove; schoone kerk, hersteld. 's Avonds aan Commandant Glorie gevraagd om in St. Barbara te slapen. "Ja, ik zal morgen komen zien."

Dinsdag 2 Maart.

Naar Hoogstade. Naar Wulveringhem bij Gasp. Boudeweel. Brief van Mme Wynants. Leesboekje. 's Avonds 8 u. appel van Luitenant Penasse. Terug in de schuur tegen 't gemak slapen. Bedreigingen. Brief aan villa Pierrot.

Woensdag 3 Maart.

Faust van Goethe gelezen. 's Avonds gaan 5 man naar het "maison du passeur" om lijken te begraven. Ze vinden niets.

Donderdag 4 Maart.

Te communie naar Gyverinckhove. Begravenis kind burgemeester en zoon baron Delbeke geene 18 jaar. Naar Hoogstade. 's Middags vertrekken 5 man naar Reninghe "poste de secours". Ook Em. Vander Weyden. 's Avonds 5 andere dooden begraven. Vandaag een brief van Celine gekregen langs Turnhout geschreven den 11 Febr. Een brief naar madame Wynants geschreven op de opvoeding harer kinderen. 4 boekjes verzonden.

Vrijdag 5 Maart.

Naar Reninghe "poste de secours". Dr. Detry van de 1 D.C. en Comte de Lombardièrre. Muziek gemaakt: Yser en Ramskapelle. Dit laatste afgeschreven voor Dr. Detry, Bruxelles.

Zaterdag 6 Maart.

Kaart van Fr. Van Linthout gekwetst te Perth (Schotland). Nieuws over de 6 oudste klassen die naar Frankrijk gaan!

Zondag 7 Maart.

Brief van Fred. De Doncker. Naar De Panne per auto. Pierrot.

Maandag 8 Maart.

Teekenen "non" voor 't blijven. Brief van Louis Verheirstraeten, Paul Lindemans en kaart Goe-minne. Emiel naar Reninghe. Wandeling naar Leyseele – schoone kerk.

Dinsdag 9 Maart.

Naar Wulveringhem met sergent.

Woensdag 10 Maart.

Appel! Foei! – 1 ½ u. naar Reininghe. 's Avonds "mission perilleuse" naar Drie Grechten. Jansen! Dr. Wauthier gezien – Brief van Aloys De Smedt, Joz. V.d.Velde.

Donderdag 11 Maart.

Muziek harmonium. Bezoek van generaal Michel. Bombardement van Reninghe rond den middag. We vertrekken naar Abeele en De Panne. Logement in "L' ancre" bij Marlion. Paul Lindemans tegengekomen. 's Avonds Eugene.

Prentbriefkaart met Louis Geurickx en Paul Lindemans.
Op de achterzijde: Herinnering aan oorlogsdagen. Paul."

Vrijdag 12 Maart

10 u. met Eug. Jan en Paul gesprek en mededeeling van brieven in de duinen. 's Namiddags portret met 4 en alleen. Wandeling in de duinen. Afscheid bij moeder Lambic.

Zaterdag 13 Maart.

Voormiddag om kolen. Namiddag naar Adinkerke met De Knop Leo. Paul gesproken. Tabac. 's Avonds rond 4 ½ u. bom door vlieger laten vallen op 100 m. afstand van ons. Ook bij de kerk van De Panne. Niemand gekwetst! De Backer daar gezien. 's Avonds souper en zonestralen.

Zondag 14 Meert.

10 u. bij Commandant Cocaut: musette en gourde afgeven. 's Namiddags solde en feuille de route. In den namiddag wandeling met Jan Buggenhout, Jos. Baeckens, Louis Verheirstraeten, H. De Clerck, Cons. Van Malderen Eug. Vanden Broeck. Afscheid in de Patisserie Vander Mees, ook in de villa Pierrot.

Maandag 15 Maart.

15 man onzer kolom trekt op naar Calais. Ik aangeduid voor Hospitaal Depage à Institution Jeanne d'Arc., rue Champailler te Calais. Daar aangesteld met Nerinckx als nachtwaker. Paul was in de statie; alles gereed voor trein nr. 3. Doch ongelukkig, ik vind geen plaatsvervanger.

Dinsdag 16 Maart.

Ik wordt aangeduid voor den nachtdienst; op de hoogte gesteld door mijn voorganger. 's Namiddags wandeling buiten Calais.

Woensdag 17 Maart.

's Namiddags wandeling langs de zeehaven – statie. 's Avonds Paul Lindemans zijn kozijn de Waepenaert gesproken. Rond middernacht komt een zeppelin over Calais. Ik verwittig den Dr. der nachtwacht. Allen te been. Auto op zoek brengt een gekwetste. In de statie 2 of 3 wagons verbrand. 7 dooden 15 gekwetsten.

Donderdag 18 Maart

Vraag om verandering naar trein: 't zal gaan. 'Nachts een gekwetste.

Vrijdag 19 Maart.

2 boeken Berlitz ontvangen. Naar adjudant Robert en Bannier. Wachten train Sanitaire later.

Zaterdag 20 Maart.

Weer 2 zeppelins op weg. Hevig geschut, goede projecteurs. Ze vertrekken naar Parijs?

Zondag 21 Maart.

Naar de mis in Notre Dame waar eene bom gevallen is. Namiddag wandeling naar Frethun.

Maandag 22 Maart.

Dinsdag 23 Maart

Bezoek van Paul Lindemans op den trein. 's Avonds wandeling met Paul. Hij brengt mijne portretten. Ik geef hem een met opschrift.

Woensdag 24 Maart

Bon voor offertent geteekend.

Donderdag 25, Vrijdag 26, Zaterdag 27 Maart.

Gewoon leven. Zat. avond Adjutant Tulkens? gesproken.

Zondag 28 Maart Palmenzondag.

Palmwijding bijgewoond in Notre Dame Gloria, laus in faux bourdon. Oude zang – volk zingt een weinig mede: Credo, soms meerstemmig! Palmtakken worden na de Consecratie uitgedeeld. Bewaren! Bijzondere zang van het Tractus aangeduid in 't Zondagmisboek. Na de mis adjunct Tulkens? terug gesproken. Vespers en lof in St. Pieter. Begin der vespers faux bourdon, door leerlingen van broeders? Weezen? 's Namiddags E.H. Huybrechts gezien en gesproken, alsook Hendrik Heyman. Rit per auto. Mr. Huybrechts vraagt me zijn secretaris te worden of ordonnance. Aangenomen!

Maandag, 29 Maart.

Ambulanciers. 2^e van rechts: Louis Geeurickx.
Links van hem: Jan Buggenhout (?).

's Middags kondigt men mij aan (Kapar.) dat ik te 2 ure op 't bureel van den E.H. Hoofdaalmoezenier zal zijn en voorloopig nog den nachtdienst zal waarnemen. Ik ga! Hartelijk onthaal! Begin van het werk. 's Avonds wandelin met Paul Lindemans.

Dinsdag 30 Maart

Namiddag naar 't bureel.

Woensdag 31 Maart.

Te biecht in Notre Dame

Witte Donderdag, 1 April

Te communie in de abulancie Dienst in St. Pieter en O.L.Vrouwen. Plechtige en prachtige communie der Fransche vrouwen en kinderen. Ik ben ten zeerste bewogen: er is nog godsvucht in Frankrijk. God, schenk hunne mannen, vaders en zonen weder. Ontferm U over de dooden en bijzonder over onze Belgische soldaten, weduwen, weezen, onze familieleden! God in hoever mogen en moeten we Duitschland, die Duitschers ten minste, die oorzaak zijn van den oorlog, die hem zoo barbaarsch voerden in België, in welke mate moeten we ze verafschuwen-, haten? ... Vreeselijk!

Goede Vrijdag 2 April.

Dienst in Notre Dame Vaxilla Regis prudeunt? God, die door uwen heiligen kruisdood het leven aad e menschen hebt wedergeschonken, schenk nu ook aan ons arm vaderland, dat bijna levensloos ligt onder de klauwen van den Duitschen dwingeland, het leven weder! Schenk moed en kracht, hulp en bijstand aan mijne vrouw en kinderen!

Zaterdag, 3 April

Mis in St. Pieters. Goed orgelist, schoone dienst.

Hoogdag van Paschen (4 April) Resurrexit!

God, laat ook ons Vaderland verrijzen! opstaan uit zijnen dood! – te communie in de kapel 10u. mis in O.L.Vr. 4 u. lof en vespers. Sermoen 7 u. vergadering in de soldatenkring. 2 liederen van me gezongen door E.H. Brabants, ik begeleider – veel bijval.

2^e Paaschdag

Brief aan Celine met Paaschwenschen – verzonden langs B. Meert.

Dinsdag 6 April.

Gewone dagorde. Bezoek van Em. Tysmans. Groeten van P.J.C. Deze had hem Ramskappelle voorgezongen: 't was zoo schoon, zegde hij! Emiel gaat slapen in hôpital de passage.

Woensdag 7 April.

Voor- en namiddag naar bureel.

Donderdag 8 April.

Id.

Vrijdag 9 April.

Id.

Zaterdag, 10 April.

Id. 's Avonds wordt ik in de ambulancier vervangen door Bogaerts, regent, te Antwerpen.

Zondag 11 April.

Ik ben geheel in den dienst van E.H. Huybrechts. Gode dank! In mis van 8 $\frac{3}{4}$ preekt E.H. Aalmoezener. Na de mis Oremus pro Rege ik antwoord daarna. Libera – Solde betaald tot 10 April inbegrepen. Ik wordt, door toedoen van E.H. Huybrechts, aangenomen voor kost en inwoon door de E.Z. Franciskane. Slapen in nr. 12, boven ons bureel. Namiddag 3 u. vespers en lof. 's Avonds gezellige vergadering. Ramskapelle komt nogmaals voor de pinne! Velen vragen om het af te schrijven of te laten drukken. In 't klooster aan tafel met E.H. Luns van Eekloo en Pater minderbroeder Rembertus Verthé.

Maandag, 12 April

3 $\frac{1}{2}$ u. feest in municipaal theater met Noté en andere beroemdheden: ik geraak er niet binnen. Walpot gezien.

Dinsdag 13 April

Een brief gelezen van Heer Alb. Hertsens over 't leven in Engeland – Eerste communie zijner dochter – Zijn dagboek – Normaalschool heropend – gedacht van professor Tysmans – zijn besluit.

Woensdag, 14 April.

E.H. Pastoor van Muizen leeren kennen, alsook hulpdoctor Clottens van Mechelen te Brussel wonende. 's Avonds naar militaire Kring.

Donderdag 15 April.

Paul Lindemans komt 's avonds. Samen naar Cercle militaire.

Vrijdag 16 April.

E.P. De Vocht redemptorist gesproken over Engeland – toestand van 't katholicisme in Engeland. 't Protestantisme heeft nog 't hooge woord – gewoonlijk rijke goed geleerde en beschaafde clergyman oud leerlingen der Universiteiten van Oxford en Cambridge. Nog ver van 't Katholicisme. Betrekkelijk weinig bekeerlingen – evenveel afvalligen. Te lezen werk daarover (zeer degelijk) "La Renaissance catholique en Angleterre" par Thureau Dangins de l'action catholique Française bij Beauchesne Paris 3 vol.: 2 Fr. Gesprek over kloosters en kloosterlingen – Jezuiten tegen Dominicanen over de gratie (Dominikanen = Thomisten) – over Pater Godts-Ceusters-Raeymaeckers niet meer Redemptorist. Over Pater Baeyens; hij kent dezen niet.

Pater De Vocht was eerst professor in Klein Seminarie. Dan in Groot Seminarie. Thans Redemptorist. Heeft nog al lang in Engeland ver-

bleven. Er was geen werk meer – Hij kende Pater Dom. Augustinus.

Ook Pater De Groot S.J. professor. in O.L.Vr. College te Antwerpen gesproken. Flamingant hevig en praktisch. Na den oorlog Vlaamsche kwestie moet vooruit – ook nu tijdens den oorlog. Goed argument: wij hebben voor de rechtvaardige zaak gestreden zeker zooveel als de Walen; wij willen nu ook ons recht; we moesten niet zooveel vragen, maar nemen wat ons rechtvaardig toekomt. Vergelijk eigenaar van een huis toont niet zijn titels maar handelt als eigenaar. – Toenadering tusschen Holland en België op touw. Nu boeten we voor 1830. Pater De Groot stelde zich bij begin oorlog ten dienste van landsbestuur. Aalmoezener in fort en forteresse – Gevangen genomen; slechts 2 dagen; dan los en 2 maand rondgereisd in Duitschland – gesprek met Duitsche S.J. Hunne meening: Duitschland politiek gedwongen. Uitleg. Oostenrijk. Behendige politiek van Frankrijk. Onbaatzuchtigheid van Engeland. – rechtvaardig van Duitschland. Hulp van Frankrijk: niet gereed: dus wij.

Zaterdag 17 April:

E.P. De Groot en De Vocht zijn aalmoezener benoemd aan 't Front. De Groot 6e linie. EH Geens, Amerikaans priester, naar Rouen gezonden. Moedig gedrag te St. Margaretha-Houthem – belooning. E.H. Cornélius (bisd. Luik) Amb. 3DA later 19 Sept. aalm. genoemd – 14 lin. 2de Bataillon. Gevangen in Duitschland. 3 maand als gewoon soldaat gehandeld. Nu terug gezonden, door Van Bissing, naar Belgisch veldleger – langs Zwitserland. 's Avonds repetitie in Cercle voor mis morgen. Solde getrokken 3,93 – Bij de zusters betaald 2 Fr. daags.

Zondag, 18 April.

Mis en communie in de ziekenzaal der soldaten. Gesproken met Luitenant. Aug. Bieseman van Assche, getrouwd met Clementine Bouchez. 8 $\frac{3}{4}$ u. mis in O.L.Vrouwkerk – Schoon sermoen door E.H. Huybrechts: Le Rôle du prêtre, "De Goede Herder" Evangelie. Gezongen met 3 man: Credo enz. "Adorote te" aan de Consecratie. 2 ure: ik vergezel E.H. op zijne reis naar Samgate, Cap blanc-nez, Escalles (bij Maire), Peuplingues – Pihen – Laudrethun – Caffiers, Guines, Calais. Prachtige reis – prachtige streek op uitgelezen zondagnamiddag. Afwisselende zichten op de zee en door bergen en dalen. Schoone zee! We zien goed de kustten van Engeland. Krijtrotsen die hoog blinkend boven de zee uitsteken. Verscheidene oorlogschepen op zee. Wonderprachtige reis in een overschoon landschap waar niets ontbreekt: zee, zon, bergen en dalen, goed bebouwen velden – inlegwerk – (groen – grijs – bruin), bosschen, hoeven – lieve kleine dorpjes. Lof

bijgewoond in een klein kerkje: nogal veel vrouwvolk – allen zingen – als begeleiding hier en daar een basnoot op stuk harmonium. Prachtige autaar en biechtstoel – in eik gesneden en rijk met goed versierd – bijna Chi-neesch werk. In Peuplingues gesproken met Frans Herinckx van Groot Bijgaarden en andere oud makkers soldaten van I/2. Ook 1^e sergant majoor Marck van het 10^e forteresse, oud-vaandeldrager.

Maandag, 19 April.

Gisteren een brief ontvangen van Jan De Smedt, Molenstr. Assche als antwoord op mijne aankondiging in Belgische Standaard om de adressen te kennen van al de Opwijckenaars. Als gevolg daarvan ook geeft Dubois van Maxenzele me zijn adres 4^e linie thans in Nouvelle Mairie. Vandaag gesproken met E.H. Pastoor van Muizen, met M. Brabants, die Mgr. De Wachter gesproken heeft. 's Avonds naar Cercle. Daar met jongens van Aarschot gesproken over E.H. Van Gestel. Artikel "Klok". Doodsantje gezien van dochter Louis Verhelst van Aarschot.

Dinsdag, 20 April

Te communie in kapel der zusters, op het doksaal. Dezen morgen 2 brieven van Celine ontvangen!!! Dank! Dank! Een eigenhandig geschreven op Paschen (4 en 5 April), de andere door "l'oeuvre du mot du soldat" korte inhoud van een brief van Celine geschreven op 20 Febr. met antwoord briefje.

Woensdag 21 April.

Brieven van versch. Opwijckenaars – aan B. Meersman en Celine gezonden.

Donderdag 22 April.

Naar Jan Meysman geweest. Chef d'équipe op train sanitaire TEC 5. Een brief aan zijn broeder gedragen. Bij Paul Lindemans een zeer schoone brief van Marie gelezen. Portret (prachtige kop) van Jan gekregen. 's Avonds doctoor Sarckx? met Paul.

Vrijdag, 23 April.

's Namiddags naar den trein bij Paul gegaan.

Zaterdag 24 April

Is als gisteren – Paul mag niet uitgaan: geconsigneerd: vele gekwetsten komen toe: hevige gevechten rond Yper: de Duitschers gebruiken verstikkende gas (chloor). De 6 DA gedraagt zich moedig, heeft vele verliezen. Ik neem aan een artikel te schrijven met Marie Lindemans brief. Te biecht: Leusch!

Zondag, 25 Apr. H. Marcus.

7 u. te communie met de gekwetsten in de ziekenzaal. E.H. Huybrechts: plichten der schapen jegens den herder. 8 ¾ u. in O.L.Vr. kerk mis VIII met 3 man. 19 gekwetsten komen toe in ons hospitaal. Ik zal muziek krijgen voor 't harmonium dat de Eerw. Moeder te mijner

beschikking gesteld heeft. God wat overstelpt ge mij met weldaden! 's Namiddags met E.H. Huybrechts per auto naar magazijn – Marck (tamelijk groote kerk Romaansch en Gothiek – koster enz?. gemobiliseerd – lof bijgewoond – zonder muziek – zang). Naar Oye. Vlaamsche zusters! uit Turnhout! Te Marck op de pastorij als meid, de dochter Dr. Van Iseghem, waar Pastoor Verriest ten huize is. 's Avonds in Militaire Kring gesproken met Dubois Clairon in Nouvelle Mairie, gekwetst in Lombartzijde – hand: inapte. Hij zegt me dat Frans Van Damme dood is! Ook de man van dochter J. Meysman (Soo V. Damme!). Nieuws en adressen van Const. en Jan V.d. Straeten van Maxzele. Tragische dood van Bernard Miers!

Maandag 26 Apr.

E.H. Van Bruggen, buur Van Gestel, komt adres vragen van E.P. De Vocht, Redemptorist. Brief van Corn. Luybaert uit Engeland, van De Bondt uit Assche. 's Namiddags naar E.H. Meulepas: liederboek, 'zal me de lijst laten zien; de mijne zouden er vast in staan! Ik protesteer voor Hymne ...

Dinsdag, 27 April.

Paul Lindemans gezien op trein. Ze zijn op 2 dagen terug; hevige gevechten; onze soldaten strijden goed! Men wint veld! 's Avonds naar Frans Van Linthout. Naar Cercle: Benoit V.d. Steen is daar ook.

Woensdag, 28 April:

Heel den namiddag gewerkt aan de zaal voor ontvangst van Mgr. De Wachter met E.H. Brabants, onderpastoor Molenbeeck. Mgr. dineert bij Mgr. Debaut, Archiprêtre de Calais: ook E.H. Huybrechts. Brabantconne: welkom door E.H. Huybrechts – Rede van Mgr. – Raadgevingen aan aalmoezenier en priesters brancardiërs en seminaristen. E.H. Delouche Hoofdaalmoezenier voor Engeland is er bij.

Donderdag, 29 April:

Voor 5 DA gereed gemaakt 10 vlaggen: 2 + 6 schilden en 6 keersen: weggevoerd naar Duinkerke door E.H. Huybrechts, Pater Rembert Verthé en Brabants. Duinkerke beschoten met grof geschut (marine?) gisteren ook gebombardeerd. E.H. Brabants aangeduid voor Generaal Kwartier Engeland (Folkestone).

Vrijdag 30 April.

Petrus Moerenhout zendt me zijn portret met een briefje. Duinkerke wordt wederom gebombardeerd. Vanwaar? 's Avonds opening van de oefeningen der Meimaand in O.L.Vrouw. Schoon! Veel volk!

Zaterdag 1 Mei.

Te communie bij de zusters! O.L.V. b.v.o. Paul Lindemans vertrokken met TCM 3 naar Duinkerke. Daarna in de richting van Rennes. Was teels Clém. vertrekt naar 't Front.

Zondag, 2 Mei.

Te communie met de gekwetste soldaten. Geestelijk Liederen met harmonium. 8 ¾ u. mis in O.L.Vr. Heel den dag gewerkt. Brief van Celine geschreven den 15 April!

Maandag, 3 Mei.

Veel werk! Verandering in cantonnementen en ambulanciers. Pat. Rembert Verthé vertrekt met vluchtelingen naar Rouen.

Dinsdag, 4 Mei.

Louis Dubois heeft gisteren met Abbeloos Louis 2e Linie naar mij gezocht. Abbeloos is gekwetst geweest aan de knie – vertrok vandaag naar Camp du Ruchard voor 1 maand.

Woensdag 5 Mei.

's Avonds naar O.L.Vr. kerk lof: schoon! Catholique et Français! Wandeling naar de zee!

Donderdag, 6 Mei.Vrijdag, 7 Mei

Bij Paul geweest. 6 brieven gelezen van Marie Lindemans en van Jan Turlinckx. Adressen nagezien en bijgevoegd.

Zaterdag, 8 Mei.

Luitenant Schuyten. Tijding der ramp van de Lusitania. Schrikkelijk!

Zondag, 9 Mei.

Paul Lindemans komt in den voormiddag. Brief van Leo Lindemans en van verschillende Opwijckenaars, Peiseghem – Assche. Namiddag groote wandeling met E.H. Wuyts en professor Bernard den norm. van St. Roch Calais – Coulinghe, les Attaques, Berlinghen, Brîmes, Loues, Zouafques, Tournetsen, Palincove, Audruicy. Te Audruicy, Pater De Bruyn. Schoone kerk – Vespers. Goed orgel en fameuse organist. Dan naar Ardres, Bois-en-Ardres en Guines: Pater Van Acker S.J. Ook gesproken met E.H. Meulepas en P. H. Peeters over Standaard en lied Ramskapelle. Dan naar Pihen, Landrethem, St. Inglevert, Havelingh en Wissant: prachtig woeste zee, veel zon en veel wind: grootsch! Dan langs Escalles; schoon in de vallei: dalen en klimmen met afwisselende zichten op zee – duinen – schoone bebouwde bergen – langs Usines du tunnel naar Samgate en Calais. Prachtig weder! Overheerlijke rit! 's Avonds met Pater A. De Graeve en F. Van Linthout gesproken. Frans op train sanitaire

Maandag 10 Mei

De kruisdagen. In Frankrijk mogen de processieën niet buiten geschieden. Met hoeveel godsvrucht zullen die processieën nu in België geschieden! Hoe heugen me die boetegangen in Opwijck! Heimwee! 's Namiddags bij Paul op den trein Gesprek over Opwyck!

Dinsdag 11 Mei.Woensdag 12 Mei.Donderdag 13 Mei.

12 u. n. de mis geweest met Paul. Orgelconcert – orgel en viool – zang – serenade de Brager! 's Namiddags met Paul naar museum. Pijp gekocht voor Paul – Wijding der zee.

Vrijdag 14 Mei.

's Avonds naar trein. Paul kan niet mee. Getten gekocht. Naar de zee!

Zaterdag 15 Mei.

Jozef Van den Broeck tegengekomen, 4 of 5 ballen gekregen bij Aartschot. 5 maand in Engeland. Thans inapte. Schrijnwerker in Nouvelle Mairie. 's Avonds met Jozef V.d.Broeck en Dubois in Cercle.

Zondag, 16 Mei

7u. mis en communie. 8 ¾ u. mis met zang 3u. plechtige vespers en lof in O.L.Vrouwkerke. Processie ter eere van de Gelukzalige Jeanne d'Arc De kerk proppensvol! Prachtige lo-Frede door Mgr. Debaut. Met overtuiging: O Marie, o Mère chérie, garde au coeur des Français la foi des anciens jours, entend du haut du ciel ce cri de la patrie: catholique et Français toujours!

Maandag, 17 Mei.

's Nachts rond 12 u. zepelins (2 of 3) werpen bommen, worden hevig beschoten. Gaan naar Engeland - Ramsgate, werpen daar 50 bommen. Terug Calais een 30tal bommen: 4 slachtoffers: 1 vrouw en kinderen – 2 huizen ingestort.

Dinsdag 18 Mei.

Met Luitenant Dubois en Jef V.d.Broeck gesproken.

Woensdag 19 Mei:

Opmaken der lijst voor liederuitgave uitgesteld. Gisteren brief van Jan Bernaerts – vandaag van J. Heylen – J. Bernaerts geeft nieuws over Opwijck.

Donderdag, 20 Mei

Paul laat een paar brieven brengen van Constant en Marie. Ik ga hem bezoeken. We wandelen in 't park. Gesprek Italië. Broeder Paul Volkaert. Ramaeckers – Onderzoek.

Vrijdag 21 Mei.

Paul heeft beloofd te komen, doch komt niet. E.H. Huybrechts zal eene maand verlof krijgen. E.H. Brabants komt weer.

Zaterdag 22 Mei.

Al de dokumenten der aumonerie geklasseerd. Voorbereiding van liederavond voor morgen. 's Avonds na het lof praatje met Frans Van Linthout.

Zondag 23 Mei.

Hoogdag van Sinxeb E.H. Brabants predikt in de mis van 8 ¾ u. Mis van 10 u. schoon gemengd koor: melodie door vrouwenstemmen: neogregoriaansch; tenoren en bassen erbij.

Voorzanger 1 mannenstem. 's Namiddags bezoek van Leon De Keyser van Assche projecteurs 6 DA. 's Avonds liederavond: voordracht van E.P. A. De Gruene: "Oorlogsvisioenen" en twee gedichten. Prachtig!

Maandag, 24 Mei.

Te 7 $\frac{3}{4}$ vertrekt E.H. Huybrechts: laatste aanbevelingen. Certificaat. Ik vergezel hem tot op den boot. E.H. Brabants komt aan den boot afscheid nemen. 's Namiddags bezoek van broeder Modeste Lambeaux. Jan Meysman verwacht, komt niet. E.H. Casteels komt terug: geeft me: "Eenvoudig Engelsch". 's Avonds gesproken met E.H. Borremans (Mechelaar) professor te Aarschot.

Dinsdag 25 Mei.

Brief van Cl. Wasteels en Aloys De Smedt. De orders komen niet meer. Op de orders verschijnt: E.H. Meulepas als interim voor Hoofdaalmoezenier. Bezoek aan E.H. Meulepas.

Woensdag 26 Mei.

E.H. Meulepas komt van 10 tot 12 naar 't bureel en zal dat zoo in 't vervolg alle dagen doen. De orders komen terug.

Donderdag 27 Mei.

Ik begin mijn dagboek te herschrijven en herwerken. Brief aan E.H. Huybrechts.

Vrijdag 28 Mei.

E.H. Casteels, Leusch en Brabants komen dagelijks op 't bureel naar nieuws vragen. 's Morgens zegt de Eerwaarde Moeder Overste dat ze voor mij al een ander huis zoeken om te gaan eten. Vandaag een kaart van E.H. H. uit Londen; gisteren een uit Folkestone met raadsel. Benedictijn.

Zaterdag 29 Mei.

E.H. Pictquin laat me roepen. Kwestie van 't huis. Gesprek daarover met Moeder Overste en E.H. Meulepas. Deze laat boeken brengen – ook boeken van levering voor 't aalmoezenierschap. Paul Lindemans komt 's avonds.

Zondag 30 Mei.

Eerste Communie der kinderen in O.L.Vr. De mis voor de Belgen in de achterkapel door E.H. Brabants. Alle meisjes in 't wit: veel voituren – zelfde nieuwsgierigheid als bij ons. 's Namiddags lof te 5 $\frac{1}{2}$. Schoon sermoen aan de kinderen. Plechtige vernieuwing van de beloften des doopsels; schoone gebeden door 6 kinderen op theatraal plechtige wijze gezegd op de trappen des altaars. De vespers zooals op Sinxendag. Na het lof wandeling met Paul. Naar 't kerkhof.

Maandag 31 Mei.

Namiddag schoone uitstap naar Beau-Marais bij E.H. Luendback op het Chateau "Les Thermes". Bespreking over de liederen die zouden uitgegeven worden. Ik zal er nog een 10tal,

waarvan we de muziek niet hebben, schrijven. Prachtige wandeling door les "champ d'épines" bij overheerlijk weder, in lief buitengoed; prachtige zaal. 's Avonds per auto naar Calais terug met luitenant H. Sluiten der Meimaand.

Dinsdag, 1 Juni.

Niet meer hors ménage. E.H. Meulepas gaat kapitein Brassine vinden; in Salon Richelieu eten; mag hier blijven slapen. Afscheid van onderluitenant Biesemans Louis 1e Car. 6 DA. Hij vertrekt vandaag terug naar het Front. Luitenant Hernalsteen neemt onze photographie. Ik krijg een imperméable van L. Biesemans.

Woensdag 2 J.

De bibliotheek in order gebracht met E.H. Brabants. De fichen voort opgemaakt en geklasseerd.

Donderdag 3 Juni.

H. Sacramentsdag: te communie in O.L.Vrouwkerk. 's Namiddags naar Quai de l'Est verzendingen gereed maken. Plechtige processie met het Allerheiligste in de omheining van het klooster.

Vrijdag, 4 Juni, Zaterdag 5 Juni

Bibliotheek veranderd – feest gereedmaken in Cercle te Bachten.

Zondag 6 Juni

7 u. mis klooster. 8 $\frac{3}{4}$ in de kerk 2^e mis gezongen. "Het Kruis". Geheel een dag gewerkt aan muziekguitgave. 's Avonds welgelukt feest in Cercle Ramskapelle. Commandant Warnez spreekt goed – Meulepas. Briefjes uitgedeeld.

Maandag 7 Juni.

Klassen '03 en jongere brancardiërs naar 't Front! ... Brief Buys. Meulepas.

Dinsdag, 8 Juni.

De Knop gesproken over vertrek. 11 u. naar Dr. Buys geweest. Ook M. Meulepas: hoop. Briefje voor Dr. Griboumont. Met Paul naar Dr. Buys geweest. Kennis gemaakt.

Woensdag naar Dr. Griboumont. Onderzoek.

Naar Buysse. Zal mij verwittigen. Paul 's avonds vertrokken. Uitstap met Dr. V.d. Heuvel.

Hier eindigt het eerste schrift met het dagboek van Louis Geeurickx.

Het volgende schrijfboekje draagt als titel: "II Van Donderdag, 10 Juni 1915, tot Vrijdag, 31 December, 1915."

Donderdag 10 Juni.

E.H. Meulepas heeft M. Moelaert gesproken. Geen hoop!

Vrijdag, 11 Juni. Feest van het H. Hart van Jezus.
Bescherm België! Te communie. Hartelijk gebeden voor al mijne duurbaren voor ons Vaderland. 's Avonds toewijding van ... aan het H. Hart in Notre Dame door Mgr. Deb.

Zaterdag 12 Juni:
E.H. Meulepas heeft nog met Dr. Buys gesproken: Klas 03 zal waarschijnlijk niet vertrekken.

Zondag 13 Juni:
Mis in Notre Dame met orgel – zang. Brabantonne. Paul en Dr. V.d.Heuvel komen. Ik noenmaal bij EE.HH. 's Namiddags naar de trein geweest. Bezoek van Mme. Doctar. Gesprek met Majoor Monseur. 's Avonds vergadering in de Cercle. Zang en declamatie; "Hymne aan den IJzer." Men zegt me uit "De Schelde".

Maandag 14 Juni.
's Avonds aan de zee geweest. Steenen geraapt. Calvarieberg gemaakt.

Dinsdag 15 Juni
Naar Beau-Marais "Les Thermes", Mr Quoidback niet daar. Goed gewerkt. Schoone wandeling. 's Avonds met Paul naar de zee – wandeling op het strand. Dr. V.D. Heuvel ontmoet.

Woensdag 16 Juni.
E.H. Heyaert komt 's namiddags. E.H. Huybrechts heeft zijn ontslag gegeven. Naar Rue de la Cloche. Gesprek met E.H. Heyaert. 's Avonds met Paul nogmaals naar de zee. Vandaag eene partij (100,2 kistjes van 50) lekkere cigaren ontvangen van het Missiehuis van Tilburg, gratis per post verzonden langs Baarle-Hertog. Of die welgekomen zijn! De vrienden proeven er natuurlijk van en vinden ze lekker!

Donderdag, 17 Juni.
Een pater van Maeredsous gesproken – Die te Namen Flawinnes en Jambes was. Hij keert terug naar Rouen. Ook gesproken met E.H. Bijmens der abdij van Tongerlo, die lang in Zeist verbleef. 's Avonds repetitie: "Panis Angelicus" van Bani geleerd.

Vrijdag, 18 Juni.
's Avonds M. met Moulaert gesproken.

Zaterdag, 19 Juni
Naar Rue des Soupirants – naar Dr. Buyse; Kap. Brassine.

Zondag, 20 Juni
Feest in zaal nr. 33. Wemaere voorgedragen. Ordre de Bataille du Service de l'aumônerie de la B.C.

Maandag 21 Juni.
Veranderingen in dienst der aalmoezeniers.

Dinsdag 22 Juni.

Woensdag 23 Juni:

E.H. Sauwagie komt; hem het kruis van E.H. Deken overhandigd – reçu ontvangen. 50 brancardiers aangeduid om morgen te vertrekken naar 't Front. Repetitie: "Panis Angelicus" in 3 stemmen.

Donderdag 24 Juni
E.P. DE Groeve komt, is reeds begonnen met vertaling van "Dieu au soldats" Hij geeft me een middel om naar huis te schrijven. Ik betaal hem de cigaren 5,50 Fr. 79 brancardiers vertrekken naar 't Front.

Vrijdag 25 Juni.
Op de "Ordre du Jour" een Koninkl. Besluit over de kleeding der brancardiers.

Zaterdag 26 Juni.
Te biechte.

Zondag 27 Juni.
Pet. Moerenhout komt me bezoeken! Hij vertelt me wat van zijne lotgevallen. 's Avonds met hem en zijn gezelschap, schoonbroeder van Lod. De Vocht, naar muzikaal feest in de vergaderzaal. Prachtig: Pater A. De Groeve geeft er verslag over in de Belg. Standaard. Ik ga 's avonds met Petrus naar de Nouvelle Mairie. Nog wat gepraat over Opwyck en wederwaardigheden van Petrus.

Maandag 28 Juni.
Petrus is reeds naar dépôt gestuurd.

Dinsdag 29 Juni.

Woensdag 30 Juni.
Louis De Plecker komt me bezoeken, hij gaat 's anderendaags terug naar Ardres. Hij is prachtig van moed en vechtlust.

Donderdag, 1 Juli.
Bezoek van E.H. Marinis.

Vrijdag, 2 Juli
1e Vrijdag der maand: H. Communie. Aankomst van E.H. Steyaert. Hij wordt zeer goed ontvangen door Generaal Clooten. Logeert Rue de la Cloche 21. Hij neemt me in dienst als ordonnance. 's Namiddags komt hij terug met Dr. Van Denderleeuw. Ik zal zijne mis alle dagen dienen.

Zaterdag 3 Juli.
Regeling voor de militaire mis van 's Zondags. E.H. Aalm. Beetz van Antwerpen komt aan met 7 zusters.

Zondag, 4 Juli.
Feest in Cercle – goochelaar – liedjes – Commandant Warnez stelt E.H. Heyaert voort. Deze antwoordt. Patates Frites door Commandant Warnez en bier door E.H. Heyaert.

Maandag, 5 Juli.
Mijn toestand geregeld bij Kapitein Brassine. Ik ben ordonnance van E.H. Steyaert maar blijf hetzelfde werk doen: secretaris voor het aalmoezenierswezen – voor het werk der be-

noodigheden voor de aalmoezeniers. Een brief ontvangen van E.P. Augustinus Verhaegen. 's Avonds heer Kleintjes gesproken.

Met mij alles opperbest: gezond – in veiligheid – veel en goed werk voor de jongens van Opwyck – over die jongens spreken. (De Clerck – Juul Bogemans). Frans Pissens – Abbeloos – L. De Pauw.

Aan Leo Wijnants – Hoe er naar schrijven? Congé te Londen – Grimsby – Joz. De Smedt – tabak – Borginon.

Liederboek – Leon Lindemans. B. Meert Hoe schrijven – Tilburg. Advokaat De Smedt. Zou het tehuis gevaarlijk zijn brieven te ontvangen. Wat ik van Celine gekregen heb. Zoo het gevaarlijk is, moet ze zelf niet meer schrijven. Naar Calais komen? Moeder. Doet ze nog handel? Kan ze voort?

Albert Vertommen – Albert Van Bever De Keyser. Van de Putte

Livina De Smedt overleden – Vrouw van Camiel Raes en zoon overleden.

Peerken Moerenhout. L. De Plecker. L. De Koker. B. De Clerck Eeksen enz.

Boomen betalen?

Dinsdag, 6 Juli.

Groote aankomst voor ons magazijn. Bezoek van E.H. Misonne. Ook van Delgof, Jan Meysman. Pater De Groeve. Heer de Paeuw, cabinetshoofd (burgerlijk) v. Min. v. Oorlog komt naar Calais. Gen. Joffre te Calais.

Woensdag 7 Juli – Donderdag 8 Juli.

Vrijdag 9 Juli.

Bezoek van Jozef Tysmans die weerkomt uit Engeland. Lof der Engelschen. Ik krijg beste groeten van de familie Tysmans, ook van Profzssor. Deze heeft meer over liederen gesproken. Indien ik wil naar Engeland gaan ze zullen me met genoegen herbergen. Jozef en gezelschap slapen met de infirmiers der statie. Ze vertrekken 's anderendaags.

Zaterdag 10 Juli. Zondag 11 Juli. Groeninghe! Feest in kring. Tombola. Rede door seminarist: goed. De leeuwen dansen enz. – Schoon Groeninghe nummer van de Belg. Standaard.

Maandag, 12 Juli, Dinsdag 13 Juli, Woensdag 14 Juli.

Donderdag 15, Vrijdag 16, Zaterdag 17, Zondag 18 Juli.

Brief van E.H. Huybrecht. Verzoekt me naar Engeland te komen. Ik toon het verzoek aan E.H. Meulepas. Volledige toestemming, ook van E.H. Steyaert. 's Namiddags welgelukt feest in Cercle. Zang, en goocheltoeren door Wielemans: goed gelukt!

Maandag 19 Juli, Dinsdag 20, Woensdag 21 Juli.

Nationale Feestdag. Herdenking onafhankelijkheid! Geen Te Deum (op de orders) 's Namiddags feestzitting te 2 ½ u. voor gekwetsten: mislukt. Te 6 ½ u. voor eenieder: schoon feest door quatuor artiste. Zie programma. Prachtig.

Donderdag 22 Juli.

Congé gevraagd, toegestaan. Zondag reeds vertrekken! Crombé van Droeshout, in de Kalkestraat wonende, gaan bezoeken in ambulance Ste Emile. Boulevard Victor Hugo.

Vrijdag 23 Juli

Verlof (titel opgemaakt door 1e. Serg. Maj. De Bauche. Naar Dr. Buys gedragen. 's Avonds hem gaan halen. Dr. Buys heeft een brief van Lebbeke gekregen (langs St. Niklaas). Kard. Mercier in Lebbeke geweest: koeien en paarden worden er opgeëischt. Naar 16 Rue du moulin brûlé.

Zaterdag 24

's Morgens, naar kapitein Brassine. Tegen middag met congé naar Rue du vic.

Op een apart briefje schijft Louis Geeurickx over zijn reis naar Engeland van 24 tot 31 juli 1915.

24-7-15. Te Calais vertrokken te 12.46 u. naar Boulogne. Daar boot te 5 ½ u. naar Folkestone. Naar Londen direct aankomst te 11 u. – eten – naar bureau O.I. place belge Tannerstreet 28. Tower Bridge Road S.E. –

25-7-15. 's Morgens E.H. Huybrechts – mis – naar St. Pauls cathedraal – dienst – schoone zang. Aangesproken door Eug. en dame. Naar Westbury Road 4 – Ealing; Prachtig onthaal! J.D. Smedt is niet daar. Louis De Pauw. H. Burgemeester J. De Smedt en Jan Van Ermegeem.

26-7-15. Naar Charing Cross. Nelson monument. Met J. De Smedt naar Hyde Park. Musée Albrecht en Isabella – Hist. Natur. – mécanique. Harrods magazijn – Diner – Prims, enz. zang – Naar Richmond – ontmoeting Canadienne. Avond diner – Naar Taverne Royal.

27-7-15. Mis – ontbijt. Slecht weder. In den voormiddag niets. Diner – naar Store street – concert – Louis De Pauw, aalmoezenier – Bu-reel Prims. Britisch museum. Prachtig! Rijk! Souper. Theatre London Opera House. Met Russische Boheemisch stuk en een schoon van Tchaikovsky. Men ziet hier niet dat het oorlog is.

Woensdag 28-7-15. Te 6 ¼ u. naar Mark Lane Underground. 7.15 u. in Kings Cross; Prachtige rijtuigen van 3e klas! Schoone reis – groote gediensigheid der Engelschen – beziens; veranderen te Grantham en Betford. Te 12 ½ u. aankomst te Cleethorpes. Danig goed onhaal: een prachtige familie Tysmans – De Beukelaer. Noenmaal. Naar politiebureau van Grimsby, naar Prof. Tysmans. Hartelijke ontvangst. Avond doorgebracht te Cleethorpes: genoeglijk: familieportretten en andere.

Donderdag 29-7-15 Te 6 ½ u. naar Grimsby naar St. Mary's kerk: schoon, mis door kannunik, te communie, ook gansch de familie Prof. Tysmans. Koffie bij Professor; aangenaam gesprek, bezoek van een Engelschman: Te 10 u. naar Cleethorpes bezoek aan Engelsche familie – ontmoeting met juffer die Fransche les neemt. - Kaarten geschreven aan Emiel en Jozef en Meulepas. Autographen. Bad. Noenmaal – Bezoek van 2 belg. dames – Gesprek – 4 u. koffie – pak boterhammen voor mij om mede te doen. Met vader T. Cloth. en Jozefa naar Grimsby, politiebureau – Hartelijk afscheid van "Seaholme" en zijne bewoners. Wandeling in Grimsby – Naar statie – daar Prof. T. met zoonen en dochter. Hartelijk gesprek en afscheid! Tot weerziens – Maria: kruiwagen spelen. Schrijven – Reis goed afgelopen, veranderen te Peterboro; 11 u. Kings Cross – Underground Mark Lane.

Vrijdag 30 Juli: Ontbijt mis – Huybreghts, Boey, Prins – Manchester Square 20. Wallace Collection. Buffet – salle de jeux – Diner Woburn Place 4. Bespreking over Stem uit België. Namiddag met E.H. Huib. en Borginon naar Temple – Tate gallerie. Westminster abbey – Lyons. Diner; 's Avonds Music Hall – Paladium – Lichtzinnigheid! Te 1 u. langs Kings Cross en Mark Lane naar Tanner Street.

Zaterdag 31 Juli; Te 8 ½ u. vertrek in Victoria Station naar Folkestone. Cornélie. Ontmoeting kinderen Wijnants met meid. Mme Wijnants. Komt me opzoeken – diner. Portret. Gesprek. Mme vertrekt naar Opwyck. Kus aan de kinderen voor mijne kleinen. Goede reis! Te 5 u. naar Boulogne per boot. Gevaren aan den achtersteven. Te 7.21 trein voor Calais. Goede aankomst. Gode zij dank.

Zondag 1 Aug.

Verjaardag der mobilisatie. Gode dank dat Hij me tot hiertoe gespaard heeft. Groot getal brieven gevonden: ook een kaart van Celine! Alles goed. 's Avonds schoon feest in nr. 33 Rue Notre Dame.

Maandag 2, Dinsdag 3

Woensdag 4 Aug.

Een kaart van Louise gekregen langs Tilburg.

Donderdag 5 aug.

Bezoek van Fr. Van Linthout. "Het Vaderland" verschijnt voor de 3e maal. Dinsdag 3 gaf het zijn 1e nummer.

Vrijdag 6 Aug.

Goede repetitie 's avonds.

Zaterdag 7 Aug.

Bezoek E.H. Marinis. De Stem komt toe! 500 nrs.

Zondag, 8 Aug.

Gewoon dagorde. Voormiddag komt Paul. Hij vertrekt in verlof met boot 4 u. Ik vergezel hem tot aan de statie. Ook E.H. Meulepas vertrekt. Bijna op 't onverwachts. 's Avonds feest in "Kring".

Maandag, 9 Aug.

Verzending der Stem, met stootkarretje naar train divisionaire. Lezing van Pages de Gloire. Lezing van X. De Maitre "Voyage autour de ma Chambre." Mijne avondmijmeringen: gaan mijne gedachten naar huis = naar Celine en de kinderen – onze ouders, broeders, zusters. Bedenkingen over oorlog en vrede.

Van Dinsdag 10 tot Woensdag 25 Aug.

H. Lodewijk, Koning van Frankrijk.

Altijd 't gewone leven zonder veel afwisseling. 6 u. opstaan 6 ½ u. mis 3 of 4 maal te weke Communie. 7.10 u. koffie 7 ½ u. aan 't werk tot 12 u. middagmaal. 12.25 u. aan 't werk; 5 u. avondmaal 5.20 aan 't werk; dan een paar gazetten lezen. Bezoek aan E.H. Hoofdaalmoezenier tot 9 u. dan werk, gewoonlijk correspondentie (persoonlijke) tot 10 à 11 ure. In deze tijdruimte bezoek ontvangen van E.P. Evrard (Nic. Lauwereys), Pater Leys, Josse Ghysbrechts (Ridder der Leopoldorde). Van daag 25 Aug. Eug. Van den Broeck en Mathijs, die naar Engeland geweest zijn. Interessante verhalen over hune reis naar Bradford – Londen – Engelsch Vrouwvolk – sermooon van Mathys in 't Hyde Park!

Donderdag 26, Vrijdag 27 en Zaterdag 28 Aug. - niets.

Zondag 29 Aug:

Gewone Zondagorde. 's Avonds schoon feest in Cercle. Oprichting eener Chorale aangekondigd: Heer Hemberg, bestierder – "Amour sacré" uit Muette de Portici gezongen, bijval. Die muziek zegt nochtans niet veel.

Maandag, 30 Aug.

Bezoek E.H. De Jongh – aalmoezenier bij de werkers Engelsch leger. Verhaal van den aanval op 't Hooge: munitieregen – dooden E. bij aanval slechts 9: drie tranchés vooruitgegaan waarvan 2 die ze een paar dagen vroeger verloren. Dan beschieting door de Duitschen:

2000 Engelschen dood. Gevolg: terug
1 tranchée verloren: Duitsche dooden 6000.
Zedebederf aan 't Front! Droevig!

Dinsdag 31 Aug. tot Zaterdag 18 Sept.

Altijd omtrent hetzelfde leven. E.H. Marinis wordt protonotarius apostolicus castrensis (durante bello). Janssens van Waenrode (Ramsel?) Trost (Heidlb.) De Russen hernemen watin Gallicië. – 't Onderwijs gaat ingericht worden voor de vluchtelingen. Men vraagt inlichtingen nopens de onderwijzers. We hebben voor weinige dagen als scout Walter Jacobs van Antwerpen (Leopoldstr.?) wiens moeder de zuster is van advocaat generaal Eeman van Brussel. De jongen kan niet wennen en vertrekt terug met zijn vader naar Parijs – Cardiff. Jan Buzant, pupil, blijft bij ons; zijn vader is sergeant majoor in Vieille Eglise D D 2 DA. Zijn oom is Major Buzant op TS. Zij wonen in te Hemixem. Bezoek gekregen van Em. Tysmans.

Zondag 19 Sept.

Naar Guines geweest bij Peerken Moerenhout. Echt aangename wandeling in het bois de Guines. Gesprekken over Opwijck, Buggenhout bosch, onze avonturen tijdens den oorlog. Peerken wordt een flinke ruiter: hij zal dienst doen bij de vliegende batterijenn der 1 D.C. Bezoek met Peerken aan E.P. Van Acker.

Maandag 20 Sept.

Hugo Van Craenhove gelezen. 't Doet deugd Cons. nog eens te hooren vertellen.

Dinsdag 21 Sept.

"De werkman" van Streuvels gelezen. Hij kent dat volk goed. Veel verheffends en verzedelikkends gaat er uit Streuvels werk niet op. Leve Conscience!

Woensdag 22 Sept.

Ik ontvang 't bericht der vrijmaking van E.H. Van Gestel, door B. Meert. God zij dank! Ook eene kaart van Joz. V. Malderen.

Donderdag 23 Sept.

Ik heb tegenwoordig wat vrijen tijd. Lees "Paul et Virginie" van Bern. de St. Pierre. Prachtig! Deugdendoend! Wat heb ik aan Celine veel gedacht tijdens deze lezing en aan ons later leven, zoo 't God belooft ons weder te zamen te brengen. Meer naar de natuur! Meer liefde! God verhoor me! Jan Buggenhout komt uit Audruicq in Calais.

Vrijdag, 24 Sept.

Brief aan Dr. Buys over Jan Buggenhout om te vragen of er middel is om hem bezigheid te geven in Calais. Antwoord: "Hij is op T.S." Dank! Gelezen "La Chaumière indienne" van B. d. Ste. Pierre. Schoon! Waarheid zoeken met eenvoudig herte, ze alleen mededeelen aan goede menschen! Natuurleven! – Geschiedenis

van het belgisch militair leger. Jan Buggenhout is reeds op reis voor 5 dagen.

Zaterdag 25 Sept.

Allerhande geruchten loopen over offensief door de bondgenooten. Men weet niets zeker.

Zondag, 26 Sept.

Prachtig concert in den kring door Hemberg en Tombal. E.H. Steyaert geeft lezing van 't Fransch. communiqué 12.000 gevangenen op een Front van 25 kilom. Breedte vooruitgang van 1 tot 4 kilom. Paul komt terug en heeft Jan Buggenhout Aloys en Eugeen gesproken.

Maandag 27 Sept.

Brief van Celine ontvangen geschreven den 22 Aug. – langs D. Burgers, Maastricht. Hartelijk! Dagelijks bid ik God dat hij mijne liefde tot haar vuriger en zuiverder make! Hoe men de sterkte der huwelijksbanden na zoo'n lange afwezigheid zoo innig voelt. God, spaar haar en onze kleintjes!

Dinsdag, 28 Sept.

Jan Buggenhout komt: blijdschap. Vertelt van 't leven in Dinard en omstreken. Mededeeling van 't nieuws uit Opwyck ontvangen. Portret van vader Buggenhout gekregen. Over Opwyck. 's Avonds afscheid van Paul, die naar Adinkerke trekt.

Woensdag 29 Sept.

Brief van Benoit Meert met veel nieuws: daarbij een kaart van Celine! Weer een blijde dag!

Donderdag 30 Sept.

De overwinning in Artois en Champagne wordt belangrijk. 142 kanons genomen 24.000 gevangenen! Mochtet zoo voortgaan. 's Middags wandeling met J. Buggenhout; verteld over thuis. 's Avonds vertrekt Jan.

Vrijdag 1 October.

H. Rozenkransmaand. 1e Vrijdag. Lof te 6 ½ u. in Notre Dame – Dezer dagen gelezen "Dorpslucht" II deel van Streuvels. Een werk van beteekenis. Studies van karakters of liever dorpspsychologie. Doch een werk dat enkel slechte uitwerksels kan hebben. Elvore – de kapelaan – Aelbrecht en zijn vader Dr. Blondeel. Redetwisten over godsdienst en opvoeding tusschen Aelbrecht en zijn broeder Armand. Conflict tusschen Dr. Blondeel en zijn zoon Armand. Ongelukkig werk! Streuvels wordt een meester in 't beschrijven niet enkel van de natuur maar van ziele- en gemoedstoestanden. Kunst misschien wel maar: doel? Spijtig! Reis naar Lourdes?!!

Zaterdag 2 Oct.

't Wordt koud! 's Avonds voor de 1e maal vuur aangestoken. Thuiskomst na het lof. Indrukken: Celine! Waart gij maar hier! Ik ben een kluisenaar aan 't worden. Gedachten over oorlog.

Zondag 3 Oct.

's Avonds met Paul naar Kring. Koor "Les Brézi-liennes" doet me op 't huis denken.

Maandag 4 Oct.

Jan komt weer: hij moet vertrekken naar 't Front ook Ach. Boeyckens – naar elke divisie 11. Spijtig! 's Avonds tot 8 ½ u. gezellig sa-menzijn met Jan en Boeyckens. Verhalen uit verleden winter: oorlogsleven.

Dinsdag 5 Oct.

's Middags en 's avonds weer gezellig gesprek; te 5 u. komt Jan. Intimiteiten. Later komt Boeyckens ook nog. Ze blijven tot 8 ½ u. Spijtig dat ze moeten vertrekken. We zouden anders zoo menig gezelligen avond hebben kunnen doorbrengen! Dezen avond te 6 ½ u. opening der retraite voor priesters en kloosterlingen. E.P. Cools preekt. La vie. D'ou venons nous? Ou allons nous? « Veni creator » en kort lof na het sermooon.

Woensdag, 6 Oct.

Sermooon van E.P. Cools: "Le peché".

Donderdag, 7 Oct.

Sermooon van E.P. Cools: "La mort".

Vrijdag 8 Oct.

Sermooon van E.P. Cools: « La miséricorde » Lof, Te Deum! Dank U, o Heer, dat ik deze retraite heb kunnen bijwonen.

Zaterdag 9 Oct.

's Avonds naar E.H. Steyaert. Veranderingen in 't aalmoezenier wezen. Te Deum als Penitentie voor mijne biecht (11 ure moeder gevallen!)

Zondag 10 Oct.

Schoon geschenk van E.H. Meulepas. Fountain pen "Onoto" – Hoe dikwijls zijn mijne gedachten deze week weeral naar huis gevlogen! Naar Celine! God gelieve ons terug bijeen te brengen! Hoe zal ik haar en onze kinderen liefhebben!

Van Zond. 10 tot Zondag 17 Oct.

Paul komt op het gedacht eene "Stem uit Opwyck" uit te geven. 't Wordt beslist en we gaan aan 't werk: Paul teekent als titelblad den toren van St. Pauluskerk. Opstelraad: Aloys, Paul, ik, Jan, Eugene. 't Vraagt veel werk maar 't zal ook veel genoeg verschaffen. Vrijdag 15 ontvang ik langs Benoit eene kaart met portret van moeder, vrouw en kinderen. Dat maakt me weer eens gelukkig! Mariaken ziet er zoo fel en schoon uit, Celine te triestig, wat vermagerd.

Zondag 18 October.

Bezoek van E.H. Steyaert. Wandeling – gesprek – 's Avonds schoon feest in den Kring.

Van Maandag 19 tot Zat. 23 Oct.

Het werk vermeerdert terug op den winkel: boekjes van De Groeve en Dr. Daels. Tweemaal bezoek van Mgr. Marinis die Duc de Ven-

dôme bezoek brengt. Nieuws over de veranderingen tusschen de divisionnaires. EH Van Speybroeck zal hier komen. Veel brieven komen toe als antwoord op de Stem.

Zondag 24 Oct.

Slecht nieuws! Moeder heeft eene geraaktheid gekregen. God! en niet kunnen bij haar zijn! Wreede toestand! Een zin van Desiré doet me 't slechtste verwachten. Mijn God, red haar!

Maandag 25 tot Zaterdag 30 October

Ik onderhoud eene novene van 9 communiën voor moeder. Donderdag leest E.H. Meulepas eene mis voor haar. Vrijdag E.H. Steyaert. Moge de hemel onze smeeking verhoren. Ik vraag ook aan E.H. Heylen om ene mis te lezen. Donderdag brengt B. V.D. Steen me een briefje van Paul met portret erin van Celine en de kinderen: ik mag er nog verwachten! Danke U, o God. Mochte ik maar goed nieuws ontvangen van moeder! Vrijdag avond komt Frans Claessens me bezoeken. Erg ziek geweest. Donderdag en Vrijdag 2e nr. gereed gemaakt der Stem uit Opwyck, met stylograaf van Pater Schink. Van Aloys De Smedt 20 Fr. ontvangen voor onze Stem. Brief voor Pet. Van Heyghem opgemaakt om de Minister te zenden.

Zondag 31 October.

Moeder overleden! Zoo meldt me Celine dezen morgen per Duitsche postkaart! Moeder ... 't Kruiske door haar, bij mijn vertrek, me op het voorhoofd gedrukt, is dan 't laatste geweest ... Haar niet meer weerzien ... Hare laatste woorden, zegen, blik, alles moeten derven! God, welke beproeving! Uw H. Wil geschiede! Geef haar de eeuwige rust, o Heer en dat het eeuwigdurend licht voor haar schijne! Ik zal veel missen laten zeggen, te haren intentie. Ik zal, bijzonder gedurende het octaaf van Allerzielen woekeren voor haar. Ik heb veel betrouwen.

Maandag 1 November. Hoogdag van Allerheiligen.

Ik kan me maar niet gewinnen aan de gedachte: moeder is dood! Ik zal haar niet meer weerzien. Gelukkig dat daar is onze H. Godsdienst met zijne zielen en heiligen liturgie. Hoe vurig, alhoewel dikwijls verstrooid, mijne ge.. mijne communie! Vele blijken van troost en medelijden worden me gegeven, o.a. van de vluchtelingen, die eene mis voor moeder doen opdragen in de Courgain! Vandaag van Leo Lindemans een brief gekregen met portret van Celine en de kinderen in den hof. Dank! o God!

Dinsdag 2 November: Allerzielen!

Voor de eerste maal van mijn leven heb ik op dezen dag te bidden voor eene nabestaande ziel, moeder! Hoe schijnt me de beteekenis van dezen dag nu geheel anders. Hoe vurig heb ik voor moeder gebeden!

Woensdag 3 tot Zat. 6 Nov.

Heel de week door gedacht aan moeder; dagelijks te communie geweest voor haar! Mochte God haar spoedig in Zijne Eeuwige rust laten ingaan! Cigaren en tabak gekregen van Benoit. Interessante brief van Jan Buggenhout: een gouden hart!

Zondag 7 Nov.

Bezoek van Frans Nevens van Paddebroeken gekwetst in ambulancie Dr. Depage R. Champ.

Maandag 8 tot Zaterdag 13 Nov.

Dagelijks te communie geweest voor moeder. Verscheidene schoone troostbrieven ontvangen o.a. E.H. Huybreghts, Heylen, Lauwereys Cor-tebeek. HH. Tysmans, Aloys en Professor Jan Buggenhout e.a.

Zondag 14 Nov.

Te 11 ½ plechtig Te Deum in Notre Dame ter gelegenheid van 's konings naamfeest. Indrukwekkend: veel groot volk! 's Middags diner met E.H. Steyaert in Le Globe. 's Avonds Alfons De Ridder (speleman) gaan bezoeken in Rue Edgard Glinet, typhuslijder. Daarna feest in 22 R. des Soupirlants; moeten medehelpen.

Maandag, 15 Nov.

Bezoek van adjudant Prosper Van de Putte van Gaillon. 's Avonds feest in soldaten Kring: puik! – Paul heeft verleden week De Stem uit Opwyck gedrukt en een artikel over moeder gegeven, nr. 3 – 15 Nov.

Dinsdag, 16 Nov. tot Zaterdag 20 Nov.

Brief aan Jan Buggenhout met intimiteiten. E.H. Meulepas vertrekt naar Parijs voor zaken. Kwestie van verandering in divisie bijna geregeld. Eenige liederen geschreven voor édition de luxe voor liederboek.

Zondag 21 Nov.

Gedineerd Rue de la Cloche 21 bij E.H. Steyaert. Beslist van in congé te gaan naar Lourdes. 's Avonds feest in militaire Kring; hertog en hertogin van Vendôme zijn aanwezig. Ik schrijf het programma voor beiden in calligraphie. Kleintjes zingt Tieneke en Schoentje lap, ik begeleid. Kleintjes geluk gewenscht en hand gedrukt door Princes Henriette. Zeer minzaam jegens allen. E.H. Steyaert is niet aanwezig. Ook E.H. Meulepas niet. Graaf de Ribeaucourt doet eene aanspraak.

Maandag 22 Nov.

Congé gevraagd en toegestaan. 's Avonds alles in orde. Ik ontvang door B. Miert eene kaart van Jef Van Malderen waarin 't woord vergeten me treft. Ik antwoord aanstonds op kaart me door Benoit gezonden.

vaart naar Lourdes. Wij nemen dit reisverslag hier niet over.

Woensdag 1 Dec.

E.H. Meulepas divisionaire benoemd E.H. Steyaert gaat naar 1 DA, orders van gisteren. Aan generaal Clooten over mijn toestand gesproken.

Donderdag 2 Dec., Vrijdag 3

Eerste Vrijdag der maand. H. Hart van Jezus, bescherm ons allen!

Zaterdag 4 Dec.

E.H. Steyaert vertrekt naar Oost-Vleteren – geen auto – geloop – E.H. Meulepas overhandigt me een stuk waardoor ik, met goedkeuring van Generaal Martin en Generaal Clooten, te zijner beschikking gesteld wordt. Bezoek J. Tysmans.

Zondag 5 Dec.

Diner bij E.H. Meulepas voor de aalmoezeniers. Ik ga in de keuken helpen. 's Avonds cinema in soldatenkring.

Dinsdag 7 Dec.

Bezoek Jan Van Ruysseveldt. 't Doet deugd een familielid te ontmoeten in dezen tijd. Een moedig soldaat.

Woensdag 8 Dec.

O.L.Vr. Onbevlekt Ontvangen! Communie voor moeder! Herinnering aan verleden jaar in den kelder: Tota Pulchra et Inviolata. 's Avonds lof in Courgain, E.H. Meulepas preekt.

Donderdag 9 Dec.

Boeken ontvangen van Holland: Nieuwe leven – Van Poll en Aengenent – 's Namiddags bezoek van Louis Wermoes en kameraad die naar Parijs gaan.

Zondag, 12 Dec.

Op het feest in soldatenkring spreek Sergt. Van Tuykom van Gent. Zeer wel.

Maandag 13 tot Zat. 18 Dec.

Veel werk in den winkel. Paul bereidt gansch het nr. 5 der Stem uit Opwyck; goed gelukt.

Zondag 19 Dec.

Eerste en plechtige Communie der kinderen van school voor vluchtelingen: Albert en Elisabeth. Mis door Mgr. Marinis in bisschopgewaad. Ik begeleid het lied van Gounod: "Le ciel a visité la terre". Duc de Vendôme en Generaal Clooten tegenwoordig; ook Mr. Comt. Lageol en Mme. 's Namiddags lof te 4 ure – gimprovi-seerd. E.H. V. Segvelt predikt alleen in 't Fransch – Verslag over 't feest in Belg. Standard. E.H. Meulepas vertaalt het voor XXe Siècle.

Van dinsdag 23 november tot dinsdag 30 november 1915 reist Louis Geurickx op bede-

Maandag, 20 Dec.

Bezoek van J. De Backer en gezellen, die naar Le Havre gaan werken.

Dinsdag 21 Dec.

Aankomst van kerstgeschenken van de Belgische Standaard. EH. Wynants, onderpastoor Keerbergen bijgevoegd aalmoezenier der vluchtelingen.

Woensdag 22 Dec.

Repetitie voor oksaal Boulevard Lafayette 59 bij segeant Hemberg. Over Aloys De Smet vernomen dat hij vluchteling zou zijn ergens rond Parijs. Naar Engeland General Buildenys, Alduyck London (War Ref. Committee) er over geschreven om zijn adres te hebben. Vandaag eene kaart gekregen van Juul Bogemans uit Duitschland.

Donderdag 23 Dec.

Vandaag de portretten gekregen (langs B. Meert) van moeder, vader, Celine en Louise met de kinderen. Hoe gelukkig me dat maakt. Dat ik nu weder moeder's aanzicht kan aanschouwen, meer aan haar denken, meer voor haar bidden? Celine staat er zoo goed op ook de kleintjes bijzonder Mariaken, die aan mij gelijkt, zegt EH. Meulepas. Ze blijven voor mij op de tafel staan! Lieve moeder!

Vrijdag 24 Dec.

Vooravond van Kerstmis! Verleden jaar te Wulpen! Ik ga naar de middernachtmis bij de E. Zusters. Werk van Max Van Pol gelezen over "oorzaken van de wereldoorlog." Zeer goed! Waar gaan we naartoe?

Kerstdag

Prachtige mis bij de Zusters met schoone ceremonieën: Kindje halen – processie in den hof van 't klooster; plechtig naar 't stalleken overgebracht. Dan sermoon van E.P. Pacifique. Mis zeer goed gezongen door de zusters: 8e mis en gansch het proprium van de nachtmis. Te communie geweest, hartelijk gebeden voor alles en allen. Princeps pacis, breng ons vrede!

Zondag 26 Dec. 2e Kerstdag

's Namiddags cinemavertooning – tombola en uitdeeling der Kerstgeschenken v.d. Belg. Standaard. Spijtig nieuws van broeder Modeste, mijn trouwe en immer dienstvaardige, opgewekte medehelper, die aangeduid is om klas te gaan doen naar Cricketot (tusschen Le Havre en Fécamps).

Maandag 27.

Vertrek van Broeder Modeste. Groot verlies voor mij.

Dinsdag 28 Dec.

De Engelschen maken toebereidselen voor een oorlog van 2 à 3 jaar! God! wat zal dat worden! Hoe gelukkig voel ik me de laatste portretten gekregen te hebben! Ik kan nu veel aan huis

denken, aan al mijne dierbaren! God is uiterst goed voor mij!

Woensdag 29 tot Vrijdag 31 December:

Moederliefde van Conscience gelezen. Begonnen met "Le Maître du monde" van Benson: machtig werk.

En zoo is dat vreeselijk oorlogsjaar weeral vervlogen! En nog in de verste verte geen einde te zien aan dien grooten wereldbrand. Ik heb de overtuiging dat de eindoverwinning aan de bondgenoten zal blijven, indien ze uithoudingsvermogen genoeg bezitten. Engeland gaat dienstplicht invoeren. Vrede maken op dit oogenblik ware op diplomatiek terrein een groote fout. Zeker is Duitschland nog sterk, doch ik geloof niet dat het zoolang kan volhouden als de verbondenen. Moge de Heer den geesel verkorten en ons een zegenrijk einde bezorgen.

Hoevele en groote redenen heb ik niet om O.L.Heer uit den grond des hartens te bedanken. Zichtbaar heeft Hij me beschermd in gevaarvolle toestanden en nu heeft Hij me een gelukkigen werkkring verschaft. Dank, dank, dank, o Heer. H. Hart van Jezus ik heb betrouwen op U! H. Maria, Moeder Gods, bid voor ons! H. Paulus, onze Patroon, bescherm ons! Heer zegen, bescherm, bewaar mijne familie, vrouw en kinderen, vader, schoonmoeder, broeders en zusters al te gaar. Breng ons behouden weder bij een om een nieuw leven te beginnen! Geloofd zij Jesus-Christus!

In dit tweede deel van het dagboek van Louis Geurickx staan nog een aantal teksten enkel in verband met dienstregelingen. Wij nemen deze hier niet weer.

Wij vervolgen dan ook met het volgend deel dat de titel draagt: "III Van Zaterdag, 1 januari, 1916, tot Maandag, 21 Oogst 1916".

1916Januari. Zaterdag

Nieuwjaar gaan wenschen bij EH Meulepas: 20 Fr. gekregen! Dit is nu het derde jaar waarin de vreeselijke oorlog woedt: wanneer zal 't eindigen? Vandaag na de H. Communie vurig gebeden voor mijne geliefden, voor 't land, den koning. God verhoor ons!

Zondag 2 Jan.

Bezoek van P. Moerenhout. Brave jongen.

Maandag 3 tot Zat. 8 Jan.

Liederboek aangekomen: brengt veel werk bij. Fr. Van Linthout en EH. Kestens komen me helpen. Paul heeft voor nr. 6 van De Stem uit Opwyck gezorgd. Ik stuur die naar Holland. Op 6 Jan. feest door de Cyclisten in Kring. Frans V.

Linthout krijgt tijding om naar Vernon (Port Villez) te gaan als onderwijzer.

Zondag 9 Jan.

Liederboeken verkocht in Kring. Concert door groep Andres.

Maandag 10 Jan.

Bezoek van EH. J. Heylen. Hij blijft den heelen dag: wat geluk! Wandeling aan de zee: hospitaalboot. Diner in hôtel des familles. Portretten genomen. 's Avonds feest in Kring door groep Audruicq.

Dinsdag 11 Jan.

Paul komt terug. Er komt geen nieuws meer van huis. Deze laatste dagen aan al de Opwycenaars en aan de vrienden een exemplaar gestuurd van het Liederboek.

Woensdag 12 Januari:

Opstel van nr. 7 Stem besproken met Paul. Paul schrijft een goed artikeltje voor 't feest van St. Paulus. Ik lees het boek van Benson voort: dat geeft onverwachte inzichten in de toekomst. Zou de ziener juist gezien hebben?

Donderdag 13 Januari

Interessante "losse gedachten" van Dr. V.d.Perre in de Belg. Standaard. De censor moet er zeker de dracht niet van kennen; anders gingen ze niet door.

Vrijdag 14 Jan.

Eene kas oorlogsfakkels – excellente cigaren – komt van een goeden Pater Cortebeek.

Zaterdag 15 Jan.

Uit zeer vaste bron verneem ik dat het toch De Stem uit België is, die verboden is voor de soldaten; reden: artikels gegeven die te godsdienstig en te vlaamsch waren. Ongelooflijk en toch waar. Waar gaan we henen? Dr. V.d.Perre heeft aan een vriend gevraagd alles aan te teekenen. 't Wordt noodig. De houding van XX wordt onuitstaanbaar in zake vlaamse kwestie – Katholieke kwestie – landhonger. Kleingeestige artikel tegen houding V.d.Perre in zake aansluiting van België bij het verdrag van Londen. Wijzigingen in het ministerie vandaag of gisteren gebeurd, alhoewel door velen bekampt. 3 nieuwe leden komen bij G. d'Alv. Hymans en Van De Vijver. Wie gaat er uit? Nog niet gekend.

Zondag 16 Januari.

Dezen avond schoon feest in Kring. Prachtig en fijn blijspel "La Grammaire"; zeer goed gespeeld met Nic. Meysman.

Maandag 17 Jan.

10 ½ mis in H. Hart voor overleden Belgische soldaat. Namiddag bezoek van P. Moerenhout.

91. VADERLANDSCH GEBED

V. P. L. GEEURICKX

uit: "De Belg. Standaard"

Biddend

O God wat rampen en ellenden In 't dierbaar Vaderland! Moet
al ons hoop dan hooploos enden? Waar blijft uw wrekend hand? Met
moegekreten oogen staren Wij krachtloos op naar U... Och,
wil Uw volk, Uw kindren sparen, Zend hulp en redding nu!

1^e strofe van "Vaderlandsch gebed", muziek van Louis Geeurickx, uit het Liederboek van den Belgische Soldaat, door Th. Q..., 1916 (pag. 129-130), - zie pag. 397 en 422.

Louis Geeurickx stuurde begin januari 1916 een exemplaar van dit liederenboek naar alle Opwijkse soldaten en vrienden.
In totaal werden meer dan 4.000 exemplaren verspreid.

's Avonds gedaan met lezing van "Le maître du monde". Prachtig machtig werk. H. Geest be-waar ons het geloof!! 't Is de eenige redplank. Vandaag van Louise eene kaart gekregen langs B. Meert; antwoord op mijne Kerstmiskaart. Schoon gedacht: Jozefken's automobiel – een nieuwjaarsgeschenk van zijnen peter – waar-mede hij naar Calais gaat rijden. Dank U, o Heer, voor die kinderen, die 't leven van Celine en de anderen toch wat aangenaam maken. Sta hen allen bij, o Heer in deze droevige tij-den! Mgr. M. is naar Rome vertrokken; zal daar den kardinaal en Mgr. Heylen zien. Vandaag op de orders verschenen een ministeriele om-zendbrief Van Min. de Brocqueville over 't ge-bruik van 't Vlaamsch in 't leger. Lang, goed en doordrijvend.

Dinsdag 18 Jan.

H. Vormsel door Mgr. Lobedey aan de kleine Belgen 74, die hunne plechtige Communie ge-daan hebben den 19 Dec? in de kapel der E. Zusters. Geval J. Minnebo. School voor vluch-telingen. Minister Berryer. V. Seyv. Clooten, v. en z. M. Hoe de E.H. M. zich een man toont. Bezoek van Mgr. Lobedey aan ambulancie Por-te de Gravelinnes. – gesprek – Barak voor mis – feestzaal – plan - Engelschen willen het doen. Generaal Clooten belooft alle ondersteu-ning.

Woensdag 19 Jan.

Plan van barak gemaakt voor zaal (Kapel – feestzaal enz.) 12 x 50 m. bestek 12.000 Fr.

Donderdag 20 Jan.

Interessant gesprek met Paul over Benson "Maître du monde" enz. Kurth's dood. brief. Brief aan Jw. Belpaire over Kurth – Aloys heeft aan Paul 20 Fr. gegeven voor De Stem. EH. Meulepas brengt "Courrier de l'Armée" met artikel over chansonnier. De Hymne aan de IJzer wordt speciaal genoemd.

Vrijdag 21 Jan.

Bestek barak goedgekeurd en aangenomen: de Engelschen zullen ze maken en er eene soort kantien in houden.

Zaterdag 22 Jan.

"De oorlog en Gods voorziening" van Aengen-ent gelezen. Streng wetenschappelijke uiteen-zetting. Heeft God deze oorlog gewild. Laat Hij hem toe. Over de verhouding van God tot het lichamenlijk of fysisch kwaad en tot het moreel kwaad: de zonde. De katholieken en de vre-desbeweging. Streng wetenschappelijk gansch onpartijdig boek.

Zondag 23 Jan.

Bezoek aan Raymond De Coster, Anglo-Belge – heeft roode koorts. De jongen heeft er zooveel deugd van. 's Avonds in de zaal Cinema en liedjes uit het liederboek.

Maandag 24 Jan.

Mgr. Marinis terug van Rome. De Kardinaal was hoogst voldaan over zijn eerste onderhoud met den Paus. Nieuwe brief van Mgr. Heylen in 't zicht.

Dinsdag 25 Jan.

Feest van St. Paulus. Hartelijk gebeden tot onzen grooten patroon. Zooveel aan huis, aan Opwyck gedacht. Wanneer, o God, wanneer! Veel goed nieuws van wege Paul: hij heeft 2 brieven en 3 kaarten gekregen. Ik ontvang een brief van Jw. Belpaire – over mededeeling Kurth – met vraag naar een artikel voor onzen B. Standaard – een van H. Borginon over Lie-derboek enz., een van Louis Biesemans. 's Avonds hatelijke brief gelezen door M. Neu-ray aan "l'Information" gezonden. Ongehoord!

Woensdag 26 Jan.

In nr. 22 van Vrij België en antwoord van Fr. V. Cauwelaert op 't hatelijk stuk van Neuray.

Donderdag 27 Jan.

Paul komt met veel nieuws van Marie, Leon, Constant: 2 schoone gedichten van dezen laat-ste: smakelijk! EH. Suyckers komt over.

Vrijdag 28 Jan.

Bespreking van nr. 8 Stem uit Opwyck met Paul. Een kaart van Louise ontvangen geschre-ven den 31-1-15. Van alle kanten stemming tegen XX.

Zaterdag 29 Jan.

E.Br. Theofiel Copinne (van Graide) komt me helpen voor verzenden Liederboek. Hij wacht zijn vertrek voor Congo af.

Zondag 30 Jan.

Bezoek aan Mr en Mme Van Loock Rue St. De-nis 21bis. Hartelijk! Dan naar militaire Kring. Adjudant van Dendermonde gesproken. Brave man.

Maandag 31 Jan.

Meer dan 4000 liederboekjes verzonden. Julien Minnebo – Lajeot. enz. Bezoek van Jozef Luy-paert uit Opwyck – woonachtig te Bergen voor den oorlog – mijnwerker.

Dinsdag 1 Februari.

Bezoek van zoon Carlé, smid te Assche, Croke-gem, artillerie 6 DA die naar Eu gaat voor nieu-we batterie G. 's Avonds Minnebo – Meulepas.

Woensdag 2 Febr.

O.L.Vr. Lichtmis – kaarswijding in O.L.V. kerk bijgewoond op dezelfde uur te Opwijck ook kaarswijding. Wat herinneringen! 's Avonds lof in Courgain.

Donderdag 3 Febr.

Weer een kas lekkere oorlogsfakkels aan ge-kregen. Die goede pater Cortebeek? Wandel-ing met Broeder Theofiel Copinne – veel ge-praat over Congo – Rondschrijven van Mgr. Lobedey aan de Belgische en Engelsche Pries-

ters in zijn bisdom verblijvende; tot tweemaal toe in vette letters: Zij zullen hem niet temmen, den fieren Vlaamschen Leeuw!

Vrijdag, 4 Febr.

Paul komt: lekkere bespreking over brief van Jan Buggenhout over Louise – Achiël, enz. Paul heeft goesting naar Bayeux te gaan!

Zaterdag 5 Febr.

E.H. Wijnants gisteren aalmoezenier benoemd in 10e Region.

Zondag, 6 Febr.

Met E.H. Meulepas over stichting van een koor gesproken. Muziek gevraagd aan Prof. Tysmans.

Maandag 7 Febr.

Naar E.H. Meulepas – . Toelating om muziekgerief te koopen. Bestelling gedaan bij Scola Cantorum.

Dinsdag 8 Febr.

De Vreeze aangeduid voor Vernon: ik sta voor 't manneken: 's Avonds repetitie geen volk. Groot feest in Theater: Guides met Walpot, Noté enz.

Woensdag 9 Febr.

Paul krijgt verschillende brieven; uittreksel uit een brief van Jan over moeder – mijne broeders! De brave jongens, goede harten? Leo te 's Bosch in hospitaal. 3 missen gevraagd aan E.H. Van Herp op de 3 volgende dagen.

Donderdag 10 Febr.

Mislukte repetitie geen moed verloren!

Vrijdag 11 Febr.

Nr. 23 gelezen van Vrij België; eergister las ik nr. 24. Prachtig blad. Puike houding! Hoera voor Fr. Van Cauwelaert.

Zaterdag, 12 Febr.

Paul komt met een heelen hoop correspondentie en foto's van huis! Lange brieven van Jan en Jozef en Marie Lindemans: veel nieuws! Hoe dat weer alles opwekt uit het gelukkig verleden! God, geef dat nu weer dat leven, ter Uwer eer mogen hervatten! Dezen avond eerste repetitie van het nieuw koor voor het doksaal. Goed gelukt.

Zondag 13 Febr.

In de militaire mis uitvoering van: "O sanctissima" en "O sacrum" van Jansen pr. uit Coll. Chaminade – goed gelukt. Paul en ik beloven dit laatste ook te Opwyck te zingen, als 't God belieft.

Maandag, 14 Febr.

Gesprek met P. Boudewijn Tinel over muziek. Het gedacht, een gemengd koor te vormen met kinderen der vluchtelingenschool komt in mij op. E.H. Meulepas heeft het er ten zeerste mede.

Dinsdag 15 Febr.

Bezoek van P. Van Heyghem, die uit verlof komt.

Woensdag 16 Febr.

Jan Buggenhout komt uit verlof van Parijs. Naar lof der vluchtelingen. Lange avond- en morgensamenpraak. Opwyck – Front – Eugeen – Em. V.d.Weyden – Jozef Cnudde. Briefwisseling door Jan gevoerd met zijn vriend Jozef en diens Marguérîte. Interessant! Jan, goede brave verstandige, karaktervolle jongen! Moet naar Opwyck terugkomen!

Donderdag 17 Febr.

Jan slaapt tot den middag! Bezoek op de kamer Pat. Van den Wyngaert – Raepsaet – Walravens – Casteels met dokter. Te 1 ure naar de statie met Jan, goede reis!

Vrijdag, 18 Febr.

Naar vluchtelingen school voor kinderkoor. 2 kooren in cijfers overgeschreven. Zal 't lukken?

Zaterdag, 19 Febr.

Goed gelukte repetitie 's avonds.: "Beata viscera Mariae" de Bordes.

Zondag 20 Febr.

Goede uitvoering in militaire mis. 's Avonds bezoek van Mr. en Mme Van Look.

Maandag 21 Febr.

Bezoek van Ben. Spinoy en Louis Dubois. E.H. Tielemans: deze vertelt van een zekere Bellon? van Buggenhout, overgelopen naar den vijand.

Dinsdag 22 Febr.

Kaart van Joz. Van Malderen ontvangen: Jozefken kan niet komen: automobiel stukken! Wanneer zien we die lieve wezens terug?

Woensdag 23 Febr.

Lof in Courgain.

Donderdag 24 Febr.

1 repetitie Met de kinderen in de school – goed Mme Lajeot is zeer tevreden.

Vrijdag 25 Febr.

Repetitie met de mannen- en kinderstemmen te zamen – goed. Jos Gheysbrechts komt met V. Clé.

Zaterdag 26.

Nog Jos Gheysbrechts gesprek met Pater Tinel. Moed onzer jongens op 't Front. Voorbeeld 13e; het "moral" is zeer goed op 't Front! Artikel van Jos. voor Vrij België; te hevig en toch waar. Vl.=boetes!

Zondag 27 Febr.

1e uitvoering met gemengd koor. Händels: "Prière du Chrétien". 't Was zeer wel; na de mis "Vers l'Avenir"; na Consecratie "O quam

suavis". 's Avonds in soldatenkring Colins van de Monnaie gehoord.

Maandag 28 febr.

Bezoek van Raym. De Coster die in de nouvelle Mairie verblijft en binnen een paar dagen naar Fécamp vertrekt. Paul komt weer.

Dinsdag 29 Febr.

's Avonds naar Mme de Renty bij Mr en Mme Van Look – damspel. Paul vertrekt.

Woensdag 1 Meert.

Raym. De Coster komt afscheid nemen, hij gaat naar Fécamp.

Donderdag 2 Meert

Repetitie: veel volk ook Dr. Van Cassel.

Vrijdag 3 Meert.

EH. Meulepas vertrekt naar Camp du Ruchard.

Zaterdag 4 Meert.

Zondag, 5 Meert:

40 uren gebed 1e dag "pour la prompte délivrance de la Belgique". Processie in het lof met H. Sacrament – We zingen: "Laudate" en "O quam suavis". Avond doorgebracht bij Mme de Renty met Mr en Mme Van Look.

Maandag 6 Maart.

's Avonds bezoek der Van Look's.

Dinsdag, 7 Maart.

Met Paul naar concert in Theater. Béatitudes en Faust door artisten der opera van Parijs. Prachtig: muziek der Béatitudes is schoon: een meesterwerk. Bezoek van Judocus Ghijsbrechts bij zijnen terugkeer uit Engeland.

Woensdag 8 Maart.

Lof voor de vluchtelingen. "Justus ut palma" van Fr. Verhelst.

Donderdag 9 Maart.

Repetitie voor 2e stem "Laudate" van Haller. Veel muziek gekregen van Cortebeeck (Tilburg).

Vrijdag 10 Maart.

Repetitie Voor 1e stem.

Zaterdag 11 Maart.

Algemene repetitie.

Zondag, 12 Maart.

Goede uitvoering in militaire mis. "Receuillement" van Melchior Vulpis – Mendelsohn – 4 stemmen gemengd koor en "Laudate" van Haller. Nieuw plan voor barak. 10 x 40 + later bijvoegsels. 's Avonds naar familie Van Look; dezen namiddag zoo innig gedroomd aan huis aan Celine en de kleintjes: hoe zal de liefde tot Celine vurig en zuiver zijn na den oorlog. Moge God hen toch sparen! Ons weder samen brengen. In den godsdienst alleen waren troost! O lieve, lieve wezens, waarvan ik zeeds zoolang gescheiden ben volgens het lichaam, doch waar mijn hart zich steeds vaster aan hecht.

Een echt christelijk huisgezin, in den diepsten zin van 't woord moet het worden. Zoo lang die lieve portretten bestudeerd, en dat van moeder! God hebbe haar ziel!

Maandag 13 Maart.

Nazien der liederen voor prijskamp met Pater Boudewijn Tinel. Broeder Coppine mag niet naar Congo: brief van M. Renkin. Repetitie Voor vluchtelingen. "Tantum ergo" van Depuydt 1 str.

Dinsdag 14 Maart.

Bezoek van Mgr. Marinis die zeer optimist is.

Woensdag 15 Maart.

Lof in Courgain. Passieprek van E.P. Boudewijn Tinel.

Donderdag 16 Maart.

Begrafenis van eenen soldaat in H. Hart: mis helpen zingen. 's Middags bezoek van Louis Dubois, die bijzonderheden vertelt over de streek; ze komen van Lt. Veereman, die in London verblijft, 28 Tanner street. J. Casier en familie

Vrijdag 17 Maart.

Jan (boy-scout) knie gekwetst, ik draag de gazetten en ga ze halen naar Train Sanitaire. 's Avonds bezoek van Jan De Smedt van 't 13e linie, die met een gezelschap naar Parijs gaat. De Cliene, een onzer zangers gaat naar Le Havre. 's Avonds na de repetitie gesprek met Van Driesche over vluchtelingen in Engeland.

Zaterdag 18 Maart.

Voormiddag naar Train Sanitaire. Geen gazetten. Bibliotheek van E.H. Van Acker – goed ingericht. Gesprek met Dontaine. 's Avonds repetitie.

Zondag 19 Maart. H. Jozef!

In militaire mis. H. Jozef – 3 stemmig koor van Fransen zeer schoon; Daarbij "Receuillement" (Mendelsohn). 's Avonds in Kring. Leynen van T. s. F. prijs van Consoervatrium v. Antwerpen.

Maandag 20 M.

's Avonds bezoek van Mr. en Mme Van Look. Wondere kere! Bekwaam man!

Dinsdag 21 M.

Repetitie Voor de vluchtelingen. "Kinderbede" Händel!

Woensdag 22 M.

Goede, deftige uitvoering in lof (Courgain). Daarna gesprek met Pater Boudewijn.

Donderdag 23 M.

Paul komt terug. Brief van Jan Buggenhout: Boeyckens gekwetst. Paul Segers op T E M 3, bij Paul. 's Avonds repetitie.

Vrijdag, 24 Maart.

Gesprek met Paul – lange wandeling. 's Avonds: Vlaamsche Kwestie!

Zaterdag 25 M. O.L.Vrouw Boodschap!

Professing en kleeding bijgewoond bij de zusters. Broeder Copinne is aangeduid om naar Congo te gaan! 'k Ben dus weer alleen.

Zondag, 26 M.

In de mis "Het Kruis" door Leynen. "Jesu Dulcis" van Wiertz 4 stemmen "H. Familie" van Fransen. Na den middag op loop met Copinne: portaplume -reserve gekocht - ook eene pijp. 's Avonds met hem naar de statie: vertrek 6.50 u. Afscheid.

Maandag 27 tot Zat. 1 April.

Niets bijzonders gedurende die week. Bezoek van J. Luypaert en Frans Spinoy (v. Philomena). Deze laatste gaat op verlof naar Wasselle, bij Rouen, bij Frans? van Kloskens, die daar werkzaam is aan den ijzeren weg.

Zondag 2 April.

Leynen zingt "H. Familie" voor. "Jesu Dulcis" van Wiertz. "Vers l'Avenir" door Leynen en koor.

Maandag 3 Apr. tot Zat. 8 April.

Paul maakt nr. 11 van De Stem gereed. Hij is hier op Zat. 8 en Zondag 9 April - aangename wandeling en gesprek. In deze week komen J. Luypaert en Frans Spinoy beiden terug van hun verlof - en blijven een ganschen voormiddag: moraal niet te hoog!

Zondag, 9 April

In de mis: "Vaderlandsch Gebed" door Leynen. Na consecratie: "O Sacrum" Jansen - en "Laudate" van Haller - Brabanconne in 't Vlaamsch na de mis door Leynen. 's Avonds in Kring "Les deux timides" prachtig blijspel van Labiche door Meysman - Vrebos en ...

Maandag 10 en Dinsdag 11 April.

's Avonds repetitie voor de vluchtelingen. "Gebenedijd zijt gij". Maandag 10. van L. Lindemans pak muziek gekregen. Liederboek van Moortgat 2de deel en stukken van Van Nuffel. Wat geluk! 'k Vreesde reeds dat het vergeten was! Gauw aan Leo en Paul bericht gezonden. Van Celine en de familie komt maar geen nieuws meer: hoe treurig! Elken avond leef ik in gedachten een poos met haar, met de kindertjes. Wanneer komt daar beternis in? God geve zoo haast mogelijk!

Woensdag 12 April:

's Avonds gesprek met E.P. Boudewijn en M. Van Loock.

Donderdag 13 tot Zat. 15 Apr.

Repetities voor de mis van Paschen.

Zondag 16 April.

Paul komt. 's Namiddags wandeling met Paul en broeder Gillard. 's Avonds cinema in de zaal: verkoop van prentkaarten v.d. Standaard. In de mis gezongen "H. Jozef" van Fransen en Adoremus van Haller.

Maandag 17 April.

Repetitie voor de vluchtelingen. Lied der Vlamingen. Bezoek van Paul met R. De Wae-penaert.

Dinsdag 18 April.Woensdag, 19 April.

Bezoek van familie Van Loock, vertaling vonnis-brief Jw. Belpaire.

Donderdag, 20 April.

Pater Boudewijn vertelt historiek. Gisteren bezoek van kozijn Felix Willems. Deze vertelt nog over zijne onvluchting uit België. Over zijn bezoek aan mijne ouders. Over toestand gindsch. Huis van oom Joannes waarschijnlijk niet afgebrand. Paarden - te huis enz. Aen de grens met Commissaris Sch. Luit. Dinant van 52 man 36 gevangen, 11 dood: misschien hij alleen er over. Hij is 19 dagen bij M. d. tr. geweest op het Front. Aardige toeren van Duitse soldaten, die overkomen met wit vlag en akkoord maken niet te schieten, enz. Hij ziek geworden en in hospitaal te Cherbourg geweest. Dienst bijgewoond op Witte Donderdag in O.L.Vr. Orgel speelt maar voort gansch den dienst door, aan de communie Pater Noster door Fr. aalmoezenier. 's Avonds repetitie voor de mis, met dr. V. Tassel.

Vrijdag, 21 April.

Dienst van Goede Vrijdag bijgewoond. Toch schoon en roerend. Heere Jezus, laat de vrucht van Uw H. Lijden over ons komen!

H. Communie! Hoe ik tegenwoordig veel, zeer veel aan Celine en de kindertjes denk! Verleden Zaterd. en Zond. Gelezen "Le sens de la Mort" van Bourget. Prachtig: geweest! Mijn God! Geef dat ik Celine altijd beminne zoo innig en zoo veel als Gij maar verlangen kunt dat een man zijne vrouw beminne!

Hoe het komt dat dit dagboek zoo weinig gelijk op een oorlogsdagboek? Mijn leven hier, al meer dan een jaar, is geen oorlogsleven. Een al te zeer gevuld bureelleven: gelukkig wat afgewisseld met de leiding van 't zangkoor voor de militaire mis. Dan, wat ik denk over den oorlog, zijne oorzaken, zijne nadeelen en voordeelen, dat alles is best niet geschreven. "Het grootste gebrek onzer huidige maatschappij is het gemis aan waarheidsliefde onder de menschen" zoo schreef dr. V.D. Perre vandaag in de B. Standaard en 'k meen dat ook: 't is alleszins een der grootste: - gebrek aan Christelijke liefde: tot God en den naaste. In de oorlogsgedachten van V.D.Perre steekt zooveel waarheid! " Men moet tegenwoordig handschoenen aandoen om de waarheid te zeggen."

Vandaag vertrekt pater Boudewijn, dien ik lief gekregen heb, op rondreis naar de vluchtelingen van Hazebroek en omstreken St. Omer en

omstreken enz. Mochte hij toch terugkomen en hier blijven!

Zaterdag, 22 April.

Dienst bijgewoond in O.L.Vrouw. Niet al te liturgisch!

Zondag, 23 April. Paschen! 's Heeren doorgang!

Blijf bij ons, o Heere! Zij met ons! Te 8 $\frac{3}{4}$ u. plechtige mis. Missa in Hon. Pur. Cord. Mar. gezongen, van Beltjens 3 stemmen. Op 't einde Chant Triomphal in 4 gemengde stemmen. Machtig schoon koor!

Maandag 24 April.

Paul komt: geen nieuws! Er komt niets meer over uit Opwyck. Triestig! Bezoek van Paul Segers! Mama in bak (trein) gezeten! Zitten was toen mode!

Dinsdag 25 April.

Hoe vreeselijk moet die strijd rond Verdun zijn! Het Fransch leger heeft een puik officierenkorps.! Bezoek Cesar V.d. Kerkhove.

Woensdag, 26 April.

Vandaag eens al de brieven geklasseerd; 's avonds al de brieven en kaarten van Celine, de broeders en zusters en J.V.Malderen herlezen. Zoete herinneringen! Droevige werkelijkheid. Wanneer zal 't beteren, o Heer. "De overweldiging van België" door L. Mokveld gelezen. Schroomelijke dingen. Hoe is het toch mogelijk!

Donderdag 27 Apr.

Begonnen een brief te schrijven aan Celine langs Poste des Alliés.!

Vrijdag 28 April.

Brief voortgeschreven en verzonden. Mochte hij er komen!

Zaterdag 29 April.

Goed gelukte repetitie. Bezoek van Mgr. Marinis. "De oorlog zal zeker nog een jaar duren! "

Zondag, 30 April.

Goede uitvoering in militaire mis "Ave Maria stella" van Piel. "Jesu dulcis" van E. Franssen en "Domine non sum dignus" van Moortgat (met Leysen en François). 's Avonds naar de zee geweest.

Maandag, 1 Mei.

Bij de vluchtelingen Meilied van Aug. De Coninck aangeleerd. Verledene week H. Hart van Haydn. Maand Mei oefeningen in O.L.Vr. kerk. Brief aan EH. Huybreghts. Kaart naar Celine langs Le Hâvre.

Dinsdag 2 Mei.

Bezoek van Paul, die een langen brief van huis gekregen heeft. Dat doet deugd zoowat lezen. Wanneer krijg ik toch nog iets.

Woensdag 3 Mei.

Gisteren een fellen aanval der Duitschers op 't 8e linie. Veel dooden en gekwetsten; wat met Eugeen? Vandaag geen lof in Courgain.

Donderdag, 4 Mei.

Een brief van Eugeen, geschreven den 2den zegt: alles zeer goed hier. 20 bracadiers d'urgence gevraagd voor 4 D A vertrekken morgen, daaronder Pater Damiaan (Remaut) van Bergen, onze beste baszanger: Puike ziel! Hij komt afscheid nemen op..

Vrijdag 5 Mei.

Met hem vertrekt ook Joz. Luyckers van Handzaeme (groot semenarie Brugge). 'k Ontvang eene kaart van J. Cortebeek, die me weer over vrezen. Bezoek van Pater Ildefons.

Zaterdag, 6 Mei.

Repetitie: weinig zangers: "Regina Coeli" van P. Benoit uitgesteld.

Zondag, 7 Mei.

In de mis "H. Familie" van Elb. Franssen, "Jesu Rex admirabilis" van Palestrina en "Laudate Dominum" van Haller. 's Avonds schoon concert door Colin, Tombal en Cortvriendt. Brief van Céline!!!

Maandag, 8 Mei.

Com. Van den Driesch krijgt tijding dat hij vertrekken moet naar "Jan Breidel" hospitaalboot voor de Engelschen. Spijtig: goede vriend en goed zanger.

Dinsdag, 9 Mei.

Briefje van Pater Boudewijn op zijne rondreis: puike ziel! 'k Antwoord hem. Pater Cortebeek heeft ook aan Pater De Groeve laten weten dat vader ziek is! En Celine die schrijft: laat ons het beste hopen? Heere, spaar hem! – Brief van Joz. Roemendael: ... Poulain? 'k Vraag inlichtingen.

Woensdag 10 Mei.

Afscheid van Commandant Van den Driesche! Paul komt. Brief van Jan Buggenhout: alles goed! Gelukkiglijk!

Donderdag 11 Mei.

Bezoek van Frans Kempnaers: Laurent Van Herck, dood! en Numa ook! een hulpdoctoort dood, doctoort gekwetst, alsook Maurice van Geluwe, Pierre Dehousse en andere: een erge slag in mijn oud-batailjon. Brief van Eugeen: alles goed., zijn bat. kwam niet in slag. Terugkeer van Pater Boudewijn: die een relaas van zijne reis komt doen op

Vrijdag 12 Mei.

Onze vluchtelingen –meest allen Vlamingen – zijn, spijs de nadeelige omstandigheden, zeer goed gebleven. In de meeste dorpen rond Hazebroek – St. Omer – Aire, zagen ze geen Vlaamsche priester sedert hunne vlucht. Hoe ze in zeker dorp hunne paaschbiecht spraken

door tusschenkomst van een jongen van 14 jaar die een weinig Fransch kende. De pastoors zijn er overal verwonderd over, hoe ons volk zoo christelijk bleef en zoo goed. Hevige werking van Pater Boudewijn (zie zijne brieven), klokken luiden bij zijne aankomst! seffens al de vluchtelingen ter kerke. Ze overal allen ten huize bezocht, uitgenomen te Hazebroeck en omstreken, waar er 800 verblijven. Daar groote bijeenkomst te 5 ure zondag namiddag. Op 1 zondag 9 sermoenen in den voormiddag en daartusschen 4 u. biecht. Groote Fransche snoeken gevangen. In Hazebroeck puike organiste, meisje van 26 jaar, blind van als ze 3 maand oud was. Speelt de moeijlijkste stukken van Bach van buiten: buitengewoon op pedaal en voor gansch 't mecanisme van 't orgel. Geheugen buitengewoon ontwikkeld. Voelt een stuk muziek, de noten op speciaal blad, wat in relief gedrukt en speelt of begeleidt het daarna van buiten. Pater Boudewijn zal waarschijnlijk naar Hazebroeck gaan. Groot verlies voor hier!

Zaterdag 13 Mei.

Brief van P.J. Cortebeeck, me het overlijden van vader aankondigende! Heere! Wat vreeselijke slagen! Uw H. Wil geschiede! Hij is moeder van zoo kort bij opgevolgd! Verleen hun de eeuwige rust, o Heer! en dat het altijddurend licht voor hem schijne! – 'k Ga naar de zee, het kerkhof (B. De Clerck), de kerk, voor vader bidden, aan huis denken. Geene de minste bijzonderheid. Wanneer? Hoe? Pater Boudewijn zal 5 missen lezen, de 5 eerstvolgende dagen. E.H. Meulepas morgen en Dinsdag. E.P. Boudewijn zorgt voor repetitie dezen avond en morgen voor de mis. "Regina Coeli" van P. Benoit en "Jesu Rex admirabilis" van Palestrina.

Zondag, 14 Mei.

Pater Boudewijn komt me gedurig gezelschap houden. Ik ga dagelijks te communie voor vader! Wat zal er te huis gebeuren? Ze zullen voor Frans toch goed zorgen. Paul zendt het bericht van 't overlijden van zijn tante JuFrouw Julie Lindemans, al droevig nieuws.

Maandag 15 Mei.

Alleen in 't gebed: H. Communie, kruisweg vind ik waren troost. Begrafenis van zuster Clotilde (van Diksmuide) in 't H. Hart. Schoone dienst.

Dinsdag, 16 Mei.

Geschreven naar broeder Jozef over vaders afsterven. Brief van Aloys De Smedt over vraag Joz. Roemendael.

Woensdag 17 Mei.

Er komt tijding dat ons lof van 's woensdags niet kan plaats hebben. Service paroissial!

Donderdag 18 Mei.

Paul komt. Hartelijke deelneming van al de vrienden. We schikken te gaan wandelen: mis! Beynen – Van Loock – P. Boudewijn, gesprek tot 7 ¼ u. over Frankrijk en Fransche invloed enz. Wandeling in 't park met Paul.

Vrijdag, 19 Mei.

Met Paul naar de zee; in de duinen. Over Paul werden door G 2 G inlichtingen gevraagd.

Zaterdag 20 Mei.

J. De Velder meldt 't sneuvelen P. Jannssens.

Zondag 21 Mei.

In de mis: "Le Roi d'Amvur" door Leynen – O Maria die daar staat – Jusu dulcis – Domine, non sum dignus" Leynen – François. Priesterwijding der EE PP. Michel en Octave. Ze komen 's namiddags af. Zegen – Naar Pater Boudewijn. – Bezoek van P. Moerenhout.

Maandag 22 Mei

Namiddag bezoek van E.H. Meulepas. P. Martier vroeg inlichtingen over mij. Waarom? Gesprek over vluchtelingen – aalmoezenier Barak enz. Repetitie 's avonds – herhaling van alles, wat we met de vluchtelingen reeds leerden (4 jaar getrouwd!)

Dinsdag, 23 Mei.

's Avonds bezoek van M. en Mme Van Loock. Vertrek van Pater Boudewijn naar Hazebroeck.

Woensdag, 24 Mei.

"Pouvoirs" verzonden. Verscheidene gestionnaires (11) van hospitalen afgezet en gedegradeerd. Om aarde en stekelingen bij Van Loock.

Donderdag 25.

Afscheid van Vic. Leynen.

Vrijdag, 26 Mei

Paul komt met gezelschap: Paul Segers – Gilard en abbé.

Zaterdag 27 Mei.

Goede repetitie: EH François en Dierckx. Kapeleen Bruyneel.

Zondag, 28 Mei:

Gezongen in de mis: O Maria die daar staat – Chant d'allegresse – (kinderen gezakt) O Esca viatorum – Vers l'avenir.

Maandag 29 Mei.

Nieuws van EH. Huybreghts: hij vertrekt naar Mechelen.

Dinsdag 30 Mei.

Brief aan EH Huybreghts met aanbevelingen, zoo mogelijk over te maken aan familie – Celine – de kinderen, de Opwyckenaars.

Woensdag 31 Mei.

Afscheid in a lon Richelieu. Repetitie "H. Hert" aangeleerd.

Donderdag 1 Juni. O.Heer Hemelvaart!

Terug gaan eten bij de E. Zusters. Goed! In de mis gezongen: H. Hart (Haydn), Prière du chré-

tien (Händel), *O Esca viatorum., Vers l'Avenir.* Bezoek van Joz. Tysmans en broeder Van de Castele, van Louis De Coninck en Saerens (grenadier) die naar Camp d'Auvours gaan. Saerens was gereformeerd in Engeland, begin 15. Nu apte.

Vrijdag, 2 Juni.

Raymond De Coster gaan bezoeken. Aan Albert Vermoesen 5 Fr. gestuurd. Maand van het H. Hart! Ze heiligen! Dagelijks te communie gaan: veel aflaten verdienen voor vader en moeder!

Zaterdag, 3 Juni.

Paul komt terug.

Zondag, 4 Juni.

In de militaire mis gezongen: "H. Hart" van Haydn en Laudate Dominum van Haller. 's Namiddag lange wandeling met Paul. Gesproken over toekomst; Jan – Jozef – Paul – pensionnaat. Bezoek aan Raymond De Coster.

Maandag, 5 Juni.

Bezoek aan T.H. Mére Anasthasie: "venez en-core aujourd'hui; j'organiserai un service". (12)

Dinsdag, 6 Juni.

Ik ga eten naar restaurant. Louis De Pauw, gisteren aangekomen uit Londen, komt me bezoeken. We gaan 's avonds samen souperen.

Woensdag, 7 Juni.

's Middags naar Hôtel des Familles. Aalmoezenier Ooghe en zijn broeder: goed onthaal! Camiel Van Malderen en zijn kameraad komen me bezoeken. Ook Louis De Pauw op hunne terugreis van Lourdes.

Donderdag 8 Juni.

Ik ga terug bij Eerwaarde Zusters eten.

Vrijdag 9 Juni.

Bezoek van Louis De Pauw, die morgen naar Camp du Ruchard vertrekt.

Zaterdag, 10 Juni:

Vertrek van L. De Pauw, die me eene horloge laat te bestellen aan Constant Cooreman. Repetitie voor plechtige mis voor morgen. Commandant Van den Driessche komt.

Zondag 11 Juni. Hoogdag van Sinxen!

Mis in 3 stemmen van Beltjens (in hon. Pur. Cord. B.M.V.) gezongen en proprium in Gregoriaansch. Goed gelukt. Ik ben in subsistance gezet in salon Richelieu. Paul komt en brengt een brief mede van zijne zuster marie – laatste dagen van Juffrouw Julie. Iets over vader, die moet overleden zijn einde Maart, 30 Maart volgens P. De Groeve – 4 weken ziek geweest. "Marieken wordt zoo schoon en lief als een beeldje". Namiddag met Paul naar Raymond De Coster – lof – en op wandel. Gesprek over Opwijck.

Maandag 12 Juni 2e Sinxendag

Dinsdag 13 Juni.

Woensdag 14 Juni.

Bezoek van E.H. Jeroom Priem.

Donderdag 15 Juni.

Mijn verlofbrief voor Engeland, aangevraagd door Aloys Tysmans is toegekomen. Na den middag ga ik op loop om al de formaliteiten te vervullen. 's Avonds alles in orde; bezoek aan EH. Meulepas, die me 50 f. geeft om mijn verlof over te brengen! 's Avonds nog een bezoek van Edm. De Coster. Mr en Mme Van Look komen nog met eene commissie.

Vrijdag, 16 Juni.

Vertrek per boot te 11 u; met Frans Kempe-neers en Pater Peeters van Antwerpen, Scheutist. Aankomst te Folkstone. Te 1 $\frac{3}{4}$ u. vertrek per trein te 2 $\frac{1}{2}$ u. Aankomst London 5 $\frac{1}{2}$ u. geld gewisseld en slapen besproken in de Victoria Station bij de Y.M.C.A. (4 d.). Dan EH Huybrecht gaan opzoeken: niet te huis – naar Peru Hotel Woburn place. Jan V. Ermegem Gevonden. Joz. De Smedt is uit. Gezellige avond met Father Peeters en al de belgen van 't Peru Hotel. Fruit. 's Avonds naar Victoria Station.

Zaterdag 17 Juni:

6 u. naar E.H. Huybreghts; de mis gediend en dan gaan koffie drinken in zijn kosthuis bij 3 onderwijzeressen die zeer goed Fransch spreken. Dan naar Peru Hotel; met Joz. De Smedt en Jan V. Ermegem op schok. Aflossing der wacht voor Buckingham Palace. Parliament House gaan zien: Commons en House of Lords. Dan naar Westminster abdij, daar E.H. Dams (?) prof. Herenthals, Belgisch aalmoezenier voor vluchtelingen gesproken. Ik moet zijne groeten aan EH. Meulepas overbrengen. Dan naar Kew Gardens met EH Huybreghts en Jan V. Ermegem – per boot – schoone reis. Kew Gardens, schoonste park dat ik ooit zag – rhododendroms allee – rozen – rotsen en rotsgewassen – cederboomen v.d. Libanon – serren – overgroot park – prachtig ingericht. Chinese toren veel minder schoon dan die van Laeken. Dan per boot naar Richmond – zeer prachtig reisje. Richmond kende ik reeds van verleden jaar. Lange wandeling. Te 6 $\frac{1}{2}$ u. (per ondergrond) of metropolitaan naar London. Avondmaal in Peru Hotel – Gezellige liederavond en kout met E.H. Prims, Peeters, enz.

Zondag 18 Juni.

Naar de kerk en te communie, te 8 u. met Jan. Vertrek te 11 ure ongeveer naar Cleethorpes (uit King's Cross). Men zegde me te veranderen te Retford. Daar aangekomen was 't mis.; ik hadde moeten veranderen te Peterbors; nu hier 4 u. wachten – geen hotels open. Men wijst me Belgische vluchtelingen, ik ga er heen

en wordt zeer goed ontvangen: eten enz. een uitstapje met 2 zoons, brouwers -, kom te Cleethorpes aan te 10 u. ongeveer. De schoonouders van den jongsten zoon heeten M. en Mme Armand Werbroeck, van Bouchout bij Antwerpen. De andere zoon (27 j.) is getrouwd met eene dame van Hemixem. Emiel Tijsmans is er reeds afgestapt. Te Cleethorpes zijn M. en Mme Tijsmans nog op; de dochters reeds te bed, komen dra beneden: gul onthaal!

Maandag, 19 Juni.

's Morgens met vader Tijsmans en Clothilde en Louise naar de mis van 7 ½ u. Daar zijn Juul en Mietje Tijsmans te communie! Daarna koffie bij prof. Tijsmans. Wederom hartelijk onthaal! Dan naar politiebureel. Rond 1 u. te huis. Namiddag fotografie laten maken – Dépêche van Emiel en Juul Waterschoot. Engelsch geleerd.

Dinsdag, 20 Juni.

Emiel en Jules komen te 6 u. 's morgens aan. Wat vreugde, Jules een flinke kere! Schoolhoofd te Minderhout, op de Hollandsche grens. Gezellig gepraat – Kaarten geschreven: tijding van EH. Huybreghts die gisteren uit Londen vertrokken is. Hij zal "alles, alles aan Celine vertellen".

Woensdag 21 Juni.

Aankomst van Frans Moorkens uit Herenthals: dat is de 4e verlofganger. Feestdag van vader Aloys Tysmans: stok als geschenk; pijp door Emiel. 's Namiddags bezoek van professor en zoons en dochter; genoeglijk samenzijn. Veel verteld uit vervlogen tijd: normaalschool enz. 's Avonds op bezoek bij familie Bulpit (Hazelbeach). Zang en piano. Declamatie van Aline; kaartspel; Fruit, taarten, bier enz.

Donderdag 22 Juni. H. Sacramentsdag.

Naar de mis van 7 ½ u. Allen te communie. Daarna ontbijt bij prof. Tijsmans: waarlijk goed! Muziek en zang; Ramskapelle enz. Afscheid: jufvr. zegt dat ik later zeker met vrouw en kinderen eens naar Mechelen moet komen en dat zij dan ook wel eens zullen komen. Hoe lief! ... 's Avonds spel der briefjes.

Vrijdag 23 Juni.

Afscheid; vertrek uit Cleethorpes; 8 1/2 u. Louise en Josepha gaan mede, naar politiebureel en statie. Direct naar London daar te 1 u. Naar Victoria Station bed à 6 d. dan naar bureel van EH. Prims, naar Hyde park – zang en sermooon door Mr en Mme Donnins – naar Connaught Place, naar Peru Hotel, daar gedineerd en avond doorgebracht met muziek en gesprek. Ontmoet Jozef Meussen die aan de universiteit studeert. Zijn adres: Belvedere Road 88 Lambeth S E London. In Peru Hotel zijn nog Mr. Cordemans van Lier dr. in Germaansche Talen, op bureel ministerie v. Arbeid. Van Bau-

wel, advocaat en M. Van De Ven op bureel Washbourne. 10 ½ u. naar Victoria Station. Nieuws burgemeester.

Zaterdag 24 Juni.

5.45 u. naar Folkestone – boot vertrokken; een dag daarblijven; naar Connaught Road 4 bij M. en Mme Loos, groothandel in kruidenierswaren, Diepestraat 11 (?) rechtover apotheek De Walvisch te Antwerpen. Met Juul Waterschoot daar zeer goed onthaald. Wandeling met M. Loos, aalmoezenier Van Bierendonck en heer uit Gent. Goed geslapen.

Zondag 25 Juni.

's morgens koffie en te 7.20 vertrek, langs Boulogne, aankomst met boot Calais te 10.05 u. God zij geloofd! 's Namiddags plechtige processie. Daarna terug naar Mme de Renty.

Maandag, 26 Juni.

Emiel Tysmans komt met jongen van Hemixem. 's Avonds repetitie met Jvr. Meinneché.

Dinsdag, 27 Juni.

Bezoek van Frans Moorkens; Paul Lindemans komt met nieuws van Leo, die nog in Holland is.

Woensdag 28 Juni.

Ach. Boeykens en Louis Geeroms komen uit Cap d' Auvours; ze vertrekken morgen naar eene nieuwe formatie Artillerie Lourde.

Donderdag 29 Juni.

Raymond de Coster vertrekt naar omstreken van Rennes. 's Avonds bezoek van Alfons Berchmans uit Broeckstraat. Hij is bij de mortiers Van Deuren.

Vrijdag 30 Juni. Feest v.h. H. Hart van Jezus!

Bescherm België, o, H. Harte! Bezoek aan EH. Commeliau, bij de jufvr. Lagache. Verhalen van 't Front aan Diksmuide, over Pater De Groote Jesuïet en hemzelf.

Zaterdag 1 Juli.

Ontvangen van Abbé Deléponne 2 vol. van den Parnasse en 1 vol. Raffy. Spelen bij eerste mis van 8 ¾ u. 's Zondags in de O.L.V. kerk voor de Belgische vluchtelingen.

Zondag 2 Juli.

Te 8 ¾ u. in de mis gespeeld op 't harmonium, Wamback en Lemmens. Na de mis Vers l' Avenir door de kinderen. In den namiddag prachtige uitstap per velo (van M. Dierickx) naar Sanguate tot bij Escales.

Maandag, 3 Juli.

Repetitie voor de vluchtelingen. Er wordt geweend bij "Het Kruis." Al de Vlaamsche liederen bijna moeten er door! Die goede zielen! Mr. Ven Segvelt laat me in den steek.

Dinsdag 4 Juli.

We mogen in 't huizeken blijven wonen! God zij geloofd!

Woensdag 5 Juli.

Paul komt terug: nieuws over Leo, die bijna in de handen der Duitschers viel toen hij van Holland naar Engeland overstak.

Donderdag 6 Juli.

Kaart van Eugeen die bij eene batterie A.A. is. Goed verdiend! Eugeen is nog nooit van 't Front af geweest. Nr. 15 der Stem is gereed.

Vrijdag, 7 Juli.

's Avonds bezoek van Paul Lindemans en Paul Seghers; deze laatste is opnieuw gekeurd. Bibliothecaris worden? Bezoek van Fr. Kempeners die zijn verhaal van verlof komt doen.

Zaterdag, 8 Juli.

Bezoek van Fr. Moorkens die met een kameeraad van Nieuwpoort naar C. I. G. gaat voor cursus onderofficier. Vandaag de kapel voorlooppig in gereedheid gebracht. Gewerkt 's avonds tot 11 ure.

Zondag, 9 Juli.

Ik ben dus opnieuw koster. De mis van 6 ½ u. gedaan voor E.H. François; die van 7 ½ u. voor E.H. Meulepas. In beide missen te zamen ongeveer 70 man? Daarna naar O.L.Vr. kerk voor mis der vluchtelingen. Harmonium is weg gesteken.

Maandag, 10 Juli.

Kaart van Leo Lindemans, zijn komst voor morgen aankondigende.

Dinsdag, 11 Juli. Groeninghedag!

Brief van Paul over Leo en Groeninghe. Leo komt met den boot te 10 ¼ u. en moet bijna aanstonds vertrekken; ik ga mede met hem en we praten over Opwyck: van E.H. J. V. Gestel's kranig gedrag tegenover de Duitschers. E.H. Pastoor, die zich niet in burger wilde steken. Vlucht van E.H. Walgrave. Onze "Stem" laten zegenen. Leo heeft verscheidene artikels o.a. over de torens uit het omliggende.

Woensdag 12 Juli.

E.H. Meulepas gaat naar Alveringhem: voorstel aangenomen van fonds voor winkel.

Donderdag, 13 Juli.

Begravenis van luitenant Halleux van Brussel. M. Colin zingt tijdens de mis. Paul komt: spijt over Leons vertrek zonder hem te kunnen spreken. M. Janssens van Halle (Oostende).

Vrijdag, 14 Juli.

In al onze gesprekken met Paul is 't altijd over Opwyck, Opwijcksche personen en toestanden, toekomstplannen. Hoe jammer geen nieuws meer te krijgen van Celine! Hoe ik dagelijks aan haar en aan de kleinen denk! Hoe de liefde gelouterd en versterkt wordt. Ik schreef dat gisteren nog aan Jan Buggenhout. God! spaar

al die lieve wezens! Dat ze toch niet te zeer te lijden hebben! Da pacem, Domine!

Zaterdag, 15 Juli.

Repetitie met een paar liefhebbers voor de militaire mis.

Zondag, 16 Juli.

In de mis van 7 ½ u. viool door De Grave van Leuven. Van Bagt "Panis Angelicus" in de mis van 8 ¾ u; zingen de schoolkinderen, buiten onzen weet. Wij zingen "O quam suavis es". 's Avonds 1e feest in nieuwe Kring. Prachtig gelukt feest. Bijzonder wel het Vlaamsche stukje "De vliegende student."

Maandag, 17 Juli.

Ik ga bij Julien Dupuis om hem het Te Deum te dragen. E.H. Meulepas en Wielemans hebben hem gevraagd op 21 Juli het "Te Deum" te zingen met zijn "a capella". 's Avonds repetitie in de "Ecole maternelle" (13) Bd. Lafayette. Het Te Deum wordt geradbraakt.

Dinsdag 18 Juli.

Bezoek van Benoit Willems, die naar C. T. 2 D A gaat.

Woensdag 19 Juli.

De dagelijksche bezoeken van Pater Boudevijn, die den 15 weergekomen is, herbeginnen. Ze zijn me zeer aangenaam, doch doen nog al tijd verliezen. Ik haal dat wel in.

Donderdag, 20 Juli.

's Avonds algemeen repetitie in de kerk voor de plechtigheid van morgen. Dupuis vraagt me het Te Deum te bestieren; het gaat in geen deele; ik moet na herhaalde weigering aannemen; we repeteren nog ½ uur; weinig beternis. Historie van de school met Wielemans die hen formeel verbied te zingen.

Vrijdag, 21 Juli: Onafhankelijkheidsdag!

God bescherm België! Te Deum flauw. De plechtigheid was prachtig. Twee stukken van Gounod worden daarna met gemengd koor en orkest uitgevoerd. Beter. Dan Brabançonne in 4 stemmen van Dupuis. 's Namiddags concert in Elisabeth. Paul gaat medezingen en is er tenzeerste over geenchanteerd! Dr. Waroux! Dan concert in den Kring: was veel beter! Veel bijval! Schoon programma: meest iederen met begeleiding voor koor.

Zaterdag, 22 Juli.

Repetitie met de vluchtelingen.

Zondag, 23 Juli.

In de mis "H. Hart" van Haydn en "O esca viatorum". In de mis voor de vluchtelingen "Ave maris stella" – Meilied van Aug. De Coninck, "Adorote te" en H. Hart: 't was goed.

Maandag, 24 Juli.

6 u. 's avonds mis van C. Franck herhaald. Prachtig muziek, doch niet liturgisch.

Dinsdag, 25 Juli:

Groote kuisch gedaan in ons peperkoeken hui-zeken. 't Was noodig. De mis van C. Franck begint te gaan. Een goede repetitie gehad de-zen keer: M. Dupuis handelt met kennis van zaken.

Woensdag, 26 Juli.

Dupuis geeft me de partituur van "La Passion" van zijn broeder Alb. Dupuis, directeur muziekschool Verviers. 's Avonds repetitie voor mis toekomende Zondag "De Angelis". Bezoek van E.H. Bert. Beckx, Raepsaet, De Bie (vervangt M. Woidback bij de liederzangers aan 't front).

Vrijdag 28 Juli.

Repetitie voor mis toekomende Zondag.

Zaterdag 29 Juli.

De bibliotheek wordt vervoerd naar de zaal. Een Pater Jesuïet is bibliothecaris. 's Avonds in de kapel gewerkt tot 11 ½ u. om gereed te geraken tegen morgen.

Zondag 30 Juli.

Plechtige opening der nieuwe zaal: te 7 ½ u. mis door Mgr. Marinis: wit gewaad gebruikt alhoewel 't groen zijn moest. Proprium der mis gezongen de missa "de Angelis" onder leiding van E.H. François; ik op 't harmonium. De protestantse Engelschen van het. Belgische Hospital Fund drukken hunne bewondering uit over de mis: de plain-chant was volgens hen prachtig gezongen. 's Namiddags met Paul naar de zaal: alles gereed gemaakt voor tentoonstelling der kapel en sakristij. Concert door de Guides: Armand Dooms gesproken. Rede van kapitein baron de Dieudonné: geen woord over de aalmoezeniers! Rede door generaal Clooten. 's Avonds prachtig concert door de guiden in Park Richelieu.

Maandag 31 Juli.

's Avonds repetitie met Dupuis in Ecole Maternelle. 's Avonds cinema in de zaal.

Dinsdag 1 Aug.

Vandaag is het 2 jaar geleden dat we vrouw en kinderen verlieten! Wie had toen ooit gedacht dat de gebeurtenissen zoo'n wending gingen nemen? Dat het zoo lang zou duren? Zoo wreed zou zijn: O, die nacht en die morgen van 1 Aug. 1914. Mijn bezoek te huis, in de Kalkestraat; de laatste zegen van vader en moeder, nu beiden reeds bij den Heer! Dat pijnlijk lange gescheiden zijn van al die lieve wezens: die drukkende afwezigheid van nieuws! God, bewaar de onzen! Geef hun en ons moed en volharding. Da pacem, Domine! Bezoek van E.H. Heylen. Een groot getal zeppelins zijn tusschen 31 Juli – 1 Aug. over Engeland geweest: bijzonder aan de monding der Theems. 's Avonds repetitie (met orkest der mis van Cesar Franck. Gaat niet zoo goed als ik verwacht had.

Woensdag 2 Aug.

Een echte schande onder oogpunt van liturgie en godsdienst, die mis te 11 ½ u. De uitvoering van Franck's mis is tamelijk goed. Veel officiële personaliteiten o.a. gen. Clooten. P. de Chozé Martin enz. 't Is een echt concert met redevoering van Mgr. Debout: Vieux Dieu allemand et notre Dieu ...

Donderdag, 3 Aug.

's Nachts zeppelins die bommen werpen te Dover: het schijnt me dicht bij: een paar uren afstand ten hoogste en er zijn 25 km. zee tusschen. De deuren en vensters daveren. Alleman is te been. In den dag zijn in alle straten kelders aangewezen: Cave de secours en cas de bombardement. Ze komen niet naar Calais.

Vrijdag, 4 Aug.

Rien's à dire.

Zaterdag, 5 Aug.

Bezoek van kozijn Felix Willems, die naar zijn depot Gravelines terugtrekt; hij heeft "fleuris" gehad en is tweemaal opgelapt geweest. In ambulanvie Pet. Fort Philippe is Jufvr. K. Van der Noot als ziekendienster. Vertrek P. Boudewijn.

Zondag 6 Aug.

Onder de mis van 7 ½ u. Kyrie en Sanctus gezongen. Na de consecratie vioolspel. Generaal is aanwezig. 's Namiddags concert door het koor Femina en Vlaamsch toneelspel: "De inkwartiering." Fr. Van Biesen (Notelaar) die ik verwachtte is niet afgekomen.

Maandag 7 Aug.

Repetitie Dupuis Massenet "Au bois d'amaranthe" (schoon!) Paul komt helpen opschriften maken voor Kring. Gesprek over Jan en Eugeen, die 't tegenwoordig zeer goed hebben. Jan, "langs achter naar huis gaan."

Dinsdag 8 aug.

Nr. 16 der Stem gereed gemaakt: Paul vertrekt 's avonds.

Woensdag 9 Aug.

Goed nieuws van al de fronten!

Donderdag, 10 Aug.

Konkelfoes met de gazetten. Belg. Standaard en Ons Vaderland.

Vrijdag, 11 Aug.

Prijsuitdeeling in den Kring aan de kinderen der vluchtelingen School. Bijna alles Fransch! Ze verknoeien onze Vlaamsche kinderen 9/10 der bevolking van de school. Mr De Vrieze speelt viool – zijne cantate "Part Villez". Hertog van Vendôme is aanwezig. Buitengewoon vriendelijk: geeft de hand en spreekt aan alleman. Zijn zoon is ook daar 14 jaar à 15.

Zaterdag 12 Aug.

Repetitie voor mis van morgen: weinig zangers.

Zondag, 13 Aug.

Gezongene mis te 7 ½ u. "De Angelis" en proprium der mis van IX Zondag na Sinxen. Commandant Lajeot vraagt me de "Avis" ook in 't Vlaamsch te maken: ten minste voor één; ik maak er drie. Toneelfeest in den Kring niet bijgewoond: veel bez... Muziek brief uit Cleethorpes gekregen: aangenaam.

Maandag, 14 Aug.

's Avonds repetitie der mis van Beltjens voor morgen. Tot 10 ¾ u in de kapel gewerkt.

Dinsdag 15 Aug. O.L. Vr. Hemelvaart

Te 7 ½ u. plechtige mis; de 3 stemmige mis van Beltjens gezongen. 's Namiddags plechtig lof in O.L.Vr. Sermoen door kan. Colin, directeur van "Le Lorrain – Fransch! Te 6 u. concert Dupuis in ambulance 22 R. des soupirants.

Woensdag 16 Aug.

's Avonds, terwijl Paul hier is, komt H. Borignon binnen! Hij gaat naar Eu, voor de artillerie. Wandeling en lang gesprek met Rik, die gaat vernachten in de Nouvelle mairie.

Donderdag 17 Aug.

Moortgat's Liederkrans naar Leo Lindemans gestuurd. Ook al de verschenen nrs. De Stem uit Opwyck gezonden aan F. Passelecq B. D. B. du ministère. de la guerre, uitgenomen nr. 1. 's Avonds repetitie der mis van Franck. Louis Dubois wil naar Hoogstrate gaan als chauffeur.

Vrijdag, 18 Aug.

's Avonds repetitie in O.L.Vr. kerk voor de mis van C. Franck.

Zaterdag 19 Aug.Zondag, 20 Aug.

In de 7 ½ mieproprium en IXe mis. Goed sermoen van E.H. Meulepas over "Fidélité dans la mariage dans les temps présents." (14) Zoo noodig. 's Namiddags te 3 u. in den Kring « Le mariage de Mlle. Beulemans" door troep van Bourbourg. Zeer goed! Arm Brussel, dat zoo-veel Beulemansen telt, arm Vlaanderen ook!

Maandag 21 Aug.

Bezoek van E.P. Ildéfons.

Het vierde en laatste deel van het dagboek van Louis Geurickx draagt als titel "IV Van Dinsdag, 22 Augusti 1916 tot "

Dinsdag 22 Aug.

Paul komt: we doen in den namiddag wandeling langs Porte de Gravelines – naar 't park – naar Kring.

Woensdag, 23 Aug.

's Avonds wandeling met Paul naar 't theater: Fransche hofkens daarrond. Er 't huis ook zoo een maken!

Donderdag, 24 Aug.

Aanvraag van Paul, op mijn aandringen, voor de landbouwcolonie van Blaru, bij Port-Villez. 's Avonds concert in Sophie Berthelot. Goed gelukt: goed intvangen (hospitaal der "Dames de France").

Vrijdag, 25 Aug. H. Lodewijk, Koning van Frankrijk.

Vurig gebeden tijdens de H. Communie, ook voor Frankrijk. H. Patroon, bid voor ons! Verleden nacht zijn 10 zeppelins en 20 vliegtuigen over Dover geweest en hebben er vele bommen geworpen. 't Huizeke hier daverde. Die roofvogels!

4 Graduales van Desclée ontvangen van abbé Delépine te Wimereux. Schoone uitgave: dat maakte me gelukkig!

Zaterdag, 26 Aug.

's Avonds laat gewerkt in de kapel. In den namiddag bij Van Loock geweest.

Zondag 27 Aug.

Veel zangers in de mis van 7 ½ u. Heel den dag gewerkt.

Maandag, 28 Aug.

Oorlogsverklaring van Roemenië aan Oostenrijk wordt hier in den namiddag bekend geraakt. Gevoel van verlichting. Mocht zulks den oorlog verkorten.

Dinsdag, 29 Aug.

Gansch den dag doorslecht weder – overstromingen in veel gedeelten der stad.

Woensdag 30 Aug.

De ontworpen uitstap met Paul naar Guines kan geen plaats hebben: onweder – storm!

Donderdag, 31 Aug.

Paul komt in den namiddag helpen werken. Inventaris en bilan begonnen. 's Avonds repetitie met de symphonie in de Ecole Maternelle (15). Puike vioolspeler uit Luik? Paul ontvangt brief van L. De Pauw: de leerkrachten voor Landbouwkolonie van Blaru zijn reeds gekozen! Spijtig. Nieuws over veranderingen in ons ministerie loopen rond.

Vrijdag, 1 September.

1^e Vrijdag der maand, toegewijd aan 't H. Hart! O, H. Harte, geef aan mijne ouders de eeuwige rust, bescherm mijne duerbare afwezigen, red België, geef vrede!

Zaterdag, 2 Sept.

Tot 10 ¾ u. in de kapel gewerkt; bemerking voor 't licht.

Zondag 3 Sept.

In de 7 ½ u. mis propr. XII Zondag na Sinxen en VIII mis. Sermoon door E.H. Meulepas: eerbied voor de vrouwen! Na de mis bespreking over inventaris en balans. 's Avonds te 5 ½ u. Concert Dupuis in Park Richelieu. Wel gelukt.

Maandag, 4 Sept.

Gezellig avondmaal in den Kring voor de zangers der kapel.

Dinsdag 5 Sept.

Bezoek van Felix Willems; vraag voor congé de convalescence.

Woensdag 6 Sept.

Goed nieuws van de verschillende fronten: Franschen en Engelschen nemen verscheidene dorpen aan de Somme.

Donderdag 7 Sept.

Wandeling met Paul naar 't bosch van Guines; avondmaal in den Kring.

Vrijdag, 8 Sept. O.L.Vr. Geboorte!

's Avonds feest voor den groep du Chansonnier. Meestal Fransch. Pater De Bie gesproken. Brieven gelezen van Frans Van Malderen uit China en van Callaert uit Congo.

Zaterdag, 9 Sept.

Paul vertrekt.

Zondag, 10 Sept.

Pater Boudewijn komt terug. Verhaal zijner rondreis: echt belangrijk. School van Castre, door jufvr. uit Ieper – consul Tack. Barones De la Grange! Comtesse V.d.Steen – Prins X. 's Avonds in den Kring 2 Vlaamsche toneelstukken. Drama prachtig! "Schuldig" Pennaerts. Speelt prachtig den rol van den onschuldig veroordeelde.

Maandag 11 Sept.

Gesprek met P. Boudewijn: M. Fève?

Dinsdag 12 Sept.

Te 11 u. mis gezongen in de kerk der Baraques (Beltjens) met ongeveer 15 man: zeer goed gelukt. Bedevaart der Belgen naar de Barakken.; kerk gansch vol; daarna een glas wijn in de pastorij.

Woensdag 13 Sept.

Vertrek van P. Boudewijn.

Donderdag 14 Sept.

"La caravane de la mort" van Karel May gelezen in de "Coll. Pour tous" van Mame. Zeer boeiend!

Vrijdag, 15 Sept.

Paul komt terug; wandeling langs de barakken tot tegen Sangate, vandaar 't veld in en langs Conquelles en Fort Nieulay terug. Onderweg brieven gelezen van Felix Buggenhout, Jan B. en Jan Van Malderen. Onze gesprekken altijd maar over Opwijck, van waar geen nieuws

meer te bekomen is. Hoe mag het toch met al onze geliefden zijn? Hoe vurig ik Celine nu toch liefheb, de bezorgde huisvrouw en moeder mijner kinderen. Moge de Heer hen toch beschermen en bewaren en zorgen dat ze geen gebrek lijden!

Zaterdag 16 Sept.

Geene herhaling kunnen doen: 't was cinema.

Zondag 17 Sept.

Te 7 ½ u. de mis v.d. dag gezongen. Na de mis gesprek met Dn. die vraagt om toekomstenden Zondag het proprium der mis te zingen te 10 u. in de O.L.Vr. kerk waar M. Femina en Union Chorale de 4 stemmen (gemengd) mis van Bogaert zullen uitvoeren. Vandaag nr. 17 der Stem uit Opwijck opgesteld. 's Avonds feest in den Kring; de symphonie komt ten berde. Paul vertrekt.

Het oorlogsnieuws, gedurende de afgeloopen week was zeer goed: Franschen, engelschen, Serven, Italianen deden allen goeden vooruitgang. Nochtans waarschuwde Briand in zijn overzicht in de Fransche Kamers: "pas d'optimisme exagéré!" Kregen we maar wat nieuws van thuis.

Maandag 18 Sept.

De XX van gisteren geeft een artikel: "Bande de traitres à clouer au pilari." (16) ! die de verlaamsching der Gentsche Hoogeschool verdedigen. Ze gaan zoo gauw aan den schandpaal vanwege de XX! Ik kan dat niet goedkeuren van wege die Vlamingen. Doch om een juist oordeel te vellen zouden wij den toestand ginder en zij den toestand hier beter moeten kennen. Wat zal ons staatsbestuur ons na den oorlog geven? En die hoogeschool moet er komen! Al te lang heeft men ons in de luren gelegd! Toch zijn 't de Moffen niet die ze ons geven moeten, alhoewel het tristig is dat ons eigen bestuur ons ze niet vroeger gaf.

De Matin van gisteren en XX van vandaag melden dat de Belgisch-Hollandsche grens open is en men vrij in en uit kan zelfs met meubelen enz. Draad en grenswachten zouden weg zijn! Ongeloofbaar!

Hoe mijn gedachten toch maar gedurig naar Celine vliegen. God! wanneer zien we elkaar we elkaar weer! Hoe loutert de afwezigheid en het lijden de liefde! Niet in 't geld, in rijkdom is geluk gelegen: dat moeten we voor later goed onthouden; goede werken steunen – nood lenigen. God, bewaar haar en de kinders in goede gezondheid. Vorm haar naar den geest in de beste richting. Wanneer krijg ik toch nog eens wat nieuws?

Dinsdag, 19 Sept.

Te 11 u. mis in de "Baraques" met koor Dupuis is er naartoe. Parodie! van liturgie! 's Avonds concert in Foyer du soldat. Daarna herhaling

voor proprium van XV Zondag na Sinxen voor toekomende Zondag.

Woensdag 20 Sept.

't Nieuws der opening van de Belgische-Hollandsche grens wordt gelogenstraft door XX Siècle. Jammer!

Donderdag, 21 Sept.

Nog altijd geen nieuws van huis! Hoe droevig. God, spaar de mijnen! Behoud hen steeds onder Uwe machtige bescherming. Dikwijls per dag ontvang mijn trouwring 3 kussen: voor Celine, voor Jozefken en voor Maria. Hoe ik toch gedurig aan hen denk! Moge Celine goed lukken in de eerste opvoeding onzer dierbare kleintjes! Ik verneem dat er nog kans bestaat op samensmelting van Standaard en Ons Vaderland. Moge zulks geschieden!

Vrijdag 22 Sept.

Een zeppelin komt over Kales tusschen Donderdag en Vrijdag nacht. Hevig bombardement van de A.-A. Geen bommen op de stad.

Zaterdag 23 Sept.

Gisteren was het dus juist 2 jaar geleden dat ik vader zaliger de laatste maal zag! God hebbe zijne ziel! Wat wreede toestanden de oorlog toch meebrengt! Geef vrede, o Heer! Hoe zou het nu toch met de familie gesteld zijn? Het Ministerie van Buitenlandsche Zaken kan geen inlichtingen verschaffen. Zoolang zonder nieuws te blijven! Indien God toelaat dat ik wederkeere wat zal ons huwelijksleven dan een hemel op aarde zijn! Nog veel inniger dan tijdens de wittebroods weken zal ik mijn vrouw hebben! En de kindertjes! Wanneer, o God?

Zondag, 24 Sept.

Plechtige mis in O.L.Vr. kerk door "Souvenir Français" ingericht commémoration de la bataille de la Marne. 4 st. mis van Van Bogaert met orkest. Wij zingen het proprium, waarvoor we de afgelopen week veel herhalingen hadden. Goede uitvoering. 's Nam. in Kring: A qui le neveu? Rik Borginon is bijgevoegd secretaris der wervings commissie van Rouen genoemd.

Maandag, 25 Sept.

's Avonds repetitie Dupuis. Volgende dagen 2^e verjaring van den slag rond Dendermonde. Wat herinneringen!

Vrijdag 29 Sept.

's Namiddags bezoek bij Mr Dupuis: zeer vriendelijk onthaal: muziek gedaan en er over gesproken. Werther; ik krijg de partituur mede: orgelpartij. Paul komt met verhuis; ze gaan logeeren in Rue des 4 Coins.

Zaterdag 30 Sept.

Groot, onverwacht, spijtig nieuws. E.H. Meulepas komt aankondigen dat hij gaat vertrekken naar G.Z.G.!!! E.H. Beckx zal naar hier komen.

's Avonds de kapel op haar beste getooid voor morgen.

Zondag 1 October

Rozenkrans zondag en maand. 7 ½ u. mis en muziek. Beltjens. Uitstelling H. Sacrament; wat meer volk. 's Namiddags bezoek van Fr. Van Biesen en 2 jongens van Krokegem. Carlé ...

Maandag 2 October.

Opmaken van inventaris en balans voor slotrekening en overname van het "Oeuvre de l'aumônerie militaire". 's Avonds naar de repetitie voor 't orkest – "Werther" van Massenet. Dat belooft goed te zijn.

Dinsdag 3 October:

's Avonds naar EH. Meulepas gegaan om de zaken te bespreken en op te lossen. Tot 10 ¼ u. gewerkt om alles uit de voeten te hebben. Hoe jammer toch dat hij vertrekt? Bezoek van EH Bert en De Bie. Mgr. Ook komt per auto, ze gaan E.H. Beckx afhalen.

Woensdag, 4 October:

Gisteren muziek van L. Lindemans ontvangen. Vandaag een brief van Paul zijne benoeming voor I. M. R. P. meldende. 't Wordt waarlijk ledig rondom mij! 's Avonds Jan Buggenhout verwacht om op verlof naar Engeland te gaan. Niet gekomen.

Donderdag 5 October:

Vertrek van E.H. Meulepas! 's Namiddags gaan afscheid nemen. Mgr. En M. Beckx zijn daar reeds. Nog eenige oogenblikken gesproken met M. Meulepas – afscheid!

Vrijdag, 6 October:

In den namiddag bezoek van EH. Beckx: alles blijven voortdoen hier zooals gewoonlijk: simplifier – aider les bonnes volontés.

Zaterdag, 7 Oct.

Paul is nog in Adinkerke. T.E.M. in reparatie. Verwarring tusschen Lindemans en Lindemans. Broeder Jadoul zal waarschijnlijk aan de ambulance der zusters gehecht worden.

Zondag 8 Oct.

Mis van 7 ½ u. gezongen. EH Beckx predikt in de 2 missen in beide talen.

Paul komt in den voormiddag met pak en zak: hij ag eindelijk vertrekken. Na den middag een flesch wijn geledigd met Paul, Gillard, en Paul Segers. Dan laatste wandeling en gesprek in Jardin Richelieu. Opwyck! Daarna te huis, tegen 6 ½ u. naar de statie; Paul mag niet vertrekken langs Parijs, moet langs Rouen gaan en kan maar te 11 en min. vertrekken. Naar Kring en terug naat 't huizeken. Wat fruit geëten en geklapt – geklapt ... Te 10 ure ¼ trekt Paul op. 't Wordt ledig om mij!

Maandag, 9 Oct.

Mijn laatste dag in salon Richelieu. Spijtig! In ambulance der zusters 1.49 fr. hors ménage!!

Dinsdag 10 Oct.

Ik ga naar den Kring eten. EH Beckx brengt officieel bezoek aan de Eerw. Moeder der Franc. Alles in orde! Vlag overhandigd. We mogen 't huizeken blijven gebruiken. Goddank!

Woensdag 11 Oct.

EH Beckx gaat naar Alveringhem en De Panne – neemt EH Theus mede, die naar 't 7 Linie gaat en brengt EH Scherpereel mede als zijn opvolger. Een wakkere kerel. 's Avonds ga ik terug eten naar de ambulance der Zusters. Eerw. Moeder heeft toegestemd op vraag van M. Tielemans. Zooveel te beter. Alles klaart op!

Donderdag 12 Oct.

Jan komt terug – en herneemt zijnen dienst als gewoonlijk. 's Avonds nieuws. Mgr. Debout zou gaarne 't huizeken nr. 12 Rue Eustache St. Pierre hebben voor zijnen koster en EH Beckx zou toestaan. Ik zou met den winkel naar 16 Rue du Moulin brûlé verhuizen! Jammer, maar geduld!

O mijn lieve vrouw en kinderen! Sedert eenige weken komen soms hevige vlagen heimwee op in mij! Geef vrede, o Heer! Spaar de mijnen en mij voor hen!

Vrijdag, 13 Oct.

's Morgens naar de kapel om EH. Beckx te spreken. Beslissing van den verhuis voor toekomende week!

Brief van Paul aangekregen: me dunkt, hij is ginder goed gevallen: ik ben er blij om! 'k Voel anders zeer de ledigte die zijn vertrek in mijn leven gemaakt heeft. Maar wat is dat, vergeleken bij 't eeuwiglange afzijn van vrouw en kinderen! O, Celine! hoe zullen we elkander liefhebben, eens wederom vereenigd! Heere, dat uw wil geschiede!

Zaterdag, 14 Oct.Zondag 15 Oct.

Bezoek van Phil. De Hauwer, die van Parijs uit verlof komt. Hij heeft 't portret zijner ouders en zusters bij. Bezoek ook van L. Bieseman die een cursus van scherpschutter is gaan volgen bij de Engelschen in Godewaersvelde. Hij met een kapitein gaan nu een camp voor scherpschutters bestieren tegen Criël; in den beginne zal een man per bat. er naartoe gezonden worden: 80 man ongeveer. Zal 4 weken duren. Dan meerdere mannen.

Maandag, 16 Oct.

E.H. Dierckx benoemd bij de R.A.L. Ik zal waarschijnlijk zijne kamer betrekken in de Rue du moulin brûlé. Hoe ongaarne ik toch van hier weg ga, van dat huizeke waar ik, voor de omstandigheden, betrekkelijk zeer gelukkig was.

Dinsdag 17 Oct.

Deze laatste dagen gelezen het werk: "East Lynne" van Mgr. Henry Wood. Zeer boeiend roman!

Woensdag, 18 Oct.

2e verjaardag van den slag te Keyem. Wat vreeselijke herinneringen!

Vandaag gedaan gemaakt met "East Lynne". 't Heeft me dikwijls zeer ontroerd: schoon werk. Zeer goede strekking. Hoe nobel het karakter van Archibald Carlyle! Ik wil hem zooveel mogelijk gelijken. Laatste paragraaf: "Every good thing will come with time that we earnestly seek; never forget that the only way to ensure peace in the end, is to strive always to be doing right, unselfishly, under God." (17) God, heb medelijde met die goede, welmeenende Engelsche protestanten, die werkelijk denken in 't ware geloof te zijn en hunnen godsdienst trouw gestand leven!

Van 19 Oct. tot 31 Dec. 1916.

Verhuisd van nr. 12 Rue Eustache St. Pierre naar 16 R. du moulin brûlé op Woensdag 25 Oct.

Veel spijt daarvan gehad: ik was daar zoo goed, zoo rustig, zoo op mijn eigen: er ontbrak me daar enkel vrouw en kinderen bij mij te hebben en dan ware 't een leven geweest als in vredestijd. Nu O.L.Heer en Mgr. Debout en Mr. Beckx hadden er anders over beslist. Broeder Balthasar was op verlof – zou niet meer weerkomen. Ik zou "een handje aansteken" in 't huishouden. De eerste dagen, niets is ingericht, ik kan de waren niet uitpakken: moeilijke situatie! Terugkeer van den broeder; zijne verplaatsing gaat moeilijk; een andere krijgen in zijne plaats nog moeilijker; hij zal blijven. Ik heb boven een goed kamerken en beneden 't kolenkot maar netjes ingericht door een broeder; na een viertal weken hout gekocht; Emiel de schrijnwerker gekomen en op een paar avonden heb ik een gerieflijk ingericht bureeltje: groote gemakkelijke werktafel en veel schabben. Ik eet de eerste weken (tot einde Nov.) in den mess: reklamaties. Ik vraag om in subsistance te gaan in 27 Rue des Soupirlants: aangenomen en 'k sta terug op 25 cent. solde per dag; mijn baas staat me 0.50 fr. loon toe te beginnen met 1 Dec.

Begin Nov. bezoek gebracht aan Pet. Moerenhout, ziek in hospitaal Porte de Gravelines. Bezoek gekregen van Louis Abbeloos (Krol) en Theofiel De Roy, die in Virval was. Op 15 Nov. komt Jan Buggenhout op weg naar Cleethorpes. Hij blijft een dag: boot vertrokken. Wat aangenaam samenzijn: op 15 Nov. 's avonds, feest des konings. Concert in 22, Rue des soupirlants Chorale Dupuis: Jan gaat mee er naartoe. 's Avonds naar Kring: daar ook feest door "Oeuvre du chansonnier". Jan slaapt in home du permissionnaire belge. Diner in "Hôtel des familles", met een jonge Jezuiet van Turnhout. Jan komt terug op Donderdag 23 Nov. Kan 's avonds niet meer vertrekken en gaat slapen

naar Rue de Moscou. Hij is opgezet met zijn bezoek aan de Tysmans! Juul Waterschoot was er ook. 's Avonds in Kring gansch den tijd doorgebracht met EH Spitaels en Jeroom Dermont. "Jan, ge zijt de Jan niet meer van vroeger, nietwaar Jeroom?"

Ziek geweest, den nacht voor Jan's vertrek naar 't front: hesp in den Kring met pikkels? 's Zondags, 26 Nov. in den voormiddag opeens hevige pijnen in den buik. Op weg naar hospitaal Rue Eustache - tram - stap af aan statie - kan niet meer voort - Stroobants - M. Van Acker - Dr. Hardy!!! avalez-moi ça! In de grootste pijnen per auto naar Porte de Gravelines. Slordige ontvangst. Naar zaal 24. Dr. Verbeeck, van Antwerpen, behandelt me, naast 2 goede infirmières: Mlle Loppe van Elsene en Dufrasne van Charleroi: zeer goed verzorgd. Rond 5 à 6 u. gaat de hevige pijn over en 'k ben om zoo te zeggen genezen. Eenige dagen op regiem geleefd. 's Maandags loopt Dr. Hardy daar rond, zinneloos! In de zaal oud legionnaire Leon X. Nacht met infirmière van Charleroi; onverstandig ding; Dr. Kap. der 4 D A. pas terug uit Duitschland; van geheel den nacht niet geslapen. Leon bijna dood: kwaad op Dr. Eenige bezoeken gebracht aan E.P. Bruylants van Elsene, Scheutist, missionaris in Congo geweest. Aan de kapel. Te Communie op Vrijdag 1 en Zat. 2 Dec. Ook gesproken

Sergt. Hermans van Boom. Mme Blyckaerts, enz.

Nog 's Zondags nam. 26 Nov. bezoek gehad van Z.E.H. Beckx, EH Van Essche en Pater Verheirstraeten. Ook EH Brabants is verscheidene malen geweest. Pater Verheirstraeten alle dagen. "Sortant" op Zaterdag 2 Dec. God zij geloofd! Op 26 Nov. dacht ik zeker moeten geopereerd te worden, te sterven misschien. Hoe ik aan Celine en de kinderen gedacht heb! (Dr. Detrain en Snoeck). Bezoek gehad van EH Meulepas, op verlof naar Engeland. Hij komt terug op Zat. 2 Dec. 's avonds: oppassen zegt hij, want entérite dat komt weer. In Engeland heeft hij vernomen dat de financiewereld uit Amerika fel werkt om vrede te bekomen! Al dezen tusschentijd veel spel gehad met "Stem uit België!" E.H. Prims belooft me ginder te bewaren al hunne uitgaven op beste papier en gebonden!

Op 12 Dec. voorstel vanwege Kanselier B.-H. om over vrede te spreken! Een week later ongeveer voorstel van Wilson: "buts de guerre" laten kennen. Hoe dat woord "vrede" toch op de zielen werkt. Jammer maar dat de Entente er niet kan op ingaan nu! Mij dunkt het voorstel van Wilson anders zeer goed: 't doel kennen! Intusschentijd worden in België maar voort de mannen verbannen naar Duitschland om daar te gaan werken. Onmenschelijk! Vele

Militair hospitaal "Portes de Gravelines" te Calais.

Op de achterzijde van de kaart lezen wij nog: "Van 26 Nov. Tot 2 dec. 16 aldaar verzorgd in zaal 24 - bed 19. De zaal is met een + geteekend, aan het toppunt.

Verzorgd door de Dr Verbeeck van Ant. Dr Detrain en Dr Snoeck, en door de Juf^{vr} Infirmières Loppe van Elsene en Dufrasne van Charleroi."

landen protesteeren; vooral Amerika. Duitschland luistert niet. 't Bevel komt van Hindenburg, zegt de pers. Puike houding van kardinaal Mercier! Rond 10 Nov. komt eindelijk een brief van Celine met portret onzer kinderen: na 8 maanden afwezigheid van nieuws! Wat gelukkige dag! Terwijl ik in het hospitaal ben komt nog een Duitse postkaart met nieuws van aankoop Ct. Vermeir's doening: geheel of gedeeltelijk? Dank, o Heer!

Drukke briefwisseling met Paul gedurende den laatsten tijd. Vraag naar Blaru: mis. Eindelijk, na veel moeite geluk ik er in 2 nrs. der Stem uit Opwijck af te werken; in nr. 19 antwoord op Zeist: 't spijt me later dat gedaan te hebben. Verzonden rond 26 en 27 Dec. Veel nieuws er in uit brieven van J.P. en L.V.M. Op Kerstmis nu: middernachtmis gespeeld in Hospice, bij de Zusters: 3 herhalingen gehad: goed gelukt: kannunik Piedfort doet de mis. Ik blijf, met eenige Waalsche priesters in salon wat slapen tot 5 u. en ga dan naar de kapel v.d. Kring waar de missen plaats hebben te 5 ½ en te 7 ½ u. Maar 2 zangers: Aloys Wynants en Raes. Kerstliederen: Adeste, Joachim en Kerstlied voor 1914 van Leo Lindemans. "O kindeke, Vredekonink!"

Muziekboekery: Jan Bern. vraagt me om secretaris te zijn; ik neem aan. Later komt P. De Bie; ik laat het hem volgaarne geheel over, ook het kerkelijk gedeelte. J.B. betrouwt nochtans het meest op mij en EH Scherpereel om 't ding in de goede richting te houden.

Historie van Pater Corteb. Jeanne enz. Wonder! 't lieve vaderland dat zoo ond. is!

1917.

16-1-17

Heere zegen mijne familie, zegen 't lieve vaderland, zegen Uwe H. Kerk dit jaar. Geef een rechtvaardigen vrede dit jaar. Geef dat leiders en volken tot bezinning komen! Geef ons allen een blijde huiswaarts keeren. Geef aan die sneuvelen voor 't vaderland de eeuwige rust, aan de zieken en de gewonden verzachting van hunne pijnen en geduld om ze met christene gelatenheid te verdragen!

't Begin van dit jaar heeft in het teeken van den vrede gestaan. Voorstel aan Duitschland van Wilson; antwoord van Duitschland aan Wilson, van de Entente aan Duitschland en aan Wilson. Na deze laatste nota furor teutonicus die heroplaait in de gazetten van Duitschland, ook in de proclamaties van Duitschland aan de onzijdige landen. Mijne meening is dat, niettegenstaande dit alles, toch de deur der vrede niet gesloten is. Volgens Nieuwe Rotterdamse Courant schrijft wil en wenscht Duitschland waarlijk de vrede omdat ze voor hem veel beter zou zijn dan de voortzetting van den oorlog. Oorzaken: voedselgebrek – vrees van

economische ondergang. Wachten en hopen we!

Nieuws van Bte. Meert's ziekte door Jw. Van Driel. Hij wordt verzorgd in het militair hospitaal van Amersfoort. Men houdt ginder aan Benoit: niet zonder reden. Geef hem spoedig herstel, Heere! Brief van Fr. Raes, C. kt. , prof. Cisla: vraag naar Stem uit Opwijck. Hem een 5 tal nrs. gezonden.

Bezoek van gd. Devrieze: viool aangekocht voor hem: 80 fr. Pater Damiaan Remaut aalmoezenier genoemd; een bezoek van hem gekregen. Pater de Jamblinne naar 't front. EH Gribomont ff. genoemd aan de basis. Ik geniet het vertrouwen van Z.E.H. Beckx: zijn portret gekregen met opschrift op 14-1-16. Het mijne aan hem gegeven ook met opschrift. Zijn voorstel: de kamer gaan bewonen die hij verlaat. Veel werk, deze laatste tijden met muziekboekery. Vele catalogi doorsnuffelen – bestellingen doen. Voornaamste: Engeland (150 fr.) Tijsmans – Jef Bellens – Italië Mgr. D., lt. Janssens. Frankrijk Scola Cantorum (Bur. D'édition de la) Delépine. Brief aan de Dorlodot over bewaring van archieven en toestand te huis. Immer aan denk ik meer aan huis en tracht er naar. Gelukkig dat ik veel bezigheid heb! 2 Brieven gekregen van Jan V.D. Broeck geïnterneerd in Zwitserland: de eerste gericht aan "De Stem uit Opwyck" Armée belges om De Stem te ontvangen, de tweede met nieuws over hem en uit Opwyck. Veel gewerkt en gewoet voor regelmatige verzending van "De Stem" uit België te verzekeren. E.H. Prims belooft me volledige jg. 1 en 2 en de volgende ginder veilig te bewaren!!!

Dat is m.i. het beste blad dat tegenwoordig in gelijk welk land der Entente verschijnt. Flink artikel – prachtige houding – die begrijpt nog de rol der pers. Foei voor XX Siècle! Zie nr. 17 der St. uit B. daarover blz. 2!

20-1-17. Bezoek gehad, gisteren en eergisteren, van E. P. Boudewijn Tinel. Nog altijd dezelfde vurige heilige ziel! Wat prachtig werk die ginder in Hazebrouck, St. Omer, Aire s/l Lys en omstreken aflegt! Zijne betrekkingen met vice consul Tack, Mr Van Merris, burg. Van Poperinghe en volksvert. Met Lemaire! Interessant verhaal: schoolinrichting. Mr Pouillet steunt hem gelukkiglijk! Voorstel: school Marbecque – Hazebrouck.

Bezoeken gebracht aan kozijn Felix Willems, voor de 2e maal aangetast door pleuris. Ligt in Porte Gravelines. Dan naar Parijs – aanbevolen aan EH. Buckens voor Congé de convalescence. Karel Rubbens met typhus in Anlo-Belge. Een doorbrave, moedige jongen!

Op voorstel van Paul Lindemans eenige nrs van onze Stem aan EH. Pater Roels gestuurd. Antwoord met maandblaadje Duffel. Interessante

gesprekken met Pater L.(?) De Vos van Mechelen., St. Niklaas, Mariste. Komende van Hulst. Goed muzikant! Privaat II. van Cesar Hinderdaal. Interessante brief van Paul over godsdienstig-zedelijke toestand in Frankrijk.

27-1-17. Muziek aangekegen van Scola Cantorum echte kunstschaten: meest oude meesters der XVI eeuw. Eenige Cantiques van Bardes – Profane liederen van Orlandus Lassus en andere.

Message van President Wilson aan het Amerikaansche Senaat over vrede. Monumentaal stuk! Veel gezonde gedachten! De meeste Fransche gazetten kraaien 't uit als utopies, alhoewel ze zeer vriendelijk schijnen tegenover Wilson.

Tegen 25 dezer nr. 20 der Stem uit Opwijk afgewerkt. Petrus Moerenhout heeft wat geholpen.

28-1-17. Dezen morgen eene kaart van Celine gekregen geschreven den 15 Jan.! langs Tilburg. Danke U, o Heer. Te 1 ure vertrokken met verlof naar Engeland. In London Louis Meeus gevonden en te 8.30 u. 's avonds reeds vertrokken uit King's Cross. Te Peterboro gesprek met een saylor. In den trein met officieren van the Great Fleet gesproken. Te Grimsby aangekomen te 5 ½ u. Naar politiebureel. Vandaar naar Cleethorpes. Ze staan juist op. Louis is nog daar maar moet juist vertrekken. Ik heb hoofdpijn: een pijp engelsche tabak van een navy – officier heeft me dat gelapt. Ik slaap in den voormiddag. 's Namiddags wandeling met vader Tijsmans. 's Avonds groote receptie bij de familie Bradsley? Prachtig muziek gehoord! Iersche en Schotsche volksliederen gezongen. Feestelijk avondmaal!

's Dinsdags uitgeslapen. Vertrek van Frans X. een zoon van de meid van Mme Tysmans' zuster. Die brave familie Tysmans doet hier schoon werk met al die kennissen en andere op verlof te laten komen. O die opgewekte, intieme, christene familiegeest der Tysmans! Mochte ik er in gelukken mijn huisgezin later op dien geest te schoeien! Aangename gesprekken 's middags en soms 's avonds, als we niet op bezoek gaan. Want we hebben veel bezoeken afgelegd. Naar Chamberlin gedurig – Voorbeeld van werkmansfamilie: overdreven comfort toch! Mme en dochter van den baas komen er soms den avond doorbrengen. 's Zondags ontvangen de vrienden families op thé. Wij ook zijn er eens op thé geweest. Prachtig! Ook op thé bij Mrs. Partington en hare dochter die, evenals hare zusters te Londerzeel op pensionaat geweest was. Interessante reisverhalen van Mistress Partington. Veel muziek gemaakt daar: vlaamsche liederen, bijzonder de oude hebben veel bijval. Nog een avond doorgebracht bij Mr Bulpit, rijke vischhandelaar. De-

clamatie met begeleiding en zonder door miss Bulpit. Schoon! 's Woensdags en Vrijdags voormiddag te communie geweest en daarna gaan koffie drinken bij Prof. Tysmans – aangename voormiddagen bij den Professor en zijne familie: muziek – J. Bellens. 's Woensdags in de kerk van Father Teskens geweest; met hem gesproken.

's Vrijdags, 2 Febr. in St. Mary, Lichtmis – Koraalzang – Keerswijding en uitdeeling door den canon. Hartelijkheid van dochter Professor Tijsm. Alle dagen heeft ze voor mijne lieve ouders gebeden!

's Zondags 4 Februari naar de mis geweest op het Pier. Naast het altaar 2 berichten: gentlemen are not allowed to dance together! Zondagavond spel met briefjes – een ander: verboden ja en neen te zeggen op straf van: declamatie, zang, raadsels oplossen enz. Dan nog hartelijk gesprek: Jozefa zou gaarne meter zijn van een onzer toekomende kinderen!

Gesprekken over Jan Buggenhout, zijne brieven, enz. Schoone teekeningen en schilderijtjes van Joz. Tysmans. 's Maandags morgens afscheid. Vertrek te Grimsby te 9.05 ure. Clothilde en Louis Meeus, gaan mede. Mr. Bulpit nog gesproken. Op reis! Onderwege 't nieuws gelezen der afbreuk van diplomatieke betrekkingen tusschen Amerika en Duitschland Te 1.20 u. aankomst in Kins Cross. Naar Victoria Station. Naar Bureel der Stem. E.H. Prims daar. Naar Washbourne en Foyle. Met Mr. Van de Ven eenige oude boekwinkels bezocht. 2 Duitse boeken gekocht: ook "Westminster Hymnal". 's Avonds naar Peru House: Jan van Ermenegem; geavondmaald met E.H. Prims en advocaat Van Bouwel. Daarna avond gaan doorbrengen in Peru House in 't gezelschap; daar ook Karel Depla van Kortrijk. Vernacht in bureel der Stem op zeer groote kamer voor me eerst ingericht door EH Prims.

Dinsdag 6 Febr. 's morgens naar de mis met E.H. Prims. Nieuws uit België vernomen van Mgr. De Wachter. 2 eerste Jg. Der Stem ingebonden met eigenhandig opschrift van E.H. Prims gekregen. Nieuws van Pater Hillarion Thans vernomen. Te 9.10 u. vertrek uit Charing Cross naar Folkstone; aankomst 12.20. Naar E.H. Nieverer. Geen boot; sousmarin? Naar familie Loos: vriendelijk ontvangen. 's Namiddags naar cinema met Max; interessante film: slag op de Ancre. 's Avonds gesoupeerd met de familie; wat muziek – gesprek. Goed geslapen. 's Morgens naar de Mis en te Communie in de kerk waar Pater Ladislas Kerckhove paster is. Mis gediend gedeeltelijk. Koffie gedronken bij familie Loos. Interessante brief van René Loos gesneuveld voor 't vaderland den 21 oct. 16. Prachtige familie.

Mme Loos gaat met ons tot aan den Ring, en zegt datwe moeten komen dineeren, zoo er geen boot is. Ik geraak toch op den boot, alleen van de mannen die den 7 moeten binnen zijn, dank aan gendarm De Rudder. Gesproken met sergeant Van Reeth neef van volksvertegenwoordiger van Boom. Gelukkige overvaart, maar koud! Op 1 uur afstand van Calais Duitse taube boven de boot. Hij wordt hevig beschoten van op de Fransche kust. Stukken schrapnell vallen naast de boot in 't water: we keeren en varen terug in de richting van Engeland. Taube vertrekt en we gaan terug naar Kales. In Kales op de tram: nogmaals een taube: geen courant. Gelukkig te huis! Dank U, o Heere!

Donderdag 8 Febr.

Bezoek van Luitenant Meeus met sergeant zijner Cie. 's Avonds naar Kring; te zamen eenige kaarten naar Engeland geschreven. Feest van la chorale Dupuis. Niet geweest.

Vrijdag, 9 Febr.

't Begint te doien: al goed, want het is een strenge winter geweest; en de komen ontbreken gedeeltelijk! Veel brieven gevonden van Opwijckenaars. Met moed er aan gewerkt voor de nieuwe adressen. Nieuws van aanstaande veranderingen in aalm. te Kales. Voorstel van EH Meulepas: directie S.K.V.H. 2 brieven van Jan Buggenhout: goede artikeltjes voor onze Stem.

Zondag, 11 Febr.

Schoone keuze muziek van abbé Delépine met aanmoedigend schrijven. 's Namiddags naar Karel Rubbens geweest. Zoo goed als genezen.

Dinsdag 13 Febr.

EH Buyle en De Vos beginnen te werken voor beoordeeling der muziek. Brief van EP. De Bie, die wat ontmoedigd is door schrijven van EH J. Bernaerts.

Maandag 19 Febr.

Verledene week 't bezoek gekregen van Jul. Van Campenhout van Langeveldstraat. Een flink soldaat! Gekwetst aan hand en onderdeel v.d. rug. Linkerhand bijna onbruikbaar: een vinger gansch buiten gebruik een andere gedeeltelijk. Verzorgd geweest in Pet. Fort Philippe in Rouen. Zou gaarne naar Vernon gaan. Behoorde tot het 2^e Linie. Op Donderd. 15-2 naar de bibliotheek der stad Kales geweest: goed ingericht. Zondag: bezoek ontvangen van Em. Verhees van Turnhout: 1^e prijs van harmonie en orgel van 't conservatorium van Antwerpen: van Auvours naar I. s. gekomen. Opm. van Z.E.H. Beck over H. Olie?! Brief van Paul met 2 kaarten van Joz. Lindemans. Deze werkt aan St. Paulusstuk; Aug. De Boeck schrijft nieuwe kooren bij. Gisteren in

B. Standaard en vandaag In Legerbode nieuws over ontvoeringen in Opwyck en oml. gemeenten. Zouden er van mijne broeders bij zijn? God spare hen! De dagdagelijksche communie doet me veel goed. Wat heerlijke stonden dan met den lieven Jezus: God! Hoe hartelijk kan ik Hem dan spreken over mijne lieve vrouw, onze kinderen en honderd andere personen en zaken! Dank U, Jezus! Gekocht "Confessions" van St. Augustinus. Prachtig! 1500 ex aangekregen van de rede van kardinaal Mercier in St. Gaelen op 21 Juli 1916; vandaag de verpakking gedaan. Prachtige rede! 't Christen geloof moet dieper en werkdadiger in de harten der menschen wortelen en handelen. God, geef me dat ik in dien zin voor U iets doen kunne! Leer me spreken, o Heer, en handelen! Gisteren, Zondag, Charel Rubbens voor de laatste maal gaan bezoeken: brave kerel, moedige jongen, schoone ziel!

Woensdag 21-2-17. Aschdag!

Naar de kapel mis en H. Communie. Naar H. Hart om assche. Gisteren naar Kring geweest voor engelsche les. De Sommeville is naar 't front. Gesprek met Em. Verhees. Vandaag "Vie des Saints" aangekregen. ZEH Beckx ontvang tijding van zijn vertrek naar Fresnes.

Donderdag, 1 Maart 1917

Vandaag 4 jaar geleden werd ons Jozefken gedoopt! 4 jaar! Hoe ik me nog al die omstandigheden der geboorte en aankondiging te huis en doop herinner! H. Jozef bescherm ons Jozefken, zijne moeder, zijn zusterken, zijnen vader! Geef vrede, o Heer! Hier ook begint te kort aan voedsel, ten minste sommige waren, zich doen te gevoelen: we hebben geene patatten meer. Verleden Zondag is Z.E.H. Beckx vertrokken naar Fresnes: hem uitgeleide gedaan naar de statie: nog geen opvolger aangewezen. Leon Lindemans en Jan Buggenhout zijn te zamen bij Paul! Daar moet het op zijn Opwijcks gaan! E.H. Prims is naar Grimsby en Cleethorpes geweest. Vandaag is Emiel Tysmans hier geweest; hij is 14 dagen geleden uit Camp du Ruchard gekomen naar T. s. Jan V. Malderen stuurt een interessante bijdrage over "De groote vlucht te Opwijck". De oorlog duurt lang! Als 't voorvalt dat ik 's avonds naar de repetitie of Kring ga en dan terug tehuis kom in mijn kot, zoo gansch alleen, zoo donker, koud soms! Heere, geef Vrede!

Dinsdag, 6 Maart.

Nog altijd geen opvolger van EH Beckx.

Vrijd. 2 Maart komt Em. Tysmans met het nieuws der benoeming zijner zuster Clothilde te London; ze woont in bij E.H. Prims.

Zondag 4 Maart met a capella Dupuis naar Guines geweest. Concert in ambulancie na dat der gidsen. Dan pic-nic in cantine der D. 1 D.

C. Juffr. Richez, Meunier en nog 2 andere. Te 4 ure uitvoering der revue van Bovesse.

Woensdag, 7 Maart.

Benoeming van E.H. L. Dieu op de orders.

Donderdag, 8 Maart.

Nr. 21 der Stem geschreven.; gisteren een brief gekregen van Alf. De Geest met nieuws van Delfien van Geet. Dood van kozijn Ls. V. Ruysseveldt; onze goede kweekmerrie door de Duitschers opgeëischt!

Vrijdag 9 Maart.

Nr. 21 der Stem afgedrukt. Emiel Tysmans geholpen.

Zaterdag, 10 Maart.

Aankomst van ZEH Dieu; hij heeft een brief bij voor me van ZEH Meulepas. Emiel Tijsmans komt adressen helpen schrijven.

Zondag, 11 Maart.

's Morgens EH Dieu gesproken: een in-goed priester! Hij -een Waal- vraagt me altijd Vlaamsch te spreken met hem. Feestje en tombola in koor a capella Dupuis. Ik ben tegenwoordig betrekkelijk gelukkig, dank zij de dagelijksche vereeniging met Jezus in H. Communie en gebed. Nooit heb ik vrouw en kinderen zoo hartelijk lief gehad dan thans! Heere, spaar ons allen, dat we later een waarlijk christen huishouden mogen uitmaken! Vandaag een brief van ZEH Beckx. Hij is ginder gelukkiger dan hier en heeft er een rustig leven. Hij sprak ginder wat langer om mijnentwille met G. Costers en V.d.Stappen. Van E.H. De Looz, te gelijkertijd als Mr. Dieu aangekomen, verneem ik dat Costers ter dood veroordeeld werd voor manslag op zijn Wachtmeester. De koning veranderde de straf in levenslangen dwangarbeid. Ongelukkig. Het feit is gebeurd op 15 Nov. 's Konings naamfeest. Costers had de tafel gediend of in de keuken geholpen voor een banket voor de officieren, was dronken geworden; de krijgsraad aanzag dit als een verzwarende omstandigheid: zich bedronken met het inzicht dan zijn schelmstuk te bedrijven.

Dinsdag 3 April 1917.

Deze dag moet een mijlpaal in mijn leven daarstellen: "Les sources" van Pater Gratry doorbladerd. Een brok autobiographie: zeer lezenswaard. Discours! ... «Je viens vous exhorter à la pratique intellectuelle de l'Evangile ...» «Dernier livre «Aphorismes de la science du devoir.» Chap. IV Devoir envers la Famille! Schoon! Weg met het egoïsme! « La plus grande partie de sa félicité l'homme doit la chercher dans son for intérieur, dans les joies de la conscience et de l'esprit.» (18)

4 April

E.H. Dieu legt me, als gevolg op ons gesprek van verleden Zondag over godsdienstonderwijs, den volgenden zin van L. Veuillot onder de oogen, aangehaald in "Frères d' Armes" 1 Févr. 17: "Le grand service à rendre aux incrédules c'est de faire que les chrétiens soient chrétiens. Si ce petit nombre de fidèles qui fréquentent les églises étaient vraiment ce qu'ils devraient être, s'ils avaient la science et l'amour, ils changeraient le monde.» (19) God, geef mij die kennis en die liefde!

Voornemen: Ik zal, eerst en vooral, zelf zoo'n christen trachten te worden en dan ook, in de mate mijner krachten er aan medewerken om aan anderen dat christen zijn mede te deelen. Ja, de beproeving van den oorlog mag voor mij niet nutteloos geweest zijn! Ook niet voor mijne familie, mijne geliefde vrouw en kinderen. Verledene week de twee doodsbeeldekens van vader en moeder zaliger gekregen! Heropening der wonden! Toch dank ik er ten zeerste den Heer voor. Die zinspeling op vader's kaartje, aan den afwezige! Heer, geef hun de eeuwige rust! Verleden Zondag bezoek aan fam. Van Loock. Gesprek met hem en advokaat Gielen: anti-democraten! Omwenteling in Rusland. Wat zal daaruit voortkomen? Voorzeker worden we door de gazetten zeer onvolledig en verkeerd ingelicht. Brief van Verhaeren aan Zeck: "Die galle schmiltz von allem Herzen! " Echt? Valsch? EH Prims denkt misschien wel echt; "Informations Belges" zeggen valsch (Mw Verhaeren). Vandaag gesprek met P. Louis De Vos over reis naar Rome? Zou dat mogelijk zijn?

16 April.

Kwestie van een nieuwen Kring op te richten voor gezellige samenkomst van brave, deftige soldaten: vergaderzaal met boekerij, schrijfzaal, studeerzaal enz. Onze nieuwe hoofdaalmoezenier is een klaarziende, energieke werker! E.P. Boudewijn heeft me gevraagd als onderw. te Hazebroek. EH Dieu houdt er aan dat ik hier blijve en vraagt of hij naar P.B. mag schrijven er aan te verzaken mij te vragen. Mijne meening: O.L.H. beslisse erover. Op Paschen naar H. Porte de Gravelines Jef V.d.Berghe gaan bezoeken. Hij komt me verscheidene malen bezoeken tijdens zijn verblijf in de N. M. Hij gaat naar D. C. van St. Aubin. Een dezer dagen is Amerika (V.S.) het concern der vijanden van Duitschland komen vervoegen. Welkom! Ik verwacht veel goeds van die tusschenkomst: op de vredesconferentie zal die staat wel voordeel aan België kunnen bewijzen. Gelukkig wordt het werk der Relief Commission door Spanje en Holland voortgezet. Wat zou er anders van onze geliefden geworden? De Engelschen leveren tegenwoordig prachtig werk rond St. Quentin en Lens. Ook de Fransen be-

ginnen een offensief in Champagne. Hoe gaan toch de verschillende volkeren verzwakt uit den oorlog komen! In Rusland is de toestand nog steeds onklaar.

Op Zondag 15 April naar Porte de Gravelines geweest om Fr. De Plecker te gaan bezoeken: was reeds vertrokken naar St. Lô.

Op Donderdag, 12 April, bezoek gehad van Joz. Tijsmans die terugkomt uit verlof. Hij brengt me een gewijde keers en gewijd palmblad mede vanwege zijne moeder! Doorbrave zielen! Op Paschen Louis Tysmans op bezoek gehad ter gelegenheid zijner reis naar 't front: 5 D. A. Een prachtige jongen! Naar St. Pieters naar de hoogmisgegaan met hem: diner in Kring dan vertrek. Op 12 naar Studiekring geweest: ernstig werk. Ik maak nu ook deel van de studiekring bij P. D. Gr. Dat Gods gratie steeds voort in mij werke! Door het geloof zal dewereld overwonnen worden! Wij moeten vurige geloovigen worden!

23 April.

Schrijven P. Boudewijn die de hoop laat varen me bij hem te krijgen, na 't schrijven der EH Dieu. Met dezen laatste op 19 Apr. naar studiekring geweest. Zeer medegevallen langs beide kanten. Vlakop in Vlaamsche kwestie geraakt. Flinke houding van hoofdaalmoezenier. Zuivere taal spreken! Aan de Walen zeggen dat die kwestie enkel de Vlamingen aangaat. Sommige Walen zijn er tegen omdat ze voorzien dat ze zich wat moeite zullen moeten getroosten; dat is menschelijk maar niet redelijk. Opvoeding der eendracht: verdraagzaamheid, liefde ook tegenover onze vijanden.

Op Zondag 22 nr. 22 der Stem uit Opwyck afgedrukt met hulp van Mr Hoedemaekers van Bree, een aspirant-scheutist. Goed beredeneerd opstel van P. Vander Meulen in 't Limb. Studentenblad over Raad van Vlaanderen. Gesprek met E.H. Jules Belpaire over verzendingen uit Holland enz.

In den nacht tusschen 20 en 21 April is Calais beschoten geweest door een eskader van 5 Duitsche destroyers. Ongeveer 200 obussen worden in en rond de stad gezaaid (105 mm). 7 à 10 dooden en 25 gekwetsten. Dat alles op 7 min. afgeloopt: een trommelvuur. Een 1 ½ uur daarna hevige kannonade op zee. 's Zondags morgens vernemen we dat van de 5 Duitsche destroyers er 2 of 3 gezonken zijn; een 10 tal off. en 70 man werden gered (door 2 Engelsche kustwachters).

26 April.

Vandaag gedaan gemaakt met de lezing van "Inferno" roman uit den wereldoorlog door T. Stillgebauer. Een indrukmakend werk over de wreedheid van den oorlog. Sommige deelen zijn welgelukt, andere hebben zeker zwakke

kanten. Duitschland's militarisme word er uitstekend in beschreven en aan de kaak gesteld. België's en Vlaanderen's onschuld zeer verheven.

2 Mei 1917.

Drie dagen geleden een lange brief met veel nieuws gekregen van Bt. Meert. Een kaart van Joz. Van Malderen er in met 't droevige nieuws der ziekte van Moeder Katoken: "men vreest langdurige kwelling"! Hoe jammer! Ook nog dien eenigen steun en troost van Celine! Wat moet die arme nu verdriet en kommer en last hebben! En ik hier, zoo ver en misschien nog voor zoo lang! O Heer, op U alleen is al mijn betrouwen! Al mijne geliefden en mij zelve stel ik onder Uwe hoede! Gisteren is Pat. Van Dyck hier geweest en heeft een muzikant gevraagd. Ik heb hem Pater Ls. De Vos aangeraden; een droom voor dien jongen. Moge hij er lukken! Vandaag met EH Dieu naar de school voor vlaamsche vluchtelingen (meisjes) geweest op den Boul. Victor Hugo om cinema te draaien. Wat boel van verfransching! Al die meisjes van de kleinste van 4 à 5 jaar tot de grootste 15 à 16 jaar spreken alleen Fransch! Ze zijn 't vlaamsch spreken al zoodanig ontwend dat ze op vlaamsche vragen in den beginne in 't Fransch antwoorden! In 't afkomen denk ik aan niets anders en begin tot 3 maal toe over dat thema met Z.E.H. Dieu. Daarop een redekaveling in regel over vlaamsche beweging, nog lang voortgezet te huis. Het verkeerde van vele toestanden in ons Vlaanderen is voor hem nog niet klaarblijkend (évident). Eenige zijner gedachten: "'t Zijn vlaamsche nonnekens die die kinders zoo opbrengen. Ik heb vele vlaamsche ouders ondervraagd over hunnen wensch bij de opvoeding hunner kinderen: Fransch leren mijnheer, de helft Fransch; sommigen wel geheel Fransch onderwijs; vlaamsch kennen ze toch! En Fransch is nuttig en noodzakelijk. – Men moet den wil der ouders zooveel mogelijk eerbiedigen. Wij Katholieken mogen niet te ver gaan in 't onbevoegd verklaren der ouders nopens 't welzijn hunner kinderen: zij beminnen ze en de liefde is gewoonlijk de beste leidster in zulke dingen. De moeite welke die leerlingen moeten doen welke een zeker vak van onderwijs aanleeren door een vreemde taal als voertaal komt hun ten goede. Alle oversten, ambtenaars, kasteelheeren, leidende klassen zouden moeten de 2 talen kennen. 't Is verkeerd vanwege de vlamingen gansch hun onderwijs van laag tot hoog geheel te willen vervlaamschen. Den dag dat de hoogeschool van Gent geheel zou ver vlaamscht zijn, zouden er veel minder leerlingen zijn. Prof. Daels was daar tegen en zegde me: dien dag zou ik in mijne leerzaal op de deur schrijven: "à tel heure cours facultatif en

Français". 't Is eene fataliteit geboren te zijn in eene streek, wier taal geene wereldtaal is. Elk ontwikkeld mensch in zoo'n streek geboren moet, naast de zijne, ook een wereldtaal aanleeren ... (vb. Vlamingen, Ieren, Basken, Finnen, enz.). Het is een feit dat vele hoogstaande vlamingen uwe gedachten deelen en dat voor hen al de feiten, welke ge vooropzet, klaarblijkend zijn; voor mij echter, met den grootsten goeden wil, zijn ze niet zoo klaarblijkend.- Débrouillez vous, ge kunt gelijk hebben, wij Walen moeten daar niet tusschen komen. De vlamingen hebben ongelijk er zoo imperatief op los te gaan met in eens alles door wetten te willen veranderen. Dat ze op hun volk werken – op hen zelve door een zuivere en beschaafde en algemeene taal te spreken en te schrijven, groote mannen als een Vondel enz. te verwekken en ze zullen eerbied afdwingen. Doch één Vondel, een Ledeganck enz. is niet genoeg. Er moeten er velen komen en zoo zullen ze eerbied afdwingen voor hunne taal en beschaving. Een intellectueel vlaming zegde me eens dat G. Gezelle, Victor Hugo evenaarde! Dat is niet! Gezelle kan hoogstens met een Mistral vergeleken worden! De meeste ministers zijn Vlamingen; de groote helft der volksvertegenwoordigers zijn vlamingen, uwe bischoppen zijn vlamingen. De hoofden uwer groote onderwijsinstellingen zij vlamingen; dat die mannen de oogenblikkelijke algeheele vervaamsching op alle gebied niet doordrijven doet me nadenken. De leidende klassen moeten zeker de twee talen kennen. Willen ze voor hunnen huiskring de Fransche of een andere taal verkiezen, dat staat hun vrij. "Ik beloof eens mijne gedachten over die vraagstukken te schrijven.

Z.E.H. Meulepas komt dezen avond! Gelukkig-wederzien! Hij belooft me te werken om een verlot naar Rome te bekomen! Zou dat eens lukken!

13 Mei Zondag.

Vandaag een schoone wandeling gedaan per velo. Naar Marck bij EH. François; vandaar langs (Audres) naar Les Attaques en zoo naar Guines en Calais. Onderwege 't schoone, stille veld, maar in de verte duidelijk 't gerommel der kanonnen aan 't front te hooren: pijnlijke gedachten daardoor opgewekt!

Verleden Woensdag, 9 Mei, Aloys De Smedt hier gehad voor een dag. Naar 't hôtel des familles gaan middagmalen.; dan naar de haven de schepen gaan bezichtigen: uitleg gevraagd over onderzeeërs; dan naar 't strand. Daar Paul Seghers en onderchef van Buggenhout ontmoet. Gezellige namiddag! Verwisseld van pen met Aloys, dit is met de zijne geschreven. 's Avonds een pot gaan pakken in de "trois suisses" Aloys vertrekt per auto der 5 D A.

Jammer dat hij op 't front maar een b. van een majoor heeft!

Donderdag, 10 Mei, avondmaal met Jerom Vermaut, Aloys Wynants en Kar. Hofman bij den Z.E.H. Hoofdaalmoezenier. Gezellige avond.

Op Zondag 6 genoemaald bij Z.E.H. Dieu met Georges De Clerck van Gent, 't aangenomen kind van Ern. Quagebuer en diens zuster. Z.E.H. Dieu heeft met Mgr. Marinis over verlot naar Rome gesproken: hij heeft hoop gegeven. Mochte 't maar lukken!

3 Juni Zondag.

In deze laatste periode een kaart van Jef V. Malderen gekregen zeggende dat moeder Katoen een weinig beter is, doch dat men langdurige kwalstering vreest. Ik bid dagelijks hartelijk opdat aan Celine dezen laatsten en grooten steun behouden blijft! Van Jan. V.D. Broeck vernomen dat Désiré op Paschen zijn 1^{en} roep gehad heeft met de jongste dochter van Eselens van 't Hoeksken. Moge het hun wel gaan! Op een avond nog een lang gesprek gehad met Z.E.H. Dieu over vlaamsche kwestie Vele zaken, die voor ons klaar zijn als de dag "ne sont pas évident pour lui." (20) Hij hecht wel belang aan den uitslag van zijn onderzoek bij de vlaamsche ouders op 't front, die allen verlangen dat hunne kinderen Fransch, meer Fransch, ja enkel Fransch zouden leeren. 't Zal hun toch zoo goed te pas komen! Bv. Als na den oorlog gaan in Frankrijk veel schoone boerderijen leeg staan. Wat toekomst voor de talrijke gezinnen van Vlaanderen, die moeilijk den kost verdienen, enz. Ander vb. de kolonijnen van Limburg. – Onze grootste tegenstanders zijn de rijke klassen van vlaanderen zelve. Bv. rijke notaris – volksvert. enz. vreest voor zijne dochters geen goede partij te vinden indien ze niet door en door in 't Fransch opgevoed zijn, enz. Met redeneeren en twisten is weinig te winnen: handelen, toestanden veranderen; kiezen voor mannen die onze gedachten deelen en die naar kamers en elders zenden; 't volk onderrichten en op de hoogte brengen. Ook voor den godsdienst is weinig te winnen met redetwisten, enz. 't voorbeeld; de caritas! (zie artikel van Pierre l'Ermite" in "La Croix" van Zondag 20 of 27 Mei.

Op Zondag 20 mei groote wandeling gedaan per velo naar Ardes – panne – met velo van E.H. Van Deuren teruggekomen langs Brêmes – Andres –Guines. Ardes heeft een zeer schoone oude kerk, de vespers daar bijgewoond.

Bezoek gehad van Em. Tysmans bij 't gaan en keeren van zijn verlot. Brief van Cloter medegebracht. De oorlog. 't Slabbakt weer, geen vorderingen meer op Somme – Ancres –

Champagne. De D. vallen zeer hevig aan doch kunnen weinig of niets terugwinnen. In Rusland betert de toestand een weinig. Is daar nog iets van te verwachten? Indien men niet tot een vergelijk komt, dan gaat de oorlog nog lang duren! Doch er is wel kans dat een onvoorziën voorval tusschenbeide komt. Wat zal de Conf. der socialisten te Stockholm uithalen? God helpe ons!

Tusschen Donderdag 31 Mei en Vrijdag 1 Juni
't bezoek gehad van een drietal vliegers die 10 – 12 bommen geworpen hebben: eene in de Rue des fleurs. Er zijn 2 dooden en enige gekwetsten. De gazetten zeggen geen woord erover. Dat is de eerste maal dat zulks niet in de gazetten komt.

Vlaamsche kwestie. Misnoegdheid langs alle kanten. Vlamingen worden door de legeroverheid op alle manieren tegengewerkt, bv. Jef Meskens wordt als niet beschaafd genoeg aanzien om officier te worden. Een hulpdoctor vraagt aan zijn broer en zijne vrienden hem niet meer te schrijven met vlaamsche adressen, omdat hij daardoor zou lijden van wege zijn overheid. B. Standaard mag niet meer uit België gaan! Toch 57 + 67 + 25. Vele soldaten klagen er bitter over!

't Verlof naar Rome zal voor ditmaal in de mand vallen. 't Is ook te heet om naar ginder te gaan. Uitstellen tot October zegt EH Dieu. De Engelschen nemen Meesen en Wytschate. Te beginnen van rond 20 Juni nemen de Engelschen een groot deel van 't Belgisch front over tegen de zee tot Pervyse. De Franschen nemen Steenstrate en Boesinghe. Slechts 2 belgische divisies blijven op 1^e lijn. Men bereidt een aanval voor op de Vlaamsche Kust.

EH Van Lierden wordt zwaar gewond te Boesinghe op voorpost. Eerst 9 kansen op 10 dat hij er aan zou bezwijken. Later betert de toestand.

Eene kaart van Celine ontvangen op 23 Juni. Moeder Katoken genezen. De doctor kan nochtans niet verzekeren dat de beternis zal aanduren. 'k Bid voor haar zoo vurig, bijzonder voor Celine.

Op Maandag 18 weer een aanval gehad van enterite? Niet zoo hevig of langdurig pijn gehad als voor 6 maand. Naar Dr. Vennens. Deze beweert dat ik "'t steen" heb. Naar Dr. De Grave (in Virval) geweest op Zondag 24-6-17, geradiografieerd. Niets erg gevonden: wel een begin van 't steen: regiem volgen: 2 litres d'eau par jour – de temps à autres un peu de bycarbonate de soude. Au matin: café au lait très léger, beaucoup de laitages, beaucoup de farineux, pâtes etc., peu d'œufs et très peu de viandes (1 fois par jour), pas de poisson, ni huitres, ni homard, ni gibier (pas d'excitans), frictionner au moyen d'alcohol camphré ou

même encore d'opodeldoc, la région lombarre. (21)

25 Juni.

Te middernacht vertrokken met verlof naar Port Villez, in de statie van St. Pierre-halte. Groote brand engelsch hooi! Te Parijs aangekomen 11 ure.

26 Juni naar 't werk der Vlamingen, E.H. Moyerson gesproken. Naar Père Lachaise, gare St. Lazare vertrokken te 4.18 u. aankomst Bonnières te 7 u. nam. Prachtige wandeling naar Port Villez! Wat schoone omgeving! 't Gesticht ligt aan de boorden der Seine op eene hoogte, midden bosschen en velden. Aanstonds kennissen: Hemberg, Claes, Ruypol, Van Roey, De Vreeze, De Vos. Paul is daar niet: ik slaap in zijn bed.

Mr P.G. Perviaux – Wageli, chez Mr Wageli Horn (Thurgau) (Suisse): kaarten aan Paul sturen.

27-6-17

Te 8 ½ u. naar de hoeve "La mare de Boinville" waar P. Lindemans als exploitant opgezet is, in gezelschap van Walter Casteleyn van Brugge, gemutileerd landbouwingenieur. Paul heeft veel werk. 's Middags ga ik naar de schoolcolonie van Blaru en blijf daar eten in gezelschap van Fr. Van Linthout, Mr Desplanche, August Van Looy en Jozef Lingier. Zusters van Langemarck zij met keuken enz. gelast. Prachtige inrichting! Schoone klassen in houten barakken, lokaal voor onderwijzers. 72 ll. van 13 tot 17 jaar. 's Namiddags blijven praten; dan met Fr. Van Linthout naar Boinville.

28-6 (Donderdag) en 29 (Vrijdag) doorgebracht op de hoeve en in 't kamp: daar de verschillende werkhuizen gaan bezoeken.

Zaterdag 30.

Naar Arconville (Blaru) bij Fr. Van Linthout. Gesprek met Govaerts – De Smet. 's Avonds lange wandeling met Paul langs de groote baan van Cherbourg tot dicht bij La Villeneuve. Gesprek over Opwyck (oud en nieuw).

Zondag 1 Juli.

H. Mis en Communie te Blaru. Mis gezongen door de kinderen der schoolkolonie van Blaru, enkel het ordinarium der 8^e mis. De Vreeze speelt. E.H. Lejour doet de mis en predikt. Koffie gedronken op Arconville. Naar 't kamp foto laten maken. Naar Boinville. Met Paul naar Arcarville, dan door 't bosch naar Vernon. Schoon stadje op den boord der Seine. Dan naar Arconville terug langs de groote baan. Onderwege komen we Lt. Prosp. Van de Putte tegen met Felix De Coster. Avondmaal in de schoolcolonie (een flesch Moulin à vent). Repeitie door De Vreeze, interessant! 's Avonds te 10 u. te huis.

Maandag, 2 Juli.

's Morgens naar 't kamp voor képi. Naar 't schoone gezichtpunt me door Paul geweest. Daar te lang gebleven. Geen eten. 's Namiddags naar Jef Claes op bezoek; Paul komt me daar 's avonds halen.

Dinsdag 3 Juli.

Te middag vertrokken in Bonnières. Zeer onaangenaam gezelschap op den trein: 2 apachen van Parijs. 's Avonds te 6 ure de trein der verlofgangers genomen te Parijs en 's morgens te 6 ½ u. te Calais.

23 October 1917

Veel werk en lusteloosheid enz. waren oorzaak van het niet meer bijhouden mijner nota's. Daarom hier als samenvatting dezer 4 laatste maanden eenige feiten:

Van 10 November tot 23 in verlof naar Engeland

Dit alhoewel ik toelating verkregen had om in Italië in verlof te gaan op aanvraag van ZEH Dieu persoonlijk gedaan aan den Gen. L. Clooten. Toelating eigenhandig geteekend door Minister de Ceuninck. Doch juist komt dan dat offensief der Oostenrijkers en Duitschers dat plan in duigen slaan en we stellen 't uit tot betere gelegenheid.

Wat aangenaam verlof in Engeland doorgebracht! Hier vertrokken met Louis Thysmans den 10 Nov. zaterdag morgen te 6 ½ u. 's Middags te Londen in Charing Cross: afgehaald door Clothilde en Cecile Van Hove. Hartelijke ontvangst. In Londen gebleven tot Maandag morgen. 's Zaterdag naar cinema geweest waar een goed orkester speelde, ook een goed orgel bespeeld door een dito orgelist. 's Zondags mis van E.P. Meeus bijgewoond onder de tent. Dan naar de hoorn in Bompton Oratory: dat was prachtig! Wat een godsdienstzin. Wat buitengewone plechtigheid voor hart, oor en oog. Prachtig koor! Een soprano van 17 jaar? wondere stem. Wat godsdienstige zang! Koorzang te traag, maar zoo religieus! Dat is wat anders dan een opera of zoo iets bijwonen, waar alles, alhoewel 't ook schoon zij, toch maar "comédie" is. Hier is alles zoo in-echt, in-waar!

's Namiddags naar dierentuin geweest: niet veel bijzonders. Bij onze thuiskomst Fonske Lathouwers gevonden, die 's anderendaags mede vertrekt naar Cleethorpes. Wat zalige dagen we ditmaal weer gesleten hebben in Seaholme bij de uitgezochte familie Tijsmans. Wat een hartelijkheid. Wat pure atmosfeer van christen-vlaamsch familieleven. Mochte 'k er in gelukken, als de Heer ons 't leven spaart, onze familie op dien leest te schoeien. En dan die zalige uren doorgebracht bij prof. Tijsmans, dien goeden ouden-jongen Peren. En zijne zo

hartelijke kinderen Juul en Miet. De prof. beooft me, als hij ze nog weervindt in 't "Cathol. Cruys" een ex. van de polycopieerde eerste uitgave der "meetkunde". Op "thee" geweest bij vaderke Teddy. Wat interessant man! Hij zal zich bekeeren, als Louis zal priester zijn – wil eerst naar Rome gaan. Moet spreken met Louis over gogsdienst, enz. Ook bij de fam. Partington. Bezoeken aan de Chamberlins, de Chapmans, Jackson's. Bezoek R. J. Feskens. Hoe rap zijn die dagen weer vervlogen!

's Woensdags middags met Lodje vertrokken. Tegen 5 ure in King's Cross. Chlotilde is daar. Avondwandeling: gesprek met Cecile over haren toekomende Raad. 's Anderendaags morgen's vertrekt Louis. Ik ga naar EH Prims. Deze vertelt over nieuwe regeling voor onderwijzers-soldaten en raadt me aan een plaats te vragen. Naar St. Paul's Cathedraal en crypte; naar Washbourne. Jan V. Ermengem ontmoet. Diner bij EH Prims. Vertrek uit Charing Cross rond 9 ure. 's Middags te Folkestone. Vandaar brief naar Cleethorpes en London. Vertrek per boot uit Folkestone te 4 u; Gedroomd op den boot aan de toekomst: plannen gemaakt. Schoone overvaart! Te 6 ¾ u. te Calais weer.

27 of 28 Nov.

's morgens te 5 ½ u. hevig bombardement: een 80 tal torpillen en bommen: 7 dooden en een 25tal gekwetsten. Eene torpille valt 3 huizen nevens 't onze: 't huis en bed beeft geweldig bij haren val: ze ontploft niet, valt door 't dak door een bed en komt in een sterfput in den kelder terecht. Wat geluk! Aan EH Prims geschreven dat ik een plaats als onderwijzer zou aannemen: volledige inlichtingen gezonden.

Twee kaarten van Celie gekregen rond 1 Dec. en 2 van Jef V. Mald. Celine schrijft me dat ze nog steeds goed voort kan met wat ze van mijn jaarwedde trekt. In hoeverre zou 't waar zijn. Goed nieuws over Jozefken's schoolgaan.

21 Jan. 1918 (H. Agnes).

Vandaag in St. Pieterskerk peter geweest van Leon De Vloo van Brugge, soldaat der klas van 05 (?), die vroeger 3 ½ jaar in het Fransche vreemdenlegioen diende en lang in Tonking (China) verbleef. Hij is getrouwd en vader van 3 kinderen; vrouw en kinderen zijn te Brugge. De jongen was nog heiden. Goed karakter. Was zoo blij na den doop! Meter Mme Vevey-Goethaers van Eerneghem, vluchteling, wiens man nog in bezet België is.

25 Jan. St. Paulusbekeering!

's Avonds bombardement; eerste bom dichtbij op den hoek der rue Thiers: stukken pannen op mijn bureeltje. Weinig dooden en gkwetsten. Dezer tijd gelezen Fabiola van C. Wiseman. Prachtig! Dat moet Celine ook lezen.

Op afzonderlijks bladen schrijft Louis Geurickx zijn verhaal van zijn reis naar Rome van 24 maart tot 9 april 1918.

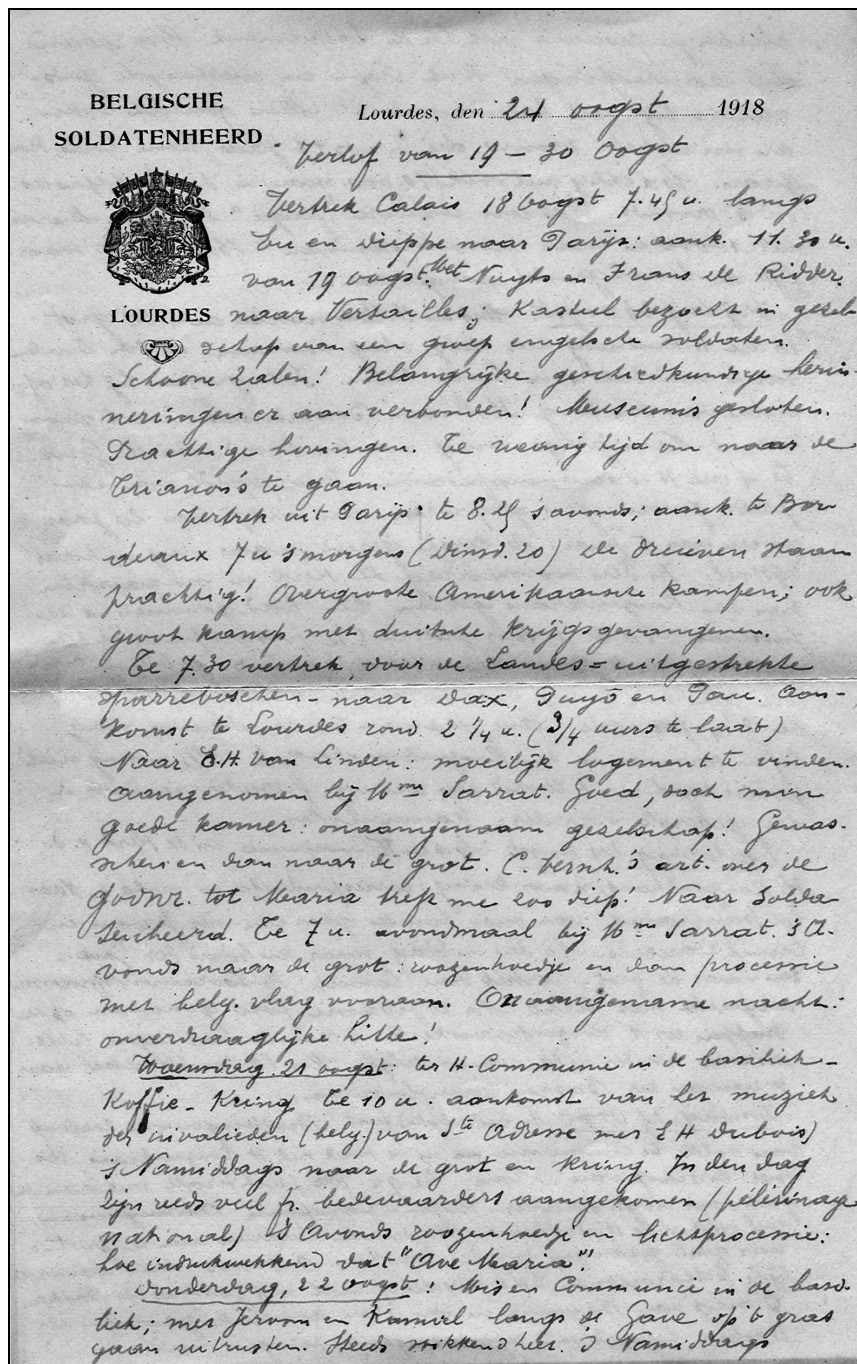
Dit reisverslag van meerdere pagina's nemen wij niet op in deze publicatie.

Op los briefpapier van "Belgische Soldatenheerd Lourdes", gedateerd *Lourdes, den 24 oogst 1918*, schrijft Louis Geurickx zijn relaas over zijn reis in de 2^e helft van augustus 1918 naar Lourdes.

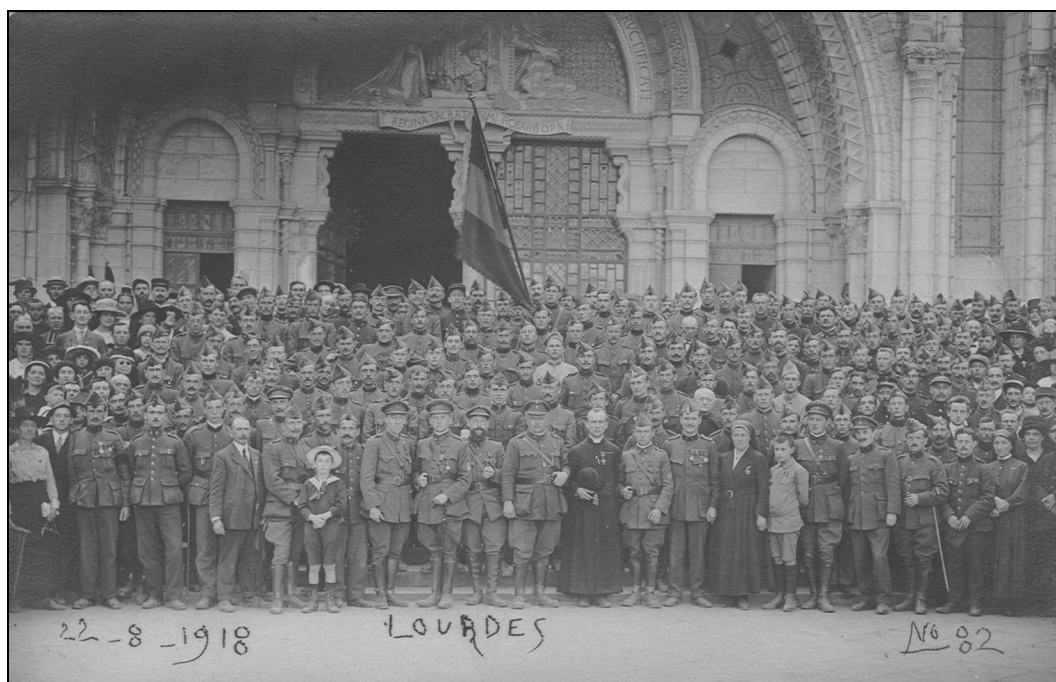
De tekst van dit reisverslag (4 geschreven pagina's) is niet opgenomen in deze publicatie.

Verlof van 19-30 Oogst

(22)

Eerste pagina van het reisverslag naar Lourdes,
 van 19 tot 30 augustus 1918.

Groepsfoto te Lourdes, 22 augustus 1918.

"Duizend kussen aan onze lieve vader" van Maria en Jozef Geurickx aan hun vader frontsoldaat-brancardier Louis Geurickx. Of werd deze foto genomen bij de zijn terugkeer uit de oorlog?

- (1) (Rechtsomkeer – bangerikken – het bevel is formeel)
- (2) ('t Was een vergissing)
- (3) (Rode-Kruisvlag)
- (4) (Ik denk dat ik ook een verstuiking heb)
- (5) (Juich hem flink toe)
- (6) (onderstel van een kanon)
- (7) (fortenbouw)
- (8) (spinnerij)
- (9) (hulppost)
- (10) Hiermee verwijst Louis Geurickx naar zijn schrijfboek "Gedachten, brieven en opstellen" - zie volgend hoofdstuk.
- (11) (Bewaarschool)
- (12) (Beheerders)
- (13) (Bewaarschool)
- (14) (komt vandaag nog, ik zal voor een dienst zorgen)
- (15) (Trouw in het huwelijk vandaag)
- (16) (Bende verraders, die aan de schandpaal moeten genageld worden)
- (17) ("Alle goede dingen zullen komen als we er ernstig blijven naar zoeken; vergeet nooit dat het streven om onbaatzuchtig voor God het juiste te doen, de enige manier om uiteindelijk vrede te verzekeren")
- (18) («Ik kom u aansporen het Evangelie met kennis in praktijk te brengen.» Laatste boek « Aforismen van de kennis van de plicht » Hfdst. IV. Plicht tegenover het gezin!) Schoon! Weg met het egoïsme! (« De mens moet zijn geluk vooral zoeken in zichzelf, in de vreugde van het geweten en de geest.»)
- (19) ("Wapenbroeders" 1 febr. 17: "De grootste dienst die wij kunnen bewijzen aan de ongelovigen is er voor te zorgen dat de gelovigen geloven. Als dit klein getal gelovigen die naar de kerk gaan echt zijn wat ze moeten zijn, indien ze de kennis en de liefde hadden, dan zouden ze de wereld veranderen.")
- (20) ("zijn voor hem niet vanzelfsprekend")
- (21) (2 liter water per dag – nu en dan een beetje dubbelkoolzure soda. 's Morgens: slappe koffie met melk, veel melkproducten, veel zetmeelproducten, pasta's enz., weinig eieren en zeer weinig vlees (1 x per dag), geen vis of oesters of kreeft of wild (niets dat prikkelt), de lenden inwrijven met kamferalcohol of opodeldoc.)
- (22) Wij danken heel bijzonder de familie Geurickx die ons de basisbronnen ter beschikking stelden en ons de welwillende toestemming gaf voor de publicatie van het dagboek van hun vader en van de andere documenten.

